

MAŠA
REBIČ

*Cvet
mog
života*

MAŠA REBIĆ

CVET MOG ŽIVOTA

*„We are all lunatics, but he who can analyze his delusion
is called a philosopher.”*

Ambrose Bierce

SMRT

Na sahrani sam. Prekjuče mi je umro očuh, a već danas, u kapeli, gledam kako mi se mama i tata ponovo zbližavaju. Kremacije su čudo.

Gledam prozor iznad kovčega. Pokušavam da zamislim šta je hteo da kaže umetnik koji je pravio murale, jer meni sve liči na neke ptice. Ima onda logike... Duša je kao ptica; kad te spuste dole, kad te spale, ona leti, odlazi. Duša se spasla. Jadna dušica, verovatno je jedva izdržala u tom telu. Ne, u telu mog očuha bila je spokojna. Njegova duša, njegovo telo, njegov um, sve je bilo dobro u tom čoveku. Svi mi koji smo ovde prisutni bili smo ono što pored njega, u njemu, nije valjalo.

Pop sad drži kandilo. Ide ka svima, kadi nas. Ali, zašto je prema svima zamahnuo samo jedanput, a prema meni dvaput? Bože, sva sam sluđena, priviđaju mi se stvari. Moram da počnem da razmišljam o ovome što pevaju. I kako da se krstim a da ne ispadne prenaplašeno? Zašto svi gledaju jedni druge, je l' prate tuđe ruke koje prave imaginarne krstove preko grudi?

...upokoji dušu raba svojega, jer ti jedini voliš čoveka...

Imam trideset godina, kćerku koja mi nije prava kćerka i muža koji mi odskora i nije neki muž i koji me vara sa... Čekaj, sa kim me sada vara? Ah, da, sa advokatom. Ne, nije on homoseksualac. Advokat je žena. Malo je starija od mene, nema decu, nema muža i valjda joj je potreban seks. Ali ne ostavljam ga zato što ima ljubavnice. Ostavljam ga jer se ponaša kao da sam mu i ja jedna od njih. Smestio me je u veliku kuću, kupuje mi lepe stvari, daje mi džeparac. I nikada ga nema kad mi je potreban.

Samo... I tu grešim. Koliko sam puta htela da ga ostavim, a vraćala sam mu se uvek. Zapravo, on je sada ostavio mene.

... ti si bog koji siđe u 'ad i muke okovanih razreši...

Imam i sestru. Gledam je kako stoji između mame i tate i pokušava da

plače, ali ne ide joj. Nikada nije umela da se pošteno isplače. Zove se Tara, kao mala je bila opsednuta smrću. Čudi me da više ne uživa na ovom groblju, jer smo, dok smo bile devojčice, dolazile ovamo i gledale spomenike. Celo groblje nema ni jednu jedinu Daliju, ali ima jednu Taru, koliko se sećam. Na ploči je pisalo našoj voljenoj bebi, Tari. Zbog tog groba, Tara je danima, ma mesecima, bila opsednuta smrću, sve dok je tata nije odveo na posao i pokazao joj šta smrt zapravo jeste.

Pop ponovo kreće ka nama sa kandilom. Koncentrisana sam. Mlati njime prema svima samo jednom. Evo ga, približava se.

... Slava Ocu i Sinu i Svetome Duhu...

Opet dva puta prema meni! Nisam luda, istina je. Da li sam ja najveći grešnik od svih ovde prisutnih grešnika?

Tu mi je i najbolja drugarica. Stoji s moje desne strane. Trudna je, srećna i debela. Novinarka koja je jureći najbolju priču uhvatila i najboljeg muškarca. On je alfa mužjak, spreman da oplodi sve žene ovog sveta, ne samo moju drugaricu. On je moćan srpski muškarac, donosilac novca, kako ga zove moja sestra. U svakodnevnom govoru rekli bismo - biznismen.

Tu je baba.

Drugarice.

Kolege.

Komšije.

Rodaci.

Cigani-lešinari.

Slučajni prolaznici.

Dokoni penzioneri.

„Život je prokletinja, a mi svi samo mali pioni koji misle da su posebni, da produže svoje gene za koje misle da su savršeni. Da su stvoreni za velika dela. Nikad ništa ne uradimo, ali ipak živimo bar devedeset godina.”

Odzvanjaju mi Tarine reči u glavi. Pokušavam da ih odagnam, ali bezuspešno, Tara me ne pušta.

Ovaj čovek na čijoj smo sahrani, nešto je uradio. Međutim, ironija je što je on jedini mislio da nije uradio ništa. Mi smo toliko jadni u odnosu na njega, a ipak, eto, živimo i dalje. Zdravi smo, hvala bogu, nećemo ni mi još. Bićemo tu još neko vreme.

Svi plaču dok slušaju Ravelov Bolero. „Ne zato što su svi tužni, gledam ih, pokvarene. Oni plaču i jecaju jer svi do jednog zamišljaju svoju sahranu. Kako će i njima pop držati opelo, mlatiti kandilom i pevati *aleluja*. Onda nabrajaju ljude koji će doći da im odaju poslednju počast. Ko će biti najtužniji, pitaju se u sebi, a zamišljaju kako će kasnije, uz rakijicu za njihovu dušu, brižnim glasom govoriti, dok drže jedni druge za lepljive prste, kako im nedostaje pokojnik.” Ponovo čujem Tarine reči. Šapuće mi tiho, da niko ne čuje.

Jeste, sahrane služe da bismo se svi mi, živi, osećali bolje, Tara je u pravu.

A moj očuh? On je bar pokušao nešto da promeni. Nažalost, to njegovi najbliži nisu shvatili. Sad će da krenu da nazdravljaju pokojnikovoj duši. A onda? E, pa to je već duga i tužna priča ovih malih ljudi, priča u kojoj se nalazim i ja.

Zovem se Dalija. Kao što rekoh, imam trideset godina. Imam kćerku, u stvari pastorku, ali tu reč mrzim. Ona je svakako trenutno moja. Pišem bestselere. Pišem kolumne u najboljim časopisima. Pišem za neke dnevne novine. Ja sam *pisac*. I od toga, verovali ili ne, čak i u ovoj zemlji, mogu dobro da živim.

Međutim, ovih dana sam ipak odlučila da mi se ne živi. Nisam sigurna kako je do toga došlo, ali od silnih klišea koji me okružuju potpuno sam poludela. Da nema Višnje, odavno bih sve okončala, ali sada imam drugačiji plan. Naposletku, bilo bi patetično i nadasve glupo sada se ubiti. Bobo je ipak to prvi uradio.

Pitate se otkud sveštenik na sahrani čoveka koji je digao ruku na sebe?

Za druge ljude, doživeo je nesreću u lovu. Samo ja znam šta se desilo, jer sam ja ona kod koje je njegova oproštajna poruka. A neko ko piše poruku pred smrt nije se slučajno ubio, zar ne?

Bobo je u njoj napisao, *snaći ćeš se*. Da, uputio je oproštajnu poruku samo meni. Kad sam otvorila sanduče i videla svetloplavu kovertu, ali ne onu ružnu u kojoj su se u doba komunizma delile plate, ne... Moja koverta bila je od divnog, nežnog i skupog papira. Na njoj je stajalo moje ime. Unutra, na istom takvom, skupom, nežnom papiru bele boje, mastilom je bila napisana poruka, upućena samo meni. Oduvek je bio romantičan zbog sveg tog slanja pisama, razglednica sa odmora, zbog kupovine cveća bez povoda.

Dok sam trčala ka vratima, ka telefonu, dok sam okretala broj na mobilnom, on je bio mrtav već dobra dva sata. Sve je odlično isplanirao, oduvek je imao dobar tajming.

Prvo što sam pomislila kad sam videla kako leži mrtav bilo je: da li ljudi znaju kada će umreti? Čak i samoubice ne znaju da li će uspeti, zar ne? Mislim da postoji nekakvo pamćenje u malom mozgu koje je svesno kosmičkog sata koji je svoje odbrojao, a onda uradiš nešto što pre toga nisi. Tako je Bobo napisao svoj poslednji govor, i onda je odlučio da ovom svetu više nije potreban. Blago njemu. Misija završena.

„Sine, jesi dobro?”

Čujem glas svoga tate, ali njega ne vidim. Hoću da mu kažem da nisam, ali ne mogu da ispustim nikakav zvuk. Kao u mojim knjigama, kad glavna junakinja doživljava šok, da li zbog nesrećne ili srećne ljubavi, da li zbog iznenadnog gubitka ili iznenadne sreće, postajem nema. Možda kao Tanja, najbolja drugarica tatine majke, koja iz protesta ne govori već više od trideset pet godina... Moja podsvest odlučuje da naredi mom mozgu da ne izgovara reči. Ili je jednostavno došao taj dan kad ja više nemam šta da kažem.

„Sine, da te odbacim do kuće?”

Hoću da ga pitam do koje kuće, koja je to moja kuća? Ali, opet, ništa.

„Sine, je l' me čuješ?”

Volela bih da ne prestane da me grli. Vidim kako i mama prilazi. Izraz lica joj je zabrinut. Ona me uzima za ruke, tata me pušta. Kao i obično.

Ne znam da li treba da osetim olakšanje. Više ne znam šta treba da osetim. Znam samo jedno - tata me je prvi primetio i zagrlio.

A onda, baš pre nego što se svi skupe oko moje mame i popiju po piće, počinjem da zamišljam Bombaj. To je Bobovo poslednje putovanje bez mame. Rekao je te večeri dok mi je pričao *priču pred spavanje* da ga zovu gradom osmeha.

„Zamisli, jedan ogroman grad od preko šesnaest miliona stanovnika. Jesi zamislila? Pazi, taj grad leži na Arapskom moru i jedan je od tri najveća grada na celom ovom našem svetu. Pisala si o Beogradu kao gradu ekstrema, gradu u kojem žive bogati tik pored siromašnih, ali nigde, veruj meni, baš nigde nije toliko ekstremno kao u Bombaju. U ovom gradu nalazi se sedište najveće filmske industrije. Zaboravi na palme i plastične plavuše na rolerima. Ne, ne, ovde je sedište Bolivuda. Tu dolaze lepotice sa željom za uspehom. Lepotice, prave lepotice, ne možeš ni da zamisliš kakve lepotice. Zamisli sad toliki grad u kome nema kriminala. Nije šala, mala moja. Ne pričam bajku, pričam ti istinitu priču za laku noć. Stanovnici ovog grada veruju u reinkarnaciju, zato ne čine nasilje. Ovaj grad ima najskuplji stambeni prostor na svetu, a pored toga, red kartonskih kutija sa krovovima od palminog lišća. Iza njih red đubreta, a onda red blistavo belih solitera. I onda sve ispočetka, red neverovatnog bogatstva, red neverovatnog siromaštva.”

Bombaj me podseća na Beograd, rekla sam mu, samo umanjenu, balkansku verziju.

„Imaš pravo. Da Beograđani veruju u reinkarnaciju, da Beograđanke peru veš na Savi i Dunavu polugolišave, bacajući i gnječeći taj mokr veš i pevajući, a da se Beograđani ne mršte već ne skidaju osmeh sa lica, verovatno bi bilo sličnosti... Naš grad još nije spreman za grafit koji sam tamo video na jednoj običnoj viktorijanskoj zgradi - *ako sretnoš čoveka bez*

osmeha, pokloni mu svoj!”

Trže me pop. Stavio mi je ruku na rame s rečima: *čekaju vas u kolima*. Više od svega bih želela da mu kažem kako su ga prevarili, kako se ovaj čovek kome je održao opelo ubio, da je već u paklu, da nikad nije ni hteo sahranu sa sveštenikom. Da je sve laž.

Ali nisam, štitić lažove, prevarante, licemere, loše ljude. Štitić svoju porodicu.

Dade mi malu brojanicu i osmehnu se. Bogami, liči na Indusa. Lep, tamnopus, plavook, sa bisernobelim zubima. Da je Tara ovde, već bi imala grešne misli.

I sada, i uvek, i u sve vekove Amin.

1.

Moj tata je mali čovek. Ne samo fizički, jer visok je metar i šezdeset pet centimetara, već je i nekako neprimetan. Svoju ljubav otvoreno pokazuje najčešće svom biciklu. Vozi ga od kako znam za sebe. Voli da sedne na voz, ode do obližnjeg grada koji se nalazi na stotinak kilometara, popije čaj, pa se biciklom vrati nazad. Ide na posao, na poslovne ručkove, u posete, na pijacu, sve na svom biciklu. Ima odskora i sajt koji je posvećen biciklima. On je neprimetni, mali čovek-bicikl. Nije on hladan, nepristupačan, ne. On je topao čovek, znao je i da nas poljubi i pomazi, samo je nekako odsutan. I premda često deluje odsutno, u poslu kojim se bavi vrhunski je stručnjak. Ljudi ga cene i poštuju. Bogami, ljudi ga i plaćaju. E, u tome leži caka. On je odsutni, niski, dobro plaćen čovek sa bivšom ženom koju i dalje voli. Hiljadu puta sam od prijatelja čula sledeću rečenicu: „Mojoj majci je moj otac bio prvi, poslednji i jedini čovek u životu.”

E pa, i ja izgovaram sve to, samo je moj tata prvi spomenut u takvoj rečenici. Dakle, mom tati je moja mama prva, jedina i, kako stvari idu, poslednja žena u životu. Mislite kako je on divan čovek? Nije, on samo postane glup kad je mama u blizini, a to nema veze sa time da li je divan. Danas je nekim čudom zvao Taru da joj se požali kako je zabrinut za našu majku, pa je onda ona zvala mene, i na kraju ja mamu. Da, kod nas sve mora da ide komplikovano. Verovatno sad kad je krug zatvoren njih dvoje razgovaraju.

Njihove i naše sudbine, slučajni susreti koji su prethodili venčanju, a kasnije i razvodu, započele su tako što je on rekao svojoj mami, mojoj baka Drini, da planira da putuje za Amsterdam, grad u kome se tada održavala velika konferencija jedne nove nauke - forenzike. Moj otac, tada još stažista medicine, dobio je poziv od Gerharda, druga bicikliste, da mu se pridruži u državi koja je poznata po duvanju trave, prostitutkama, lalama i klompama, te je moj otac to i prihvatio. Njega u tom momentu nije zanimao hašiš, trava, LSD, nisu ga zanimala ni žene preterano, niti klompe. Zanimala ga je

medicina, voleo je leševe, creva u svojim rukama. Ali najviše su ga zanimala lala. Mesecima je pokušavao u svom salonskom stanu u srcu Vračara, da odgaji najsavršeniju lalu na svetu. Majka mu je pomagala - moja baka Drina, stara beogradska udovica koja je na muštiklu pušila i po tri pakle cigareta-imenjakinja na dan.

Moj otac, iako pribranog duha, jedne nedelje kasne jeseni, počeo je da se nervira. Poznato je da se tulipani sade najčešće po tri u saksiji. Vreme sadnje - oktobar. Nana Drina je preko Nadin, svoje prijateljice iz Haga, takođe udovice, naručila naročite lukovice. Stigle su vozom do Budimpešte, odakle ih je preuzeo baba Drinin prijatelj koji je u Budimpešti i posle dvadeset godina za „službu” radio sumnjive poslove.

Sa šezdeset četiri godine iza sebe, metkom u butini koji nikad nije izvađen i lošom prostatom, po svetu je držao predavanja na temu moderne špijunaže, i s ponosom je govorio kako je njegov kum Mika, dok je bio živ, toliko plašio komuniste da su odustali od toga da ga gone, nabavili su mu stan, penzionisali ga, proglasili bivšim disidentom a današnjim piscem, čije knjige treba da pročita svako ko zna šta je to borba. I po komunističkoj staroj-dobroj - ako ne možeš da ga pobediš, a dosad ga već nisi roknuo, pridruži mu se. Deda Mika je stvarno bio odličan pisac, njegov kum Savo - komunist, nana Drina - okoreli pušač, a moj tata, Branko - budući patolog, uzgajivač lala.

Savo je poslao kola za Beograd. Lukovice su tajnom vezom stigle direktno u Njegoševu ulicu u stan koji su baka i deda ipak dobili na korišćenje od doskorašnjih krvnih neprijatelja, a moj tata Bane je, kao što knjiga kaže, u svojoj saksiji već u januaru te godine imao 3 izdanka visine deset centimetara. Do tog momenta nije bilo problema. Lale, crvene sa belom ivicom, baš kako je i trebalo da izgledaju, stajale su u nezagrejanoj sobi između dva prozorska okna. To je bila radna soba mog dede, soba sa preko četristo pedeset knjiga poređanih na policama od poda do plafona. U njoj se nalazio jedan jednostavan radni sto od tikovine sa dve male fioke. Pisaća mašina, stona lampa, stolica, papiri, pletena korpa za đubre i jedna zelena fotelja bili su ostali stanovnici te sobe, koja je od smrti Drininog muža bila

zatvorena za javnost. Roletne spuštene, a peć prebačena u dnevni boravak. Slike iz mladosti, slike zaljubljenog disidenta i najlepše Beograđanke tog vremena visile su i dalje u radnoj sobi, na zidovima boje limuna - što je bila smela boja za tamo neke obične zidove.

Zidovi u kućama drugih porodica bili su u tapetima ili okrečeni u belo. Takvo pomodarstvo, da se stan kreči u različite boje, nije bilo najbolje prihvaćeno u Njegoševoj ulici.

Sada je ta soba dobila novi život koji se naizgled rađao upravo u tatinoj saksiji sa lalama.

Kad se klica dobro razvije, lale treba izložiti jakoj svetlosti i staviti ih u toplu prostoriju u kojoj će se zatim razviti cvetovi. Mom strpljivom ocu nikada se nisu razvili, samo to ću reći.

Krivio je, kao što to možemo sad i svi mi da uradimo, majku, njenu muštiklu, cigarete koje su se zvale njenim imenom, duvanski dim od koga su lale polako ali sigurno umirale. Bilo je u tome i strašne ironije. Branko, moj otac, zgroženo bi gledao kako mu se izdanci divnih tulipana guše od dima i smrada cigareta, ali makar neće posmatrati svoju majku kako, nekoliko godina kasnije, vene na isti način. Mislim da nije ni znao šta se dešava, sve dok nije umrla, uvenula iznutra, kao njegove lale.

Drina se smejala što joj se sin nervira oko „tamo nekog cveća koje može da kupi na Kaleniću, lepo umota u papir i kao svaki normalan čovek pošalje devojci koja mu se sviđa”, ne znajući da će sa sličnim rečima umreti za koju godinu, kašljući i gušeći se od bola izazvanog rakom pluća. Slutite zbog čega je moj otac uopšte pokušavao da odgaji tulipane, latica crvenih sa belom ivicom, zar ne?

Razlog je jednostavan i toliko očigledan. Razlog je žena. Uvek je razlog žena. Za sve nemoguće misije ovog sveta.

Branko je upoznao moju majku na letovanju na Hvaru, gde se ona bavljala sa nekim Francuzom. Prema današnjim aršinima to ne bismo nazvali zabavljanjem, ali devojka koja je tada imala osamnaest godina bavljala se. Danas sa Francuzom, sutra sa Italijanom, prekosutra sa tatinim

drugom Gerhardom. Svaki dan drugi dečko za igranku. Dok je Gerhard upoznavao svoju devojkicu sa Brankom, ona ga nije čak ni pogledala, ali je rekla na srpskom:

„Branko, nas dvoje možemo da se vidimo i u Beogradu, zašto bismo sada trošili vreme? Idi, nađi neku slatku Nemicu, pa zajedno da đuskamo cele noći.”

Moja mama Ljiljana izgledala je kao prava, slatka Nemica. Imala je prirodno plavu kosu, plave oči, nezdravo beo ten i pegice. Bila je neodoljiva, lepršava, sva u oblacima, neuhvatljiva. I, što je najvažnije, bila je prvi put sama na letovanju.

Na terasi, iste večeri, došla je sa drugaricom. Bane i Gerhard čekali su ih već sat vremena. Ušla je uzdignute brade, sa zvezdama u očima i u haljinici cvetnog dezena, sandalama sa platformama, a na rukama je imala drvene narukvice koje zveckaju. Počinje da peva Miki Jevremović, a moj tata bi tu scenu kasnije opisivao kao nekakav usporeni film. Svi su đuskali, a ona je išla kao po Mesecu, nije dodirivala zemlju. Prišla im je i rekla da je odlučila da joj omiljeno cveće od sada budu tulipani, jer je upravo u nekom magazinu pročitala da svaka moderna žena mora da ima omiljenu bolju, cvet i parfem.

„Neka kod mene sve bude u jednom. Miris lale i njena crvena boja, sa momentima bele na krajevima. Kao ova haljina.”

„Zar ne bi trebalo da ti omiljeno cveće bude ljiljan, Lili?”, pravio se pametan moj otac.

„Ne, ne volim ljiljane. Suviše su obični.”

Gerhard nikako nije uspeo da nađe lale na ostrvu. Doduše, imali su vrlo malo vremena, jer su otputovali već sutradan.

Po Lili je došao otac. Na rastanku je Gerhardu rekla *se fini*, jer jedino je to znala da kaže, pa makar bio i pogrešan jezik - francuski. Gerhard ju je poljubio i ukrcao se sa Banetom na trajekt, a Lili je viknula:

„Vidimo se, maleni, u zvezdanim noćima!”

Ono *maleni* je, naravno, bilo namenjeno mom ocu, a *zvezdane noći* bile su nepoznanica za mog tatu. Mislio je o njima kasnije, bezuspešno se prisećajući ima li u Beogradu takve diskoteke, kafane, kluba.

Lili se zatim okrenula i prišla crvenom *fići*, gde ju je čekao tata. Ljiljana je široki biserni osmeh koji je uputila prijateljima na trajektu zamenila tužnim izrazom lica, onog momenta kad je ušla u taj maleni auto. Onda je sa tužnog izraza prešla na nekakvu vrstu gađenja, kada je ugledala oca u vunanim čarapama na trideset četiri stepena, a onda i na izraz opšteg beznada kad je shvatila da se vraća u svoj rodni gradić, daleko od mora, da se letovanje završilo i da više nema Lili, misteriozne tinejdžerke, već se ona, tako zavodljiva i plava, ponovo pretvara u običnu Ljiljanu, najlepšu devojkicu u malom gradu, čiji je otac običan vozač a majka domaćica sa velikim ambicijama. Tu ambiciju je baba Ruža pokušavala da prenese na svoju majku.

Ruža je u svojoj varoši, uveliko kuje planove za svoju lepu kćerku, i dok Boro i Ljiljana prelaze kolski put da bi došli do njenog kofera koji je čeka u odmaralištu, ona, Ruža, bira karmin boje trule višnje i vrcka uz muziku koja se čuje iz malog tranzistora na vrhu police sa začinicima.

A moj tata Bane već je na trajektu razmišljao o tome kako će sam da zasadi lale.

Pošto je, na kraju krajeva, misija sa lalama bila bezuspešna, Bane je odlučio da pronade svoju Lili. Znao je samo da ona ide u trgovačku školu, da ima sestru koja je mlađa od nje nepunih deset meseci, da joj je tata oficir i da je nasledila plavu kosu i oči od mame. Ono što nije znao jeste da ništa od ovoga nije bilo istina. Ljiljana je završavala gimnaziju u svom gradiću, bila je jedinica, tu plavu kosu i te velike plave oči nasledila je od kuma koji je, hvala bogu, otišao za Ameriku i tako spasao sebe, svog najboljeg prijatelja i Ljilju velike muke - istine. Ruža je imala tu sreću što je njena baba, Ljiljina prababa, bila plavuša (doduše sa tamnim očima), pa je Ljiljana imala od koga da nasledi svetlu put, a ni kum, novopečeni Amerikanac, nije bio baš-baš plav. Ako se izuzmu njegove velike, plave oči, ne bi se za takvog čoveka reklo „vidi onog plavušana”. Više je smeđ tip, još kad mu se dodaju brkovi i

brada koje je u poslednjih par godina puštao, nikada ne biste upoređivali jednu seosku lepoticu sa čovekom koji je sve više ličio na Dražu Mihajlovića.

Jadan čovek, samo je hteo da se sakrije, da ga nema, da ga prekriju dlake, da ga niko ne vidi. Uh, kako mu je bila dobrodošla smrt stare tetke iz Čikaga!

Jednom sam videla njegovu sliku u drvenoj kutiji koju je baba čuvala daleko od očiju moje mame i mene. Na njoj kum sedi u svom crvenom *fići* i još nema bradu, samo brkove. Čini se da je kamuflaža tek tad započela, a taj seoski frajer na slici ima neki zbunjeno uplašeni izraz lica, dok sedi u svojim kolima. Ne znam da li zato što ga je slikao moj deda, ili zato što je pored njega na suvozačevom mestu sedela baba Ruža. Lepa crnka, širokog osmeha koji je i moja majka imala, u mini suknji i sa usnama namazanim karminom boje trule višnje.

Karmin baš te boje odavao je baba Ružu. Kad god bi ga stavljala, znale bismo da će nešto važno da se desi. Imala ga je onog dana kad je saznala da se mama i tata razvode. Stavila ga je kad je krenula na sahranu svog muža. Trula višnja ostala je na obrazu kuma koji se posle četrdeset godina vratio iz Amerike. Videla sam je kako se šminka kad su nam javili da je mama na Tajlandu sa Boboom, nosila ga je kad je krenula u posetu kod buduće svekrve, a nanosila ga je na svoje usne i u trenutku kad je čula da joj se kćerka i muž vraćaju sa Hvara.

Baba je bila namazana, ambiciozna i pametna žena. Imala je jasan cilj u životu. Da dođe u Beograd i dobro uda svoju jedinicu.

I došli su. Deda, koji u stvari nije moj pravi, biološki deda, iznenada je dobio posao u Beogradu. Dan pre nego što je otišao na razgovor kod generalnog direktora, moja baba je brižljivo mazala svoje pune usne čuvenim karminom. Posle samo dve nedelje u prestonici, čekala ih je garsonjera na Novom Beogradu. Posle dve nedelje, moja baba i moja mama šetale su Knez Mihailovom, ruku-podruku, gledale izloge i izgledale su, verujte, kao da su rođene Beograđanke. Kako je to pošlo za rukom mojoj babi? Lepo. Bavila se ona Beogradom godinama, svakog meseca je vodila Ljilju u obilazak. Jednog

vikenda u zoološki vrt, drugog u pozorište, trećeg na Kalemegdan. Kupila je knjige o Beogradu, istorijske, stručne, klasične romane, pesme o Beogradu. Bolje su Ruža i Ljilja znale Beograd od Drine, starosedelkinje.

Ko još danas zna da je *Orijent ekspres*, čuvena vozna linija, stajala u Beogradu od 1919. godine, da je prvi beogradski semafor bio postavljen na raskrsnici ulica Kralja Milana i Kneza Miloša ili to da najstarija beogradska kuća u Ulici Cara Dušana broj deset nije starija od trista godina? Modu, muziku, i sve ono što je trebalo da poznaje svaka mlada Beograđanka tadašnjeg vremena, nema potrebe ni spominjati.

Početakom sedamdesetih godina dvadesetog veka devojke su još nosile baletanke, mini suknje, farmerke „simonida” i „ala kenedi”, pelerine, najlonke, ali uskoro će na scenu stupiti farmerke zvoncare, isključivo američke, cipele sa platformama. I dok feministkinje u Americi pale brushaltere, Ruža se iscrpno informisala ko je ko u prestonici, šta njena mezimica treba da uči, gde da se šeta, sa kim da se druži.

Bora ipak nije zaboravio svoj gradić, roditelje, poljski toalet na selu i brzak na reci gde je pecao sa kumom.

I dok se majka i kćerka, moje baba i mama, šetaju po Knez Mihailovoj i razmišljaju o crnoj bluzi na bretele na kojoj je zakačen beli cvet sličan tulipanu, a u kojoj će moja mama izgledati baš kao srpska verzija Katrin Denev, dok Boro vozi autobus na liniji 53, od Zelenog venca do Banovog brda, dotle moj tata gleda u svoje lale i cokće.

Baka Drina je za klavirom, svira Mocarta jer je neraspoložena. Kaže - Mozart je za masu, on oraspoloži. Pored nje, na velikoj fotelji boje šafrana sedi teta Tanja, Drinina prijateljica koja je odlučila da ne progovori više ni jednu jedinu reč do kraja života, u znak protesta, tuge ili svega zajedno, jer je pre tačno četrnaest meseci njen sin umro od prekomerne doze heroina. U Tanjinom krilu je blokčić, u ruci olovka i ona zapisuje nešto, pa list stavlja na klavir da ga Drina vidi. A Drina ko Drina, ne prestajući da svira, samo upadajući u krešendo tamo gde on nije neophodan, iznenada reče tako glasno da je čuje i sin koji je u drugoj sobi:

„Kukurek sam ja dobila od svog muža. Kukurek! I to na prvom sastanku! Nijedan normalan čovek ne bi poklonio svojoj voljenoj kukurek, jer bi normalni ljudi to shvatili kao uvredu. Ne, Tanja moja, ni on, a ni ja nismo bili normalni! Kukureku sam se smejala, tek je počelo proleće, šetali smo gore, kod njegovih na salašu. On se sagnu i kaže mi: 'Drino, kukurek je otrovan. Nije naivan. Kad ga ovce slučajno pojedu, umiru. Ali kukurek leči i ludilo. Drino moja, ja sam sav u ludilu! U ludilu ljubavi! Primi ovaj kukurek od mene, kao znak mog ludila koje samo ti možeš da izlečiš!' A ja? Zaljubljena, nasmejana, nosim kukurek po ceo dan sa sobom. Posle sam saznala da ga je ubrao iz tuđe bašte i da postoji pesma o njemu. Sve sam u dnevnik iste večeri zapisala. Pesma ide ovako: *Kukurek sa brda zove, oženite me! Lepa ruža ruku pruža, povedite me!* A moj sin gaji lale na prozoru i misli da sam ja kriva što ne uspevaju. Neka lepo prošeta svoju devojkicu po Kaleniću, pa nek sama izabere sebi cveće. Nema te romantike više, da ti vidiš kukurek i osmisliš celu pesmu za svoju ljubicu, nema, Tanja moja... I da ti odgovorim na pitanje - nisam upoznala dotičnu. Nadam se, uskoro ću, ako joj ne smeta moja muštikla kao nekom cveću u ovoj kući!”

Istina, svi smo u porodici nekako povezani sa kojekakvim biljem. Baka sa kukurekom, mama sa tulipanima, ja sa... eto, dalijama.

Moj tata, Branko, sin jedinac, zaljubljenik u lale, Lili i bicikle, izašao je iz kuće i, ako je verovati njegovoj priči, zaputio se u Knez Mihailovu, da u knjižari *Geca Kon* kupi novu knjigu o uzgajanju bilja. Ovde su sećanja pomalo različita, jer baka Drina je rekla da je otišao pravo na fakultet gde su secirali leš nekog beskućnika. Ljilja kaže da je tog dana otišao da zameni sedište na biciklu kod komšije ključara, koji se nekako bavio i biciklima, televizorima, skijama, menjanjem mebl štofova i preprodajom udžbenika, a Bane, kao što rekoh, iz kuće je otišao pravo u knjižaru. Na biciklu je prošao pored komšije koji je upravo u Njegoševoj ubeđivao srednjoškolce iz obližnje gimnazije da su im neizostavno potrebni novi udžbenici, iako je školska godina uveliko počela, pomislio je na leš i na njegovo srce koje je mogao da preparira ceo dan, da vidi koronarnu žicu, da otvori taj organ i svojim očima vidi sve četiri komore i pretkomore, da oseti taj slatki miris formalina kojim su pokojnika natopili da se ne bi osušio, ali je ipak odlučio

da ode po knjigu o cveću. Najgora hladnoća je prošla, ali zima je još uvek bila tu. Nije bilo snega i bilo je toplo za to doba godine. Bicikl ga je žuljao, ali šta je jedan žulj na dupetu naspram tek procvale lale!

U knjižari je pored enciklopedije sobnog bilja kupio i Ficdžeralda. Knjigu o bilju je ipak stavio u papirnu kesu, da ne vide baš svi šta to nosi, a dok je izlazio na ulicu u svojim šimikama, u beloju košulji, sa žutom vunenom kapom i istim takvim šalom i farmerkama koje su pri dnu bile sasvim mokre od blata koje ga je pratilo sa Vračara, ugledao je poznat konjski rep. Prišao mu je i stao iza njega. Kad se vlasnica plavog repa okrenula i videla da pod rukom drži *Velikog Getsbija*, čuo je reči:

„Hvalisavče dragi s kapom zlatnom, moraš biti moj!”

Moja mama je, vidite, bila sve, ali ne i ne načitana. Iako joj je Ruža ceo život govorila da se ne pravi mnogo pametna, jer tako neće daleko da dogura, moja mama je bila baš to. Pametna. Bistra. Volela je knjige, poeziju, klasike, volela je književnost, najviše rusku. I, da, još kako se pravila da ne zna ništa od toga, ali tog dana u Knez Mihailovoj, dok je baba Ruža bila na stotinak metara od njih, iz nje je izletelo:

„I tako, probijamo se, kao brodovi što protiv struje plove, a stalno klizimo natrag, u prošlost.”

Ako je moj otac dotad mislio da je ludo zaljubljen, grešio je. Sada, kad ju je ponovo video, znao je da nikad nikoga neće moći da voli kao Lili. Da, kako možeš da ne voliš osobu koja zna prvu i poslednju rečenicu svake knjige koju je pročitala? Nisam to rekla? Da, moja majka je patila od nekakvog suludog pamćenja prvih i poslednjih rečenica. Ovaj poremećaj, kako ga je nazivala njena majka, ili dar, kako ga je nazivao Bora, nikad niko nije imao do nje i po tome zaista jeste bila jedinstvena. Nije se trudila da ih zapamti, one su jednostavno bile urezane u sećanje onog momenta kad su i pročitane. Ali ni to nije sve. Osim što je volela knjige, što je pamtila početke i krajeve kao luda, znala je da piše i izgovara reči, rečenice, unazad. Ovo evs mešip das aj otš oak ončet.

Dakle, sudbinski susret broj dva ljubitelja bicikala i leševa i devojke

koja savršeno tečno piše i govori unazad, susret Branka i Ljiljane, desio se u Knezu.

„Lili”, moj otac je tog momenta jedino uspeo da izgovori njeno ime.

„Maleni.” Uzvratila mu je s osmehom.

Ali nisu se ponovo videli sledeće dve godine.

Moja baba Ruža je naglo prekinula ovaj susret u Knez Mihailovoj, došavši do kćerke, uhvativši je za ruku i gurnuvši je u obližnju robnu kuću sa rečima: „Ko ti je ovaj metiljavi?” Ljilja je Banetu uputila pogled koji je značio *Spašavaj me*, ali on ga je protumačio kao *Ostavi me na miru*, okrenuo se i zajahao svoj bicikl. Tada je moj otac spakovao kofere i zaputio se kod Gerharda u Holandiju.

Tamo je, sa povremenim dolascima kući, i ostao skoro dve godine.

2.

Odavde da nastavim, dakle. Neću stavljati datume, iako imam savršenu memoriju i pamtim kad je ko rođen, od mojih najbližih, do ljudi koje ne znam, od nepoznatih glumaca do slavni prosjaka. Datumi ne znače ništa, to su samo nekakvi brojevi, zapisani u određenom trenutku. Sve se ionako nadovezuje jedno na drugo, bez ikakvog reda. Da se ja pitam, većina onoga što se desilo u proteklih par dana trebalo je da se desi mnogo ranije. A većina onoga što se desilo nekad davno trebalo bi da sada nastupi. Ipak, ne pitam se ja ništa, niko se ništa ne pita.

Umro mi je očuh pre samo par dana, a juče sam sa Igorom imala seks posle apstinencije koja je trajala čitava dva meseca.

On neće da spava s Dalijom. Kaže, ne može. Ne diže mu se na nju. Pitam ga, je l' bar imaš nežna osećanja prema njoj, znaš kako je osetljiva? Umetnička duša. Odgovara, *ponekad*. Znam da je, kaže, krhka, kao dete. Nisam grub, ali ne mogu da sakrijem problem s impotencijom. Ne želim je. Hoću tebe.

Pitam se da li će zbog njegovog ignorisanja ona samo nestati ili će nastaviti borbu?

Očuh mi je mrtav tek koji dan. A juče sam otpustila Anu Tigricu. Šta da vam kažem? Bilo je: ili ona ili ja. Iako mi Igor kaže da sam emocionalni invalid, Dalija da sam egocentrična, mama da sam razmažena, tata... tata ne kaže ništa, kao i obično. Bobo je govorio da sam fenomenalna, Ana da sam zbunjena, Klinac da sam sebična, ja sam užasno ljubomorna. Emocionalni invalid to ne može biti. Egocentrik može, kao i razmaženko. Bolesnik, o da, svakako. Bolesno sebični ljudi i te kako su ljubomorni, ali to ne pokazuju. Oni samo delaju. Kad vide opasnost, unapred su spremni.

Tigrica je dobra duša, ali počela je da smeta. Imala je previše dobrih ideja, previše entuzijazma i energije za nekog ko je prevalio trideset petu a nema ni muža ni decu.

Rekla sam joj kratko i jasno da smanjujemo ljudstvo. Grozna reč ljudstvo, kao stoka, ali je jedna od mojih omiljenih.

Ide mi naruku finansijska kriza. To je dobro. Ne razmišljam da li će odmah naći posao. Dala sam joj desetomesečnu platu i dobre preporuke. Neka se vrzma oko nekog *drugog* direktora. Neka se *drugi* ljudi dive njenim idejama, neka negde *dalje od mene* nosi svoje bele košulje iz kojih štrče ogromne silikonske sise. Nijedna primerena suknja i smerna štikla neće umanjiti muške poglede na njene sisetine. Neozbiljno za tako ozbiljnu firmu. Da Igor nije sa *nama*, kresao bi je već na stolu u ofisu.

Da, odlučila sam da je oteram kad sam počela da ih zamišljam kako se jebu na kožnoj fotelji. Igor sedi, a Tigrica raskopčava svoju košulju iz koje ispadaju njene tamne, ogromne bradavice. Spušta suknju niz butine. Ostaje u halterima i svom tigrastom vešu. Prilazi mu, samo pomera gaćice ustranu i opkoračuje ga, seda na njega, on je spreman.

Bila sam na krevetu. Dalija je kupila bordo satensku posteljinu za bračni krevet. Gde je uopšte ona, pitam Igora, već je kasno. Otišla je kod tate, čini mi se, spominje ga danima, kaže ironično. Da, Dalija misli da će uspeti da se zbliži s tatom. Neće, ali neka pokušava. To znači da ćemo Igor i ja imati više vremena.

Gola sam. Saten me mazi. Zamišljam Igora i Tigricu na fotelji. Koža škripi, oni su znojavi. Igor je vuče za kosu, ona stenje. Ima odličan rad kukovima, svršava brzo.

Diram se. Igor ulazi.

Skoro mi je umro očuh. Ne znam da li sam ga volela. Dalija jeste. Ona je zavisila od njega, ali to su njene bubice. Niko u životu ne može da ti pomogne. Rađamo se i umiremo sami. Treba da se naviknemo na tu situaciju. Samoća je najvažnija stvar na svetu. Možemo da živimo pored nekog, da

jedemo pored nekog, gledamo film pored te osobe, letujemo uz nekog. Međutim, uvek smo sami. Šta je razgovor nego pristojno ponašanje? Naučili su nas da treba da odgovaramo na pitanja. Razgovori su samo mučenje, to su rečenice koje izgovaramo jer imamo obavezu da nešto odgovorimo kada smo upitani. Ja nikad nikoga ništa ne pitam. Osim ponekad Daliju. Ona mnogo priča i očekuje odgovore na sva pitanja.

Kaže da sam potpuni monoman. Usavršila sam neverovatnu zatvorenost koju maskiram. Ja sam *master of the game*.

Ne osećam tugu zbog Boboa. On je ionako bio samo pridošlica. Čovek koji je u jednom momentu uspeo da usreći našu mamu.

Ne osećam tugu zbog mame. Ona plače na tatinom ramenu, a već ih vidim kako ponovo žive zajedno.

Kako je dosadno kad uvek pogodiš šta će se desiti ljudima. Ljudi, ljudstvo, stoka, tako predvidiva bića. Svi misle da *znaju*, ali ja ću vam reći - ne postoji na ovom svetu nikakva velika misterija.

Vežbam svoju usamljenost od kad znam za sebe. To svi treba da rade. Naučila sam vrlo lako da radim ono što rade normalni ljudi. To nije bio problem. Išla sam u školu, učila sam, upijala sve nevažne informacije ovog sveta, deklamovala ih kao tablicu množenja, dobijala petice. Bila sam dobro dete.

Šta se podrazumeva pod *dobrim*? Da radiš sve ono što će usrećiti tvoje pretke. Zbog tate sam bila vredni vukovac, zbog mame omiljena, zbog Ruže sposobna. Vredni vukovac, znate šta to znači... Omiljena? Pa, voleli su me dečaci, devojčice su uvek htele da budu u mojoj blizini. Sposobna? Išla sam na jahanje, na engleski i francuski, na balet i naučila sam da sviram flautu poput virtuoza. Imam tu energiju. Mogu sve. Samo zato što me ništa ne zanima, zaista. Ali znam da igram njihovu igru.

Ružina sam ljubimica. Daliju ne podnosi. Kaže da je sklonim što pre. Baba, baba, nisam ja egzekutor, mada bih mogla da budem da je legalno. Ubijam divljač, otpuštam ljudstvo, jebem se s Igorom. Sve prljave legalne stvari radim.

Zamislite mene: imam svetlosmeđu kosu sa plavim pramenovima. Plave oči i beo ten. Ja sam prirodna plavuša. Svetle su mi obrve, trepavice, nemam dlake skoro nigde, a i ono malo što bih imala, uklonila sam trajno. Viša sam od proseka, ali nisam bedevija, ako znate na šta mislim. Imam veće grudi od Dalije, ali manje od Tigrice. Imam silikone u sisama, zapravo, samo zato što sam htela da vidim kako ću se osećati kad budem izgledala onako kako se danas očekuje. Moram da pratim igru. Nosim firmirane stvari, to su pravila. Volim valjda te sise i te stvari, u stvari ne znam šta volim. Volim Daliju. Zato je ne uklanjam, kako kaže Ruža.

Preputila sam svojoj sestri Boboovo oprostajno pismo, ostavivši ga krišom na njenom radnom stolu. Neka misli da ga je njoj napisao. Ona je ta koja otkriva misterije, zapitkuje, prepričava, tumači, analizira. Kod nje je sve romansirano. Ona je pisac, da. Njene rečenice su kitnjaste, ona ispriča i ono što nisi znao da postoji, da vredi, da živi. Ona jeste puna života. Ona je zavisnik od drugih, od ljubavi, nežnosti, emocija, ona tuguje, pati, strepi, trese se u samoći.

Kao što ja vežbam samoću, ona vežba zajedništvo.

Zato sam joj prepustila pismo. Ona će ga ljubiti, grliti i iščitavati mesecima. Možda i napiše ceo roman inspirisana njime.

Ja je čuvam. Dalija je samo moja. Posedujem je. Ne odričem je se. Kad je ona u pitanju, sav sebičluk, sva egomanija, razmaženost, sva grozota... da, ljudstvo kaže da je to grozota. .. nestaje.

U stvari, ne postoji grozota. Ne postoji ispravno ili pogrešno. Važno je *ko si* i *kad si*. Najgore je kad misliš da si jedinstven, jer to je najveća greška ljudstva. Kad misle da su jedinstveni, misle da su dobri. A ne znaju šta je dobro, ne znaju *kad su*, a ponajmanje *ko su*.

Ne mogu da kao Dalija ispričam priču o mami i tati. Još manje o babama i dedama. Ne znam zašto bih trošila vreme na prošle živote. Svi bismo voleli da smo specijalni, da su nam životi zanimljivi, ali uvek je sve

isuviše jednostavno. Nije bitno gde su bili i šta su radili naši roditelji, da li su se voleli, kako su i koliko istrajali. Zašto da razmišljam o njihovim nesrećama, mislima, strepnjama, željama koje nisu uspjeli da ostvare? Zašto da se gubim u prošlosti sa Ružom i Borom, sa Drinom i Mikom?

Dalija misli da sve to utiče na nas. Ne. Ponovo greška! Što više znamo, više se unosimo. Ne treba prepričavati porodične priče. Čak ni one lepe, jer mi ne znamo šta je lepo, u stvari. Treba misliti na sad, na sutra. Živeti unapred. Pravi ubrzanje, Dalija, ne gledaj u retrovizor svaki čas, gubiš koncentraciju na ono što je ispred tebe! Udarićeš u neku cisternu!

Ne vredi. Ne može da me poslušaju, ne ume. A trudi se ponekad, jadnica. Kao kad smo išli u lov. Uvek je plakala negde u kući ili u žbunju. Na jahanju nije mogla da se popne na konja, a da ne misli da mu je teška. Kad je trebalo da izgubi nevinost plakala je cele noći, misleći da joj dečko neće poverovati da je nevinna! I nije. Ali bio je fin, sećam se. Rekao joj je da kod nekih devojaka nema krvi, da su elastičnije... Smejala sam se dok je ona ridala. Nisam htela da je povredim, nikako, ali tad nisam uspela da se kontrolišem. Teško mi je da se kontrolišem s Dalijom. Ne mogu ni nju uvek da kontrolišem. Pokušavam, tako mi svega.

Najteže je bilo s Igorom. Istina, upoznala ga je prva. Na glupoj Adi, dok je u svom bednom pokušaju da izgradi neki odnos s ocem vozila bicikl koji mrzi. „Koga briga zbog čega on toliko voli leševu i bicikle? Ako te baš zanima”, rekla sam joj.

„S tim biciklom i vožnjama se izduva i pročisti od svih upijenih iznutrica i užasa ljudskog mrtvila koje gleda svaki dan. Prosto.”

Dalija neće da čuje istinu ni o majci koja je godinama nesrećna.

Zašto mama nije srećna? Još prostije: naučila ju je njena luda majka da treba da živi onako kako ta ista ludača nikad nije. Zato odavno već ne može da podnese istinu bez lekova koji umrtvljuju.

Rekoh li ludača? Uh, izvinjavam se. Ko sam ja da kažem da je neko lud? Ludosti, dođi, prihvatam te u svakom obliku! Izmešaćemo sve ludosti ovog sveta! Moja ludost, tvoja, pretvoriće se na kraju u nešto normalno. Kao

kad pijanac vidi senilnu babu i u poslednjem trenutku, pre no što padne na pločnik, pomogne starici da je ne udari kamion nasred ulice. Dva ludila, jedno dobro delo. Nije ludilo toliko strašno. Strašno je kad svi misle da su normalni. Nema normalnog. Nije važno biti normalan. Važno je šta si uradio i kako je to uticalo na tebe. Ako je tebi dobro, biće i drugima. Svako drugačije mišljenje je lažno. Ludo, nenormalno. Ne znamo šta je dobro a šta loše, ne znamo šta je normalno. Zato je dobro biti sam. Nikog ne povređuješ, niko te ne povređuje.

Igor se nije zaljubio u Daliju. Rekao joj je i to. Ali ona nikad ne prihvata činjenice. Ona ga je prva upoznala, ona se zaljubila, znači njoj pripada. U redu, volim svoju sestru više od svega, zato igram svoju igru, ali za nju. Misli da je tvoj, neka bude tvoj muž. Ja ću samo raditi za njega. Igor je tvoja igra sa mojim komandama. Da nije tako, Dalija moja, izgorela bi!

Dok smo ležali znojavi na izgužvanom satenu, rekao mi je: „Volim te jer si tako okrutna. Plašim se da ću se jednog dana probuditi a ti ćeš biti novi, bolji čovek. A ja ću ostati isti.”

„Pusti me da uživam dok si ovde. Dalije nema već dugo, čini se da će se ubrzo pojaviti”, rekla sam mu.

Ne volim grljenje posle seksa. Osećam da je to obaveza koju moram da ispunim. Njega grlim. Miriše na mužjaka. Na muškarčinu. To me pali.

Dalija se pojavila iste večeri, jer se ja ne sećam šta se dešavalo kasnije. Nisam pročitala Boboovo pismo koje najavljuje samoubistvo, iako je on sigurno mislio da hoću. Možda se nadao da ću da reagujem, zovem, trčim, spašavam ga. Ne, nemoguće. Zna on dobro *da ja* to ne bih nikad uradila, zato ga je poslao meni. Pucao je sebi u slepoočnicu mojim *smit & vestonom* koji sam dobila od poslovnih partnera. Mama mi ga je uzela jer mi nikad nije verovala. A onda, s ironijom koju samo ovaj život može da ti priredi, uzeo ga je čovek koji je naučen i obučen da voli život a mrzi oružje. Čovek koji je imao uvek srećniji pogled na stvari, rešenje za tugu. Čovek koji je imao žive oči i iskren osmeh. Koji je pomagao nama, drugačijima. Nama, mrtvima a

živima.

Pomišljala sam da se ubijem, rekla mi je Dalija par dana pre Boboovog samoubistva.

Sad je glupo da to uradiš, on se prvi setio, rekla sam joj kad me je pozvala da mi kaže šta se dogodilo. Ja sam se pravila da ništa ne znam. Uostalom, dve sahrane zaredom, previše je za mene. Izvuci iz ovoga nešto dobro za buduće priče, Dalija.

Poslao mi je pismo, nastavlja moja sestra, mislim da ne mogu sama da ga čitam, da li bi došla?

Ne, naravno da ne bih. Znaš da me patetika ne zanima.

Bobo nikad nije bio patetičan.

Onda neću da znam istinu. Iako je bolje podnosim od svih vas, ja ne želim dajе slušam. To je njegova istina. Ne moja.

Možda je samo napisao da nas voli i da čuvamo mamu...

Utoliko gore. Ne želim da ga pamtim kao čoveka koji je napisao nešto tako glupo.

Završila sam fakultet koji nema veze sa ovim čime se bavim. Završila sam muzičku akademiju. Odsek flauta. Išlo mi je dobro. Ne znam da li sam volela da sviram, ne znam da li je to ljubav kad ti nešto nije teško. Možda mi je samo osećaj olakšanja koji sam imala dok sam svirala flautu davao nekakav privid ljubavi. Bila sam odlična flautistkinja, ali bila sam odlična i u streljaštvu, u učenju jezika, u jahanju. Ipak, ništa mi nije pružalo osećanje olakšanja kao sviranje flaute. Čak ni orgazmi. Njih sam upoznala relativno kasno. Tek sa dvadeset šest godina. Dečko sa kojim sam tada bila bio je mlađi od mene sedam godina. Nikad mi nije rekao da me voli, da me želi, da misli na mene, kao svi prethodni. Imao je ludilo u očima, poželega sam da znam sve o njemu. Poželega sam da mu postavim sva moguća pitanja. Ali nisam.

Dolazila sam kod njega kući svakog petka u pet. Pokupio bi me kolima negde usput, živeo je blizu... ili bih ja prošetala do njega.

Nikad se nismo ljubili, možda samo kad smo se upoznali. Ne sećam se kako se ljubio.

Sećam se da je imao sve ono što bi ženama trebalo da se sviđa. Moje drugarice su tražile da im pokažem njegovu sliku. Zbog njih sam ukrala sliku iz fioke radnog stola. On na plaži, to žene hoće da vide, pomislila sam. Nisam tada imala telefon sa kamerom, a nisam ni mogla da ga slikam tek tako. Više puta sam poželela, ali znala sam da bi u našem odnosu to delovalo besmisleno. Neprihvatljivo.

Aj se skini i stani tu da te slikam!

Zašto?

Odmah bih dobila to *zašto*. Mrzim *zašto*. Ukrala sam sliku, to je bilo lakše.

Sedele smo u kafiću. Tri Ane i ja. Dalija se izgubila, na svu sreću. Oduvek se gnušala toga što muškarce poredim sa rasnim psima.

Lele meni, vidi mu guzu...

Kuku, kakvi trbušnjaci, da ih poličeš...

Ovo nije stvaran muškarac...

Ovo je čudo...

Ja bih svršila samo kad bi me dotakao...

Koliki mu je?...

Jel perverzan....

Pričaj nam, Tara, šta radite?...

Većina ljudi razmišlja o seksu kao o nečemu mističnom, gotovo

neobjašnjivom. Smatraju daje čoveku urođena sposobnost da bude dobar u krevetu. Glupost. Seks je kao neka sposobnost kojom privlačite ljude. Kao harizma. I ona, kao i druge karakterne osobine, može da se razvije.

U mom učenju života, učila sam i o seksu. Kao što sam dobro svirala flautu, dobro sam radila i taj seks. Ne postoji drugi izraz kojim bih objasnila svoj odnos prema njemu, nego *radila seks*.

Jedna od najboljih stvari koju možete učiniti u seksu, a koja muškarce, žene strašno privlači vama, jeste da od njih - muškaraca, žena - očekujete najbolje. Ja to zovem ocenjivanjem svakog partnera ocenom deset. To pomaže naročito muškarcima da steknu bolje mišljenje o sebi kao ljubavnicima, a u isto vreme to pomaže vama - meni, u stvari.

Najbolja stvar koju možete da učinite za svoj seksualni život nije da samo podelite svoje iskustvo i želje sa partnerima, već da im baš vi otkrijete njihova.

Naposletku, to je kao i u poslu. Ljudi vole, naučila sam, lidere, sigurne osobe koje sa svojim zaposlenima dele i sebe. Kad vodim ljude, ja im se dajem. Lako je. Ljudstvo voli da čuje kako mi je stalo i koliko su mi značajni. Iako me baš zaboje. Uvek moraš reći ono što neko voli da čuje. Zbog sebe.

Kad uđem kod njega u stan, odmah mi kaže gde si kretenko. Ja se smejem, skidam se. Taj dečko je uvek spreman, kao da mu se diže na samu pomisao da dolazim. Uključena su sva svetla, nikad nije mrak. Nema apsolutno nikakve romantike. Nema muzike, nema sveca, ništa! Čak ni stan nije spremio, pepeljare su pune pikavaca, stvari su pobacane unaokolo, nije čak sklonio ni istrošen kurton od sinoć. Ne smeta mi, jer miriše dobro. Kurac mu je dignut, pa me hvata za kosu i gura mi ga u usta. Voli da negodujem oko pušenja, pa to I radim na početku, ali onda me grubo okreće i nabija mi ga. Vlažna sam i brzo svršavam, on bi još, maže mi guzu, voli analni seks, pa mu i to pružam. Boli, ali ipak uzbuđuje. Kad on svrši, odlazi da se opere. Vraća se i kaže ne oblači se slučajno, idemo ponovo. Ne znam kako, ali to se desi bar tri puta za sat vremena. Ne ostajem dugo. Samo

toliko dok se ne osušim od znoja. Nikad se ne tuširam kod njega. Sredim kosu, šminku i odem. Nasmijana. Ne poljubimo se ni za rastanak. Uvek zovem ja njega. Ljubomorani je. Pita ponekad s kim se još vidam i ne veruje da je jedini muškarac u mom životu, ali da je drugačije ne bi valjalo. On hoće takvu igru i dobiće je. Tako vam je to, Ane moje.

Trenuci zadovoljstva za koje znate da možete da ih ponovite kad hoćete brzo dosade. S njim je trajalo celih godinu dana. Uživala sam, u stvari, baš zato jer nije bilo bliskosti. Imati seks u samoći je jednako dobro kao sviranje flaute. S Klincem sam bila možda najsrećnija. Ali i on je ubrzo preterao, počeo je da se ponaša kao pravi dečko, pa smo se rastali dosta ružno. Mislim da me mrzi jer sam od jednog prelepog muškog stvorenja uspela da napravim samo sortu psa za držanje u kući. Nisam ga nikad odvela na izložbu, na ocenjivanje. Bio je tužan sa mnom. Pobegla sam da ga ne dotučem. Ne mislim više na njega. Kao što ni flautu ne vadim iz kutije.

Nisam ništa odsvirala već šest godina. Stoji ispod kreveta, raštimovana, neočišćena, neispolirana, usamljena. Kao moj Klinac. Ipak, on jeste živo biće. Izašao je nekud. Našao je devojke, neki posao, gomilu prijatelja, možda neku vrstu sreće. Moja flauta nema tu mogućnost. Ona je simbol moje žrtve za nastavak *igre*.

Ne vadim na svetlost dana stvari koje bi mogle da me ožive. Nema svrhe. Postaću inače kao Dalija. Ranjiva. A ko će onda o njoj da brine? Naročito sad, kad nema Boboa.

Mama i tata će ponovo početi da žive u svom svetu neostvarenih želja. Oni ne mogu jedno drugom da pruže zadovoljstvo. Ali čudno je to sve. Ipak će biti zajedno. Neki ljudi jednostavno odustanu.

Baba Ruža će nas sve očigledno nadživeti, ali zlo umire poslednje. Neka ga. Ne možemo mi tu ništa.

Ja sam tu, Dalija. Reka daje život Cvetu, zar ne? Voda te hrani. Kad bi

samo već jednom shvatila da će sve biti u najboljem redu! Nikad ti Bobo nije bio potreban! Ni Igor! Ni tata! Ma kakva majka! Samo ja! Čuješ li to, Dalija? Samo JA!

Ne očekujte od mene da vam ispričam priču kao Dalija. Nećete od mene čuti ništa o našem gradu, ulici, komšijama, o cveću, začinima, datumima. Ja ne pamtim datume, ne znam da kuvam, ne podnosim miris cimeta kao ona. Ja nisam opsednuta glupostima. Ja zatrpavam činjenicama. Ostavljam njoj da piše priče od kojih nema ništa. Osim neke zarade koju ne može da sačuva, jer joj novac ne donosi radost. I tu smo drugačije. Ja volim pare. Bolje reći, sviđa mi se ono što dobijam sa njima. Slobodu i kontrolu.

Od tolike količine slobode odlučila sam da napravim nekoliko događaja koje ljudstvo voli. Meni se sviđa da ih posmatram, još učim. Imam tek trideset godina, čak i ja priznajem da ne znam sve. Uvek te nešto iznenadi.

Ipak, najčešće me iznenade neke trivijalne stvari. Kao kad napraviš žurku za prijatelje. Posmatram ih na svakom Dalijinom rođendanu, saznajem nešto novo, ali i to će se sad završiti. Postali su, ti prijatelji, dosadni. Možda da napravim neku vrstu *rifreša*?

Ja nemam prijatelje, moram da naglasim. To su samo neke osobe koje su se igrom slučaja našle u mom životu. Mrzelo me je da mnogo utičem na to ko će to biti, ionako su svi oni samo varijacija na istu temu. Potrudila sam se samo u jednom. Ako već treba da imam prijatelje, neka svi imaju isto ime. To je bilo zanimljivo. Kao hobi. Skupljanje Ana. Igranje.

Našu Anu nisam morala da tražim. Dobila sam je u kompletu s Dalijom.

Tigrica je upala u igru sledeća. Upoznala sam je u srednjoj školi, i s njom sam dobila ideju o prijateljima s istim imenom. Bila je vredna, trudila se mnogo i taj njen entuzijazam s kojim je u sve ulazila nije splasnulo do današnjih dana. To može da nervira. Unosila se u svoje radove iz srpskog, uzimala časove matematike svaki dan, išla na fitnes šest puta nedeljno, izgarala je, mučila se, samo da bude *dobra*. Nikad nije ništa išlo glatko kod nje. Bilo mi je žao. I smešno. Ono što bih ja završila za pet minuta, kod nje je trajalo dva sata. Nikako da me pretekne, uvek umorna i znojjava, uvek sam

joj bežala na kilometre. Nekad sam je puštala da me stigne. Najsmješnije od svega bilo je njeno preznojavanje na traci za trčanje da bi imala guzicu kao ja. Uspela je da je dobije, ali nikad više nije smela da se opusti. Ona mora da trči, da radi, da vežba, da uči po ceo celcijati dan. Mora... Ja ne moram. Kod mene ide sve nekako lako. Kad sam joj rekla da su joj potrebne veće sise, da će možda tako da nađe makar nekog kao što je moj Klinac, otišla je na operaciju. Evo, prošlo je skoro deset godina od tada, moraće da menja silikone, da zateže sise koje su vremenom pale. Opet mora da radi. Ostala je i bez posla. Ali naći će drugi, vredna je. Ipak, mora da se potruži. Uvek je volela životinjske dezene, zato je zovem Tigrica.

To je glupa stvar koja me je zeznula. Kad imaš prijatelje s istim imenom, moraš da im daš nadimke da bi ljudi znali o kome pričaš. To ujedno dodaje problem kao što je gomila pitanja o poreklu njihovih nadimaka, objašnjavanje, previše rečenica koje želim da izbegnem. Priznajem, glupa ideja s Anama, ali bila sam mlada, učila sam.

I na kraju dolazi Ana Švabica, raspuštenica koja je zadržala prezime svog trećeg muža, Lenc, samo da ne bi više nikad u životu čula prezime Kurak s kojim je rođena. Da, znam da su je urnisali u životu, naročito muškarci, zbog glupog prezimena... *Ana Kurak sela je na kurac* bila je omiljena poštapalica u njenoj osnovnoj, pa onda i u srednjoj školi. Udala se prvi put za jednog Milića, pa za Perića gastarbajtera s kojim je živela u Minhenu i naučila nemački. Tada je uskočio Lenc. Odlučila je da ga nikad ne ostavi. Ostavio je on nju, ali prezime nije mogao da joj oduzme.

Upoznale smo se na nekoj poslovnoj večeri, neke godine u nekom evropskom gradu, dok smo stajale okružene nekim ljudima. Kad mi je rekla da je oduvek maštala o seksu s prirodnom plavušom, znala sam da će mi postati prijateljica. Njena maštanja se i ostvarila jedne burne noći u tamo nekoj hotelskoj sobi, ne sećam se da li mojoj ili njenoj. Mini-bar smo ispraznile, to je sigurno.

Ne, nije mi to bio jedini eksperiment sa ženom. Njoj jeste, ali tada je već bila iskusna, prevejana, namazana raspuštenica s jednim muškim detetom, pa se nije mnogo preispitivala, izvinjavala, samo smo nastavile da

se čujemo, znate ono kao da se ništa nije dogodilo. Pamtim, doduše, kako mi je lizala picu. Onako kako te poliče žena, neće uspeti nijedan muškarac, to je sigurno.

Kao što rekoh, pre nekog vremena umro mi je očuh. Što više razmišljam, sve sam manje sigurna da li se ubio ili ne. Nisam pročitala njegovo pismo.

I, da, još juče sam spavala sa Igorom. Obično imamo jedan, lud, grub i fantastičan seks. Ovog puta bilo je drugačije. Bio je nežan, bila sam nežna. Ljubili smo se kao tinejdžeri, hteli smo da pojedemo jedno drugo.

Jutros sam dobila SMS poruku od njega u kojoj je pisalo:

Nemoj više da odlaziš. Od svega na svetu mi je teže kad ne znam gde si. Budi u našoj kući. Ona je cela tvoja, liči na tebe, miriše na tebe, kako kaže Višnja. Nas dvoje idemo. Ne trudi se da me zoveš, telefon više nije u upotrebi. Niko, ovog puta baš niko, ne zna gde smo. Sastavi se. Možda smo ti mi bili smetnja. Molim te, samo se sastavi. Odluči gde ćeš, s kim ćeš, i odluči više ko si. Nas dvoje smo ovog puta na sigurnom.

Na sahrani smo bili svi. Pokušavala sam sve vreme da budem tužna, ali s usana nije mogao da mi se skloni osmeh. Na sreću, imala sam veliki šal, pa sam se sakrivala. Ne sećam se najbolje svega, osim da su se mama i tata držali za ruke, da je pop mahao kandilom kao sumanut, i da je Igor izgledao prestravljeno. Kad me je ćušnuo laktom, izgubila sam svest i probudila se tek uveče, kod tate u stanu. Taj stan zovem tatin, iako sam tamo provela većinu svog života. Ne pridajem mu značaja, ni tati, ni stanu, ionako u njemu nema ničega što bi bilo koga vezalo za mene. Ispraznila sam ga odavno.

Ležala sam sama u Dalijinoj sobi. Bila sam pokrivena ćebetom. Sve je mirisalo na kiseli kupus. Htela sam da povraćam. Komšinica Tanja je tati uporno donosila sarme i podvarak, kao da onako nema nije umela da spremi ništa drugo. Bolje da je skinula jednu sliku sa svog zida i da ju je okačila ovde.

Ustala sam, bacila sav taj kupus u đubre, otvorila prozore, isprskala ceo

stan dezodoransom, naručila picu.

Otišla da se tuširam, dok mi ne donesu večeru.

Razmišljam šta bih mogla još da ispričam. Ako želite da čujete priču o Višnji, zaboravite. Deca su drugačija. Ne dotiču me. Mogu da me gledaju svojim velikim okicama po ceo dan, ja neću da se mrdnem. Neću da ih mazim, neću da ih pitam ništa. Potpuno ih ignorišem. To su bića koja me plaše. Sva, osim Višnje.

Ako mislite da ću vam ispričati priču o Višnji koja sisa palac, koja ima svoju pohabanu medvedicu Dadu od koje se ne odvaja, koja voli da jede najkiselije jabuke, koja spava samo ako me drži za kosu, zaboravite.

Nećete čuti od mene ništa o Višnji koja igra uz *Abu*, uspavljuje se uz Džejn Birkin, koja voli da slaže kockice i crta samo crvenom bojom. Ne, neću vam reći ništa o njenoj polomljenoj ručici, i o tome kako sam spavala s njom u bolnici, o visokim temperaturama, o crvenom nosiću dok zajedno pravimo Sneška Belića, o njenom najboljem drugu, Matiji, o njenoj kosi koja ne može da se raščešlja bez balzama, o tome kako drži moj sjaj za usne u svojoj ljubičastoj torbici, o tome kako izgleda jedino dete na svetu koje ne voli čokoladu. Nikad vam neću ispričati o njenom plaču kad me nema, o njenom strahu dok se ne vratim, o njenim ručicama koje se znoje od sreće što sam noću u njenom krevetu, najzad.

A naročito vam neću reći kako je celu ljubim dok spava i kako je gledam do ranog jutra, kako mazim te loknice bez prestanka, i nisam umorna, jer bih najviše na svetu volela da je samo moja.

Nju ne mogu da imam. Ona je Višnja. Ima pet godina. Zbog nje neću da uklonim Daliju. Jer s Dalijom sam bolji čovek. Priznajem. To je sve što ću reći.

Bolji čovek. Ni to nije baš najjasnije, zar ne? Mislim da to znači da si takav kad usrećuješ neko biće koje voliš, da radiš ono što to biće od tebe očekuje? Ja, u ovoj celoj priči, iako igram igru na svoj način, radim sve da bih usrećila Daliju i Višnju. Nije li to već jasno?

Da, pre nekog vremena ubio mi se očuh.

Ja sam u svom nekadašnjem stanu, a kao da mi se kroz maglu pomaljaju rečenice o gusarima. Modernim piratima. Nije mi dobro jer ne znam o čemu se radi. Ili sam samo umorna od svega. Da, stigao me je umor. Od njega ne možeš da pobjeđeš.

3.

Prestonička omladina je, tih kasnih šezdesetih i ranih sedamdesetih godina prošlog veka, dok je moj tata držao ljudska creva u rukama i mirisao formalin u Amsterdamu na specijalizaciji, pila punč i slušala rokenrol. U to vreme, Beogradom je vladalo oko desetak lepotica u koje su svi bili potajno zaljubljeni. U ove društvene vedete gledali su, iz prvih kabrioleta i vespi koje su jezdile ulicama, prestonički momci, i ma koliko žudeli za njima, znali su da su one te koje će na kraju izabrati. Oni su im svirali serenade, slali im gomile buketa, izigravali junake iz holivudskih filmova. Kad bi na štrafti prošle srpske Katrin Denev, Babet, Džejn Mensfild, svet bi na trenutak stao. Tek kad prođu, sve bi se ponovo vratilo u normalu.

Dok je moj tata te dve godine putovao preko razmene studenata u Holandiju, Berlin, pa čak i u Moskvu, dok je postajao opsednut crnim očnim šupljinama i ljudskim iznutricama, moja majka se preobrazila u tu čuvenu, srpsku Katrin Denev. Prirodna plavuša, krupnih zelenih očiju i slatkog nosića, postala je istinska *femme fatale* tog vremena. Spolja nadmena i hladna, iznutra čvrstog karaktera, postala je sve ono što je njena majka želela. Zavodnica, lepotica, neko bi sada rekao i starleta. Momci su joj bili jedan čuveni fotograf, jedan producent, jedan košarkaš i jedan italijanski dirigent. Odlazila je u Klub prosvetnih radnika, sa dečkom u šoping u Trst. Uz sve to, veoma uspešno je studirala rusku književnost i slikala se za naslovnu stranu jednog ženskog magazina u replici *koko šanel* kostima od zelenog satena.

Tada je Beograd bio mesto bezazlenih tračeva. Ono najgore, nisu ni slutili, tek je predstojalo.

Jednog aprilskog dana, sedamdeset i neke, kad se moj tata osećao posebno izgubljenim u vremenu, dogodio se i treći fatalni susret, najfatalniji od svih.

Bane jeste bio malo metiljav za ukus baba Ruže, ali imao je velike i

jake ruke, divnu šaku koju je moja majka godinama obožavala, izražajne crte lica, jaku vilicu, gustu smeđu kosu, a imao je i nekakvu skrivenu muževnost, pogled iskosa, osmeh u uglu usana. On je bio jedan od retkih neisfoliranih momaka. Stekao je iskustvo i jačinu jednog doktora, već sa dvadeset tri godine specijalizovao je patologiju, a dotad je uveliko i radio. Iako je odustao od lala, nije zaboravio Lili. Držao je ženski časopis sa njenom prvom i jedinom naslovnom stranom u rukama kad je krenuo da se vidi sa Gerhardom, sad već mladim patologom iz Amsterdama, koji je drugi put došao u Beograd.

„Nekada su govorili da je naš posao skrnavljenje mrtvacu, svetogrđe...”

„Jesmo li mi ludi, Gerharde, kad i po ovakvom danu pričamo o smrti?”

„Ne znam, jesmo, valjda... Daj da je vidim još jednom!”

Bane mu pruža časopis i obojica uzdišu.

„Lepotica... Sreo si je u Beogradu ponovo? Tvoju Lili Marlen, tako si mi je opisivao...”

„Teško je nekoga sresti ovde. Pogotovo ako jedan od to dvoje po ceo dan radi na prepariranim leševima i gleda glave iz kojih zjape prazne očne duplje...”

„Voliš to što radiš, dakle, sad je pravo vreme da kreneš u potragu za Lili. Gde idu devojke kao što je ona?”

Nije bilo potrebe, međutim, da Bane odgovori. Lili je upravo prilazila njihovom stolu. Bez mame, ovog puta. Bez dečka, italijanskog dirigenta, koji ju je čekao na ručku u Klubu književnika. Ona, sama. I vreme kao da je ponovo usporilo. Moj tata je počeo da gleda u *slow motionu*. Svaki Lilin korak trajao je par minuta, plave lokne su joj polako išle gore-dole, a kad je progovorila - sve se vratilo na normalnu brzinu.

„I? Jeste li do sada postali doktori?”

Na razglasu u kafeu pod velikim hrastom čuo se glas Dajane Ros. Pevala je: „*Touch Me in the Morning*”. I ta pesma i pesma Marvina Geja „*Lets Get it On*” moje će roditelje pratiti čitave te godine, ma gde se našli.

Moja mama je kao i Marvin Gej u svojoj pesmi neprestano govorila kako život može da bude lep, kako neće ništa da požuruje, ali je zapravo bila u strahu da ne može biti lep i htela je sve da ubrza. A onda, sreivši Baneta, shvatila je da će samo sa njim svi strahovi nestati i da će joj samo on uneti mir i harmoniju u kaos koji je pravila. Zaljubila se u njega baš zbog toga - činilo joj se da je to čovek sa kojim ništa ne može biti komplikovano.

* * *

„Ruža je kraljica cveća. Ona je izrasla iz zemlje kad je Venera prvi put stala na kopno. Bile su ukras kurtizana u Staroj Grčkoj i Rimu. Ruža, crvena ruža, simbolizuje Marijinu ljubav i patnju zbog Isusa...”, recitovala je moja mama, dok ju je baba Ruža posmatrala iz kreveta.

„Je l' to dovoljno?“, upita Ljilja svoju majku.

„Dovoljno”, reče Ruža i pokaza kćerki put ka hodniku.

Ljilja je izašla. Napolju ju je čekao Bane, na biciklu. Sela je ispred njega i ćutala dok nisu stigli do druge moje babe. Na Vračaru ih je čekala Drina.

„I? Šta ste vas dvoje to hteli da mi kažete?“, pitala ih je Drina, držeći svoju muštiklu.

„Trudni smo”, reče Ljilja.

Drina ugasi cigaru.

„Pretpostavljam da to svi već znaju osim mene... Ali, nema veze. Ja sam, deco, *presrećna!*”, grlila ih je Drina grčevito, kao da ne ume da podnese ovaj srećni događaj. Ili kao da se dotad plašila da do srećnog događaja neće ni doći. Njena bolest bila se uveliko pogoršala, ali krila ju je od sina, a naročito od Ruže, svoje buduće prijete. Uspela je da za sebe sačuva mržnju prema toj ženi. Sad može i da je potisne.

„Bićete ovde, zar ne? Stan je velik, prevelik! Prestajem da pušim, zasadićemo milion lala ako treba...”

„Mama, mama, smiri se! Polako, tek smo saznali. I, da, Lili hoće da ti

kaže nešto o imenu deteta...”

Drina uzdahnu. Ćuti i slušaj, biće još dece, govorila je u sebi.

„Znam koliko vam je to bilo važno ceo život... To oko imena. Bane mi je rekao da biste voleli da vam se unuka zove po nekoj reci, baš kao što se i vi zovete... Ali, moja mama je bolesna, ne bi preživela da joj ne obećam... Znete i sami da se sve kod nas vrti oko cveća... Ne znam, moja majka je nekako opsednuta, i ako treba da joj uslišim poslednju želju, onda osećam obavezu... Hoću da kažem da želim da je nazovem po nekom cvetu, kao što smo nazivane i ja i moja majka i moja baka...”

„A ako bude dečko, je l' mora biti cvetno ime, zaboga? Ima li takvog imena? Neven, možda?”

„Znam da je ovo glupo, ali znam i zašto to moramo baš sad da raspravimo, molim vas.”

„Neka bude kako ti želiš. Ja sam srećna što ću dobiti unuče.”

„Vidite, htela sam da kažem da je i ime Ruža nastalo od imena najlepšeg cveta, kraljice cveća. Nju su obožavali u...”

„Ne moraš da mi govoriš ono što te je majka naučila da kažeš. Rekla sam da sam srećna. Dosta o tome. Znam sve o cveću. Stvarno, Ljiljana, zar misliš da je ime deteta nešto što bi mene posebno usrećilo? Zar misliš da će to ime odrediti njegovu sudbinu? Jedno obično cvetno ime? Važno je da ga *vi* volite, da ga *dete* zavoli. Nije važno da li se slažemo ja ili tvoja majka...”

Zapalila je cigaretu. Ta žena bila je i dalje lepa, bujna, puna vesele živosti, mislila je moja mama, ne znajući za bolest koja ju je napala. Drina je obukla svoj ogrtač od muslina i s muštiklom u ustima rekla:

„Ovo mi je poslednja cigareta, ne brinite. Obećanje je obećanje.”

Tako su odlučili kako ću se zvati. *Dalija*. Cvet koji simbolizuje uzvišenost i eleganciju. Početkom devetnaestog veka, daliju su krali iz vrtova carice Žozefine, Napoleonove žene, jer je ovaj cvet bio toliko popularan da su ljudi čak pribegavali i spletkama kako bi došli do njega.

„Ona je izazvala senzacije na evropskim dvorovima kad su je doneli iz Meksika!”, čula je baba Drina svoju majku dok je sedela u pletenu fotelju na terasi. Pomislila je kako će već sutra morati da na pijaci kupi saksije sa cvećem za balkon. Nešto što je lako za održavanje, što trpi i hladnoću i toplotu, i vetar i kišu; neko cveće koje je otporno na sve. *Kadifika, ona je najotpornija*, pomisli Drina u sebi i nasmeja se.

„Jadno dete, smučiće mu se sve cveće ovog sveta...”, omače joj se dok se smejala na terasi. Jedinoj terasi u celoj zgradi koja nije imala ni jednu jedinu biljku.

* * *

Bio je praznični vikend. Na obodu grada nalazio se luna-park u koji su moji roditelji odlazili već nekoliko dana zaredom. Lili, Bane i ja - još nerođena, ali tu, začeta, sakrivena u stomaku - prolazili smo između štandova. Bili smo kod deda Bore koji je upravo objavio s nekom tugom u glasu da odlazi na rad u Iran. Baka samo što se teško razbolela, a njena kćerka se osećala oslobođenom, čudno, uplašeno srećnom. Nosila je raspuštenu kosu, zvoncare i običnu crnu majicu. Oko vrata su se njihale perlice različitih boja, bila je veselija nego što sme, mislila je.

„Hormoni su u pitanju”, rekao joj je Bane i primetio da je ona srećnija nego što bi trebalo da bude, s obzirom na to da joj je majka rekla kako je bolesna a otac da odlazi na rad u inostranstvo. Postavljala je pitanja, pružala ruke koje su nestajale u njegovoj velikoj šaci. Pela se na ringišpil, kog se inače plašila. Smejala se majmunu koji joj se popeo na rame, a kog bi pre dva dana prezirala. Nije bila našminkana, što se ne bi dogodilo da joj je majka tu, i nije se neparfemisala. Najzad, mrzela je parfeme leti. Kasnije su seli zajedno na bicikl. Lili je fotografisala.

„Hoću da slikam ovaj dan”, rekla je upirući fotoaparat u nebo.

Tada su se voleli moji mama i tata. Bane se odupirao tome da razmišlja kako je Ljilja gotovo živnula baš u momentu kad treba da bude tužna, makar zabrinuta za svoju majku.

„Očigledno je da nisi očekivala da je vidiš u tako teškom stanju, i to te

zbunjuje...”, reče moj otac.

„Zamaraš se time bez razloga. Idemo da vidimo šta se dešava po gradu. Kad dođemo kući, ne brini se što ću zaspati brzo. Umorna sam već, ali ovaj dan mi je najbolji u životu!”

Moj tata je slegnuo ramenima i zapitao se kako to da je obukla mokasine umesto visokih potpetica? I kako to da ceo dan nije izgovorila nijednu rečenicu naopačke?

„Naćers mas”, reče bojažljivo Bane.

„Nećeš me pokolebati. Ovo sam ja, uživaj”, reče smelo moja mama, obgrli ga oko vrata i na taj način mu pokaza da je sva njena odlučnost baš danas bila probuđena. Sledećih nekoliko dana proveli su vozeći se kolima po okolini Beograda. Onda su otputovali na salaš. Slušali su *svog*, kako su ga nazivali, Marvina Geja, brali kukurek, jagorčevinu, divlje ruže. Hodali su bosi, vadili krpelje sa listova nogu, jeli neprskane jabuke, vodili ljubav na travi.

Međutim, sasvim iznenada, kao što se razbolela, baka Ruža se naglo oporavila. Nije odlučila da ode u banju kao što su joj preporučili, već se jednog jutra pojavila na vratima salonskog stana. Moja druga baba i njena nema drugarica upravo su popile kafu kad su začule zvono. Drina, u svojoj crnoj haljini (crninu nije skidala otkad joj je muž umro) i njena komšinica u pak svojoj crnoj haljini (crninu nije skidala otkad joj je sin umro) pogledale su se zbunjeno, a Tanja je Drini doturila papirić. Pisalo je velikim slovima *POPIŠULJA SE VRATILA*. Drina se prekrstila i tiho rekla:

„Namirisala sam je odavde. Biću tiha, *ona* ne podnosi tišinu.”

Bane i Ljilja su tog jutra uživali u svom poslednjem srećnom danu. Ležali su na starom salašu, u krevetu. Moja mama je ponovo, po ko zna koji put, dodirivala njegove velike šake i govorila mu kako su najlepše na svetu, a moj tata je ljubio njene plave lokne. Kosa joj je poslednji put bila raspuštena, neraščešljana, mirisala je samo na travu.

„Zagrli me, Bane, zagrli me...” I on ju je grlio. Kao da je hteo da utone u nju. Sve to dok sam ja bila u njenom stomaku.

Htela sam svoje roditelje, ja sam ih izabrala, ne oni mene. Bili su divni, obožavali su se, bili su pametni, voleli su mene. Čula sam ih kako pričaju, kako se smeju. Čula sam kako zvuči ljubav. Roditelje, međutim, možeš da izabereš samo u momentu kad se sretnu i kad odluče da budu zajedno. Sve što se dogodi kasnije, na tvoju je ličnu odgovornost.

Posle samo nekoliko dana, život mojih roditelja vratio se na stari kolosek. Ponovo su počeli da žive tuđ život. Ružin život. Ne znam kako neko može da ima toliki uticaj na ljude, ali može - to sam kasnije i sama osetila.

Kosa moje mame ponovo je bila čvrsto svezana u punđu. Ponovo joj je parfem bio isuviše jak, a na očima joj je bila perfektna šminka. Pravdala se recima: „Pa, neću valjda da se opustim samo zato što sam trudna? Želiš da budem raščupana, zarozana ženturača, to želiš od mene? Šta će se desiti kad dete dođe na svet, tek onda neću imati vremena za sebe!”

„Bolje je da trošiš vreme na diplomski rad nego na punđu koja ti ionako grozno stoji.”

„Znala sam, već me mrziš, eto, grozna sam ti, zar ne? Debela sam? Dosadna? Prozaična? Samo zato što volim da se sredim? E, pa, Bane, es ibej!!!” Da, vratile su se i reči unazad.

Većinu vremena koje sam provela u maminom stomaku slušala sam svađe. Ali to nije značilo da se ne vole. Obožavali su jedno drugo. Ipak, ovakve svađe događale su se samo posle baba Ružinih poseta.

„Pred kasarnom, pred glavnim ulazom, stajao je fenjer. I stoji još pred njom. Ako se ponovo budemo videli, kod fenjera ćemo stati, kao nekad, Lili Marlen...”

Bane joj je recitovao dok su ležali u velikom krevetu u svom stanu na Vračaru. Drina je stajala ispred vrata i slušala. Prekrstila se i pomislila *dobro je, ne svađaju se*, i počela da smišlja plan kako da izbaci Ružu iz

njihovih života, iz života njenog sina, njenog budućeg unučeta.

Poslednje što je čula bila je moja mama:

„*Werd ich bei der Laterne stehn wie eins Lili Marlen...*”

Otišla je u sobu pevušeci *Lili Marlen* i legla u krevet s osmehom jer je smislila plan. Otići će već sutra na salaš, pod izgovorom da će Ljilja tamo imati mir za svoj diplomski rad, a i bolje je za trudnicu da bude na svežem vazduhu. Okrenula se zatim na bok, poljubila sliku deda Mike i zaspala spokojno. Prvi put posle dužeg vremena. Ništa je nije čak ni bolelo, iako je rak uznapredovao. Znala je da će da izdrži još malo, mora. Drina je bila laf, borac. Neće nju jedna glupa bolest da uvuče u krevet, da je pokoleba i da je natera da joj se prepusti. Da, te večeri tonula je u san s mislima na salašu. Ona i Lili same. Bane neka dolazi vikendom, samo neka ih pusti. Pustiće i njih dve jedna drugu. Pustiće je da čita, da piše, da se smeje glasno. Zatim je zaspala. I više se nije probudila.

Već sutradan, Ruža se, s velikim ciklama koferom, preselila u salonski stan u srcu Vračara. Dok su pogrebници iznosili svoju baku, ona je popravljala karmin kod ogledala u hodniku. Sve što je rekla bilo je:

„Ne brinite, deco, ja ću se pobrinuti da sve bude kako treba.”

Beograd je tih godina bio svet. U pozorištu se gledao *Galeb Džonatan Livingston*, u bioskopu *Goli u sedlu*. Čitao se *Diplomac*, pevušile se pesme *Iglsa* i *Dip Parpla*. Ljudi su bili obučeni u odeću cvetnih dezena, svi su pevali o cveću i mirisali cveće. Ja sam bila začeta u cveću, ja sam se rodila u cveću. Ja sam dete cveća. I dali su mi potpuno pogrešno ime.

* * *

Sve ljubavne priče na početku su divne, a na kraju uglavnom tragične. Ima i onih koje su prvo tragične, pa onda srećne. A ima i onih koje su predivne, pa strašne, pa opet lepe. Možda je ove treće najbolje proživeti, jer kako će ti samo biti dobro kad osetiš zaljubljenost, užas razočaranja i kad ponovo dođeš do lepote zvane sreća u ljubavi!

Ali, kako da znaš da ćeš doživeti ponovnu sreću kad sve krene nizbrdo?

Kako da znaš da ne odustaneš?

Da li možete da podnesete još jednu ljubavnu priču? Tara sigurno ne bi mogla, ona bi prevrtala očima i rekla kako sam glupo romantična.

Sada ću vam ispričati naš fatalni ljubavni susret. Ovo je samo *moj* ljubavni sudar. Sa srećnim početkom i tragedijom. Još ne znam da li će se moja priča završiti potpunom propašću ili se preokreće kao kod mojih roditelja.

Kao što u gotovo svakoj takvoj priči biva, sve je počelo u proleće. Grad je mirisao. Drvored u mojoj ulici je ozeleneo, a ja i moj tata krenuli smo u vožnju biciklom. Imala sam tada dugu kosu, lokne su vijorile na sve strane. Bila sam strašno ponosna na svoju kosu, sve dok nisam prošla pored obližnjeg, veoma popularnog, frizerskog salona ispred kog je stajao ponosni vlasnik koji je doviknuo za mnom:

„Dalijice, vreme je da peglamo te užasne kovrdže!”

Moje samopouzdanje naglo je splasnulo, ali bar sam bila sigurna u izgled svoje preplanule guzice koja se zanosno njihala na sedištu neboplavog prevoznog sredstva. Ja sam, to svi znaju, ponosna vlasnica najsavršenijeg dupeta u gradu, dupeta koje sam ovog puta obukla u beli šorčić, ne baš primeren devojci mojih godina. Ali, bila sam sa tatom, zaboga, šta me je bilo briga, on je bio neka vrsta sigurnosti za sve bezobrazne poglede koje sam usput mamila.

Svi nas znaju. Frizer, pekarka, prodavač novina. Moj tata i ja prolazimo ulicom i mašemo komšijama. Zatim drugi put zanosim na biciklu, jer naš zubar koji baš kreće da otvori ordinaciju dovikuje:

„Dalija, presvući se, prehladićeš se, ti treba da rađaš!”

Hm, da rađam, kažeš, čika zubaru? E, pa, junakinja ova savršene ljubavne priče ima jednu nesavršenost. Kad je imala dvadeset godina uradili su joj amputaciju grlića materice, a ona ne zna da li će uopšte moći da ima decu, ikad!

Sećam se sestre i mene od pre jedno petnaestak godina, kako nas je

mama uvek terala da sednemo na jednu fotelju, jer oduvek smo delile jedno mesto. Izgledale smo kao dve najrazličitije devojke na svetu, čak toliko da je i mama, iako pripremljena za vrlo ozbiljan razgovor o seksu, morala prvo da se nasmeje kad nas je milioniti put videla u *samo našoj* fotelji. Tara je najprirodnija plavuša koju ste ikad videli, plavlja čak i od mame, sa prozirnomo kožom, onakvom na kojoj se vide i vene i kapilari. Jadna Tara, na moru je uvek bila crvena kao rak, večito namazana debelim slojem kreme za sunčanje i sa ogromnim šeširom na glavi. Ipak, oči su joj bile tamnije od maminih. Tarine oči su tamnoplave, divlje, neukrotive, duboke. Mamine su bledunjave, nekako mutno-plave... Izgledala je uvek umorno zbog tih očiju. A onda ja crna kao Ciganka, sa tamnom, kovrdžavom kosom, tamnim tenom i svetlosmeđim očima. Ja, niža od Tare, iako starija, moje grudi uvek su bile veće, bradavice tamne kao u crnkinje; ja sam bela crnkinja, građena sam kao one, trčasta guza, mišićave noge, čak su mi i usne nekako crnačke. Eto, nas dve na našoj fotelji. Tara je upravo postala tinejdžerka. Tara, visoka i plava, nežna i prozirna, ja - niska i kovrdžava, pocrnela i jaka. Mislite da su nam karakteri bili u skladu sa izgledom, zar ne? Plavuše su nežne i krhke a crnke temperamentne? Ah, kakva zabluda! Ja sam bila ona nežna i senzibilna, Tara je oduvek bila emocionalni invalid. U tom momentu, pred naš veliki razgovor, Tara nije bila nevina, iako smo to vrlo dobro skrivale, a ja se nisam još ni poljubila sa dečkom.

„Muškarci su oni koji nose svoj zapis u vremenu”, govorila je mama. „Ne na papiru, već na vrhu penisa! Zato, vodi računa ko piše po telu! Ako je pisac rizičan, mogu odmah da vam otkrijem kraj vašeg krimi romana - ubica je batler! Ako zaradiš onu podmuklu hlamidiju, nećeš ni znati da je imaš, ostaćeš sterilna, zaboravi na decu! Kondilomi, bradavice i ostale bolesti mogu da se vide, nadam se da se gledaš.” Tek na pola maminog govora shvatam da se ona obraća samo *njoj*. „Da ne govorim o opasnijim stvarima: herpesi, sifilis, trihomonijaza...”

Onda opet čujemo tatu koji sluša i dopunjuje mamino nabranje:

„Urinarne infekcije!”

„Mi u našoj mladosti nismo znali za sidu, ali smo se plašili gonoreje.

Svako vreme nosi svoju polnu bolest. Zato, devojko, kad odlučiš da je vreme, reci mi, molim te. I ako nećeš da kažeš, reci tati, babi ili drugarici. Kondome neću više ni da spominjem, smučila sam se sama sebi od te priče...”

Da, naša mama nije htela da nas uplaši seksom toliko da nam ne padne na pamet da ikad imamo seks, ona je samo bila realna, kao što je bila ceo život.

A onda se čuje i tata u pozadini:

„Reci za grlič!”

„Evo, samo što nisam!”, uzvraća mu mama, prekršta svoje duge noge i nastavlja:

„Do osamnaeste godine sluzokoža grlića materice je nezrela, samim tim osetljiva i tanka, zato je kontakt sa virusima u periodu pre te famozne osamnaeste godine veoma rizičan.”

„Ako hoće, pokazaću slike!”, dovikuje tata iz kuhinje.

„Mislim da to neće biti potrebno, Bane. Nećemo dodatno da je plašimo odvratnim slikama iz tvojih knjiga, a sigurna sam da je krišom već dovoljno i videla... To je sve... Imaš li pitanja?”

„Kad ću moći na depilaciju?”, postavlja Tara ključno pitanje.

„Kad ti porastu dlake, ako se to ikada i desi. I zahvaljuj dragom bogu što si oslobođena ženskih muka skidanja dlaka, Tara. Neka ti tvoja najbolja drugarica Ana jednog dana ispriča sve radosti ženske depilacije... Hajde sad, gotovo je. Pusti me da malo čitam, ako se setiš nekog pametnog pitanja postavi ga večeras. Sad hoću da znam samo za Tomaša i Sabinu.”

Ja sam htela da pitam zašto se sve vreme obraćala Tari, zašto me nije ni pogledala? Je l' mama ima toliko poverenja u mene, ili je jednostavno mislila da ja nikad neću biti seksualno aktivna? To pitanje me je mučilo godinama, a zbog mame i njenog obraćanja u jedini tog dana navukla sam komplekse kojih se i dan-danas gnušam.

Mama je pak tih dana odustala od svojih Rusa i prepustila se drugim slovenskim narodima. Čitala je Kunderu po dvadeseti put i ponavljala kako je najteže živeti *nepodnošljivo lako* i postala ekspert za pripremu koktela koje je sama i pila.

Dakle, sve moje znanje o polnim bolestima bilo je od rane mladosti usađeno u moju kovrdžavu glavicu. Ja sam ipak poslušala mamu. Svoju nevinost brižljivo sam čuvala za onog pravog - za savršenog devetnaestogodišnjaka sa čistom prošlošću. On je meni bio prvi, ja njemu. Koristili smo prezervativ i posle dosta bolnog iskustva skidanja obostrane nevinosti bili smo zajedno sledećih godinu dana, dok on nije otišao u Kanadu sa roditeljima. Pisali smo pisma jedno drugom, a baš kad sam primila njegovo poslednje, tih dana, sećam se, pisao je kako je našao divnu devojkicu, posao, kako je Toronto predivan i kako se nada da ćemo zauvek ostati prijatelji, osetila sam prvi bol u stomaku. Odmah zatim započelo je moje obilno krvarenje, iako se menstruacija završila pre pet dana i mama i tata su me odneli na rukama u bolnicu, gde je ustanovljeno da imam grozne miome na materici. Pomoći nije bilo, urađena mi je hitna amputacija grlića te drage materice, a iako su hteli potpuno da je izvade, samo su odstranili jedan deo, kako bi postojala makar mala mogućnost da jednog dana zatrudnim.

Zato sam tog prolećnog dana, dok sam vozila bicikl iza tate, onda kad je zubar viknuo da pazim na zdravlje, zamalo pala na zemlju i htela sam da već jednom svima kažem, čitavoj ulici, celom gradu, da Dalija, kovrdžava crnka sa zdravom građom jedne meleskinje, savršenim dupetom i sisama, prototip ženske plodnosti, najverovatnije nikad *neće* moći da ima decu!

I, što je najtužnije, naučila sam da živim s tim. Naravno, dok nisam srela Igora.

Nisam baš odmah pomislila *evo mog muža, sa njim ću provesti ostatak života*. Nisam sigurna da se tako nešto stvarno dešava. Mislim da žene lažu da bi im bar neka priča u životu bila romantična. Ne, ja sam Igora videla i pomislila *bože, kakvo dupe, bolje od mog!*

Išao je ispred mene na rolšuama, i iako sam se pre neku godinu zaklela da se nikad neću smuvati sa muškarcem koji se rola, njegovom dupetu nisam

mogla da odolim. Tata je već napravio sedam krugova oko Savskog jezera, ta tura mu je bila užasno dosadna, jer on je ipak stari, prevejani biciklista koji okreće pedale do Bukulje i nazad, ali tog vikenda nije imao vremena za dugu vožnju jer su mu stizali leševi - dva mlada vojnika koja su pucala jedan u drugog u obližnjoj kasarni. Bio je nervozan jer nije bio glavni patolog, stizale su mu kolege iz Holandije, a među njima nije bio Gerhard. Odlučio je da se malo odmori, popije vodu i krene ka kući. Ja sam išla sporo, iza Igorovog dupeta i nisam ni čula kad mi je rekao:

„Ljubavi, ide tata kući, ti se provozaj još ako hoćeš.”

Da, ja sam tatina ljubav, iako mu je Tara mezimica. On je voleo svoju Lili kroz moju sestru, isto onako kako je moja mama mrzela sebe kroz Taru. Ja sam ponosna vlasnica majčine ljubavi, a Tara tatine. I onda neka neko kaže da roditelji podjednako vole svoju decu! Da smo se nekim slučajem nekad našli pred cunamijem, zna se ko bi koga spašavao!

Idem ja tako i idem, a muškarac ispred mene se ne okreće već pola sata. Ja imam neki izraženi libido, znate, ponekad se ponašam kao muškarac. Možda zato što nisam prava žena, mislim - nemam deo materice, ne mogu da budem nosilac nečijih gena, nisam plodna, šta li. Zato ja gledam u to muško dupe, isto kao što onaj iza gleda u moje. Odjednom, okreće se i pita:

„Je l' ja vozim toliko brzo ili ti voziš toliko sporo da si sve vreme iza mene?”

„Mislim da ne mogu biti sporija. Umorila sam se od sporosti.”

„Onda idemo na piće, siđi s tog bicikla da vidim ja tebe otpozadi.”

„Evo, odmah.”

„*I like what I see.*”

„Okej, videli smo se, sad možemo da se i *čujemo.*”

Od prvog momenta, bili smo apsolutno iskreni jedno prema drugom.

Nismo ni seli u ležaljke koje su bile poredane pored jezera, rekao mi je:

„Imam kćerku.”

„Ja ne znam da li mogu da imam decu.” Nasmejao se i rekao ono što uglavnom čujem otkad znam za sebe:

„Nikad nisam upoznao nekog kao što si ti.” To je bio naš prvi susret.

* * *

Kao prvo, sinoć sam se usrala od straha. Ne u prenesenom smislu. Ja sam se *stvarno* usrala od straha. Sedela sam u *našoj* dnevnoj sobi, sveće s aromom cimeta bile su upaljene u svakom ćošku, jer me je u tom trenutku *cimet okruženje* smirivalo. Zidovi u dnevnoj sobi jesu boje cimeta, cimet stavljam u svaku kafu, čak i u moku, cimet posipam po pahuljicama za doručak, pijem ga uz čaj i svež đumbir. Moj je novi kaput koji sam prošle nedelje kupila u Rimu takođe boje cimeta, sveće sa cimetnom aromom mirišu po kući, a i moje telo miriše na cimet. Pronašla sam u Italiji i kremu za telo na bazi algi, guarane i cimeta, najnovije kozmetičko čudo koje ne samo da će me opustiti, već će i za samo dve nedelje zategnuti tridesetogodišnje telo prevarene, ostavljene žene. Ništa se ovde ne slaže, zar ne, prevarena, sama, usrana od straha *žena-cimet!* Cimet obnavlja nerve, smiruje živce. Njegov miris podstiče rad mozga, njegov ukus poboljšava mi pažnju. Žvačem žvaku sa ukusom cimeta. Ja sam književnica s poremećajem. Patim od nedostatka pažnje. Moje rečenice lete, vidite kako idem iz prošlosti u budućnost pa nazad ka sadašnjosti. Kad pišem, ne znam kuda me to vodi i gde će se priča završiti. Niko ne zna, čitaoci ne znaju, oni nemaju pojma šta ih čeka na stranama mojih romana. Zato me i vole.

Nema cveta cimeta, moram se zadovoljiti svećama, razmišljala sam sinoć pre svog useravanja od straha.

Cimet tamo, cimet vamo, biće dobro - svi to znamo, pevušila sam samoizmišljene stihove koji se odlično uklapaju uz melodiju *Hey Jude*, kad je neko zakucao na vrata. Ne radi mi zvono, treba da se zna. Sama sam ga iščupala iz zida pre dva meseca. Plaše me zvona, između ostalih stvari koje me takođe prestravljaju, tako da mi ne radi ni interfon. Telefoni su mi uglavnom utišani. U stvari, da bi neko došao do mene mora da se potruđi. Ovaj što kuca na vrata sve to zna, jer samo je došao i kucao. Zna da mi ne

radi ni jebeni osmatrač - tako ja zovem glupu kameru ispred vrata, jer je ona inače stalno uključena. Sve to on zna. Zna da su čuvari otišli zajedno sa Igorom i Višnjom, da nema potrebe da neko mene čuva. I zna da ja neću otvoriti, jer sam pička koja se svega plaši. I zna da večeras sedim sama kod kuće, da su svi otišli na moj rođendan koji će proslaviti bez mene. Možda on misli da sam ja takođe na svojoj rođendanskoj žurki, ali, ako me stvarno dobro poznaje, zna da nisam otišla jer se na svom rođendanu neću pojaviti, iako je Dalijin rođendan trenutno najpoznatiji, najglamurozniji i najnajavljaniji događaj u gradu. Svi moji prijatelji sede tamo i nadaju se da ću ja zaista doći na svoj rođendan koji je Tara perfektно organizovala. Svima sam mesecima govorila, kažem, *da, da, ove godine hoću da vidite kako se slavi moj rođendan, kako izgleda nešto o čemu će ceo grad da priča*. I ipak sedim u kući. Ali drago mi je što se ostali provode i posle će da mi pričaju kako su se ponapijali, najeli, i ko se sa kim povatao u toaletu. Kako je muzika bila neverovatna, gde sam našla bend?, ketering je neprevaziđen i nije trebalo da šalješ toliko šampanjca, znaš da naš narod voli pivo i viski... Ne, za *moj* rođendan ima da se pije šampanjac, da se jedu losos i kavijar, samo riba - i to skupa, riblje bebe, riblja govna, riblji mozak. Nema svinje, ovce, krave. Nikad! Inače, ne jedem bebe životinja. Jedem odrasle životinje, nikako jagnje, tele, pile. Osim ribljih beba, bebe su, što se mene tiče, sigurne.

Dok oni smrde na ribu, ja se kod kuće drogiram cimetom, uglavnom cejlonskim, onim u štapićima, kad ga nađem. On ima nežniju aromu, a ukus mu je ljut, oštar, sladak i peckav.

„Aromatik, korigens, hemostatik, adstigans. Aromatik, korigens, hemostatik, adstrigens.” Ovo su reči koje sam naučila napamet. Tiču se cimeta, nemam pojma šta znače, ali dobro idu uz melodiju neke odvratne pesme... *ajn, cvaj, policaj, draj, fir, brigadir...* neke nemačke pop grupe. Vadim paštetu od lososa iz konzerve. Ne onu pravu, finu, skupu, onu iz dragstora. Otvaram je, sečem najjeftiniji beli hleb i močim ga u prerađenog lososa. Čak se ne potrudim ni da isečem hleb na kriške, ne stavljam ga na tanjir, ne mažem ga nožem, ne. Samo kidam beli 'lebac i močim ga u konzervu. Pijem kuvano vino s cimetom, podrigujem i predosećam da ću se isповraćati, ali tako je to kad se zezam s cimetom. Ljudi koji se lako uzbude,

uplaše, ljudi kao što sam ja, teško ga podnose. On oživljava, osvežava krv.

Iznenada, negde oko jedanaest, dvanaest časova začulo se kucanje. Moja rođendanska žurka je započela pre nekog vremena. Ne otvaram vrata. Potom jasno čujem kako se koraci udaljavaju. Uvek sve dobro čujem. Kod mene nema zvukova ili muzike, osim one koju sama smislim. Moja su čula izoštrena zahvaljujući cimetu. Iz stana uključujem svetlo u hodniku, gledam kroz špijunku i prislanjam glavu na vrata. Već sam poludela, pa sam spremna nekog i da ubijem bez problema. Da, ubistva se događaju uglavnom iz straha.

Strah mi remeti mir, moću, podrigivanje... moje ja, remeti Dalijin rođendan! Pištolj je *bereta*, nemam dozvolu i nije moj. Napunjen je i, premda se plašim svega na ovom svetu, ne plašim se pištolja. Volim da ga držim i da nišanim. Da se pravim da sam hrabra.

Kao mala, išla sam sa mamom i sestrom u lov na patke. Čučala sam sve vreme u trsci, svi su mislili da sam se izgubila. Ja sam pevala svoju izmišljenu pesmu i čekala da se sve završi. Ko još vodi decu u lov, zar to nije zabranjeno, pitali su moju majku.

„Neka nauče šta znači biti surov i kako se dolazi do hrane.”

„Mama, zar nije dovoljno da samo uđeš u samoposlugi i kupiš kilo mesa?”

„Nije, zlato, naravno da nije, sve jednostavne stvari na kraju se iskomplikuju. Ništa nije jednostavno, čak ni ulazak u prodavnicu”.

Moja sestra probala je da nišani i da puca, ja sam držala pušku zatvorenih očiju.

„Pusti je, kad odlučiš da uzmeš oružje u ruke, prvo odluči da ga dobro i pogledaš”, rekla je mama i namestila svoj šeširić. Tog dana ulovila je više od bilo kog muškarca, a ja sam dobro osmatrala oružje u svojim rukama.

„Mama, kako tata može da sedi pored hrasta, čita i uživa dok mi idemo u blato?”, pitala sam.

Samo je zamahnula rukom, onako kad o nekome više nemaš šta da kažeš, kad istrošiš sve reči i umoran si od objašnjavanja.

„Tata, ti bi trebalo da voliš ovo. Mrtve ptice, mrtvi ljudi, sličnost je ipak tu.”

„Niko se ne pita zašto je umrla jedna patka. Svi znaju da ju je upravo na najsiroviji način pogodilo puščano tane koje je verovatno tvoja majka ispalila.” Njih dvoje su tada bili u fazi kad su komunicirali preko svoje dece. To izgleda ovako.

Mama: „*Patkice* (hm, sličnost mog nadimka s gore pomenutim mrtvim patkama je neosporna), da li si možda videla kakvo će vreme biti sutra? Mogle bismo kao svaka *normalna porodica* da provedemo vikend u prirodi?”

Tata: „Da, bubi, reci mami ima li sutra kiše da, ako ne ode van grada, sedne i uživa uz Sjenkjeviča dok će neki morati da rovale po blatu u potrazi za lobanjama.”

Ja: „Ja sad izlazim iz kuće, a vas dvoje pitajte Ružu kakvo će vreme biti...”

Ruža: „Ostavite me na miru, Ruža ne gleda vesti već deset godina!”

Bum, tras! Vrata Ružine sobe su zalupljena i zaključana.

Vrata Ružine sobe uvek su bila zaključana. Moja su uvek bila širom otvorena.

Moja kuća nema vrata osim onih koja vode u kupatilo i spavaću sobu. Sve je otvoreno. Hodnik se utapa u dnevnu sobu, dnevna soba u trpezariju, trpezarija u kuhinju i tako ukруг. Sve se vidi, nema sakrivanja. Ceo spoljašnji zid dnevne sobe je u staklu. Ja hoću da vidim grad, nebo, ceo svet, uvek, uvek. A sinoć sam s *beretom* u ruci htela da vidim i hodnik. Ali svetlo nije moglo da se upali. Ne radi. Ne radi. Mrak je i ja ne vidim. Uplašim se kad ne vidim. *Userem* se kad ne vidim. A otkad je Igor otišao, nema ni čuvara.

Cimet zaustavlja povraćanje, stimuliše mokrenje, sprečava prolive i useravanja. Kako sam se onda usrala od tolikog cimeta? Kako? Jedino objašnjenje je strah. Od malih nogu sama sebe plašim. Sedim u krevetu u mraku i zamišljam Fredija Krugera kako se smeje u mom ormanu, čeka da se

opustim i onda izlazi. Kad ulazim u hodnik bilo koje zgrade, zamišljam ludog silovatelja koji me čeka da uđem u lift, a onda utrčava za mnom.

Krevet mi je okrenut uvek ka vratima, jer, ako već neko dolazi da me ubije, hoću da ga vidim kako ulazi. Nema prepada. U svom strahu ja sam pripremljena. Ali sinoć nisam videla ništa ispred vrata. Bio je mrak. Sijalica je pregorela. Kamere nisu radile. A ja sam se usrala.

Jutros sam već osvežena, okupana, čista. Sa savršenom motorikom, mirnim disanjem, bez pištolja, samo sam otvorila vrata. Moj strah nestaje danju, nestaje kad su vrata otvorena i kada sve mogu dobro da osmotrim. I ne sećam ga se. Danju sam najhrabrija na svetu, smejem se usranim plašljivcima, ponekad sama sebi strašno ličim na Taru, neustrašivu.

Na pragu je stajala korpa za smeće puna štapića cimeta iz kojih je virila boca *White Gold dom perinjona*, boca sa belim zlatom iz 1995. godine. Ta godina je bila teška za proizvodnju šampanjca, to znam. Ispod cimetnih štapića bila je mala, uokvirena slika ptice feniks i posveta:

„Bio sam u Šri Lanki i video pravo drvo cimeta. Nisi u pravu. Visoko je preko petnaest metara. Bar ovo moje, koje sam video. Kornjača je bilo, ali malih. Znam da bebe ne jedeš. A bez tebe neću da izigravam Isusa.”

Cimet je trajno zeleno drvo iz Šri Lanke, zovu ga i slatko drvo. Ptica feniks gradila je svoja gnezda od cimetovog drveta. Stari Rimljani koristili su ga za pravljenje parfema i ljubavnih napitaka, a u Kini ga smatraju hranom besmrtnika i eliksirom večne mladosti. Koristio gaje Peng Cu, čovek koji je živio osamsto osamdeset osam godina. Ako ga pojedete sa kornjačinim mozgom, možete da kao Isus hodate po vodi.

* * *

Ja, Dalija, prvo sam naučila da pišem, pa sam tek onda progovorila. Što je sigurno - sigurno je. Mama me je vodila kod svih mogućih doktora, na sve

moguće analize. Ja, Dalija, sa tri godine nisam još rekla ni *mama* ni *tata*. Ali znala sam sva slova. Izgovarala sam ih u sebi dok su roditelji govorili *ma ona nas zajebava, kako zna da napiše svoje ime a ne ume da kaže kako se zove? Gluva nije, nema nije, mora da nas zeza. Vidi, smeje nam se*. Onda sam odlučila da nešto kažem i obratila sam se dedi. Imala sam tri godine i tri meseca. „Deda.”

Bora je ustao sa stolice, ukrštenica mu je pala na pod. Digao me je u vazduh.

„Ti si posebna. Pusti njih, ja znam da ti pričaš sve vreme, ali nećeš da te čujemo.”

„Deda.”

Spustio me je i stavio u krilo. Napisala sam na novinama: *sedi deda ispod hlada, smeje mu se sojka mlada*.

„Ovo si sad izmislila, je li, cvetiću moj?”, pita me deda, a ja tapšem sama sebi. Posle dvadeset sedam godina saznala sam da mi to nije pravi deda.

Ja, Dalija, počela sam da pišem dnevnik sa šest godina. Obraćala sam mu se sa *dragi Aljoša*, jer mi je već tada bilo jasno da devojčice svojim dnevnicima daju ženska imena, a ja sam htela da budem originalna. Uostalom, Aljoša je bio dečko, stariji od mene deset godina, u koga sam tajno, mislila sam, bila zaljubljena, mada su, sad mi je jasno, to svi znali. Da, kad god bi Aljoša prošao, vikali su *Dakice, evo ti ga Aljoša*, a ja sam se pravila luda. Imao je dugu kosu, crnu i kovrdžavu. Imam i sliku s Aljošom. Sedimo na nekoj klupi u parku, ja gledam u zemlju, a on se smeje i grli me. Mrzela sam tu sliku oduvek. Od mog prvog dnevnika u životu ostale su samo dve trećine stranice, koje je moj tata spasao od totalnog uništenja recima: „Ovo je blago, ne dam ga nikome ni za šta na svetu!”, dok sam ja gazila iscepani ostatak u suzama. Samo sat vremena ranije, dnevnik je bio čitav, uredno sklonjen u fioku. Ipak, moja sestra Tara ga je pronašla, odnela u svoju sobu i počela da se smeje kad je stigla do dela koji je, eto, čudom, bio

spašen i stavljen u sef s ostalim važnim stvarima mog oca. *Dragi Aljoša* je obuhvatao period od mog polaska u prvi razred pa do početka trećeg, tačnije do Tarinog drugog. Jedini sačuvani deo zvučao je ovako:

... nije video. Ali, ovaj, prinče, rekoh mu, ima li sveta tužnijeg od ovog bez tebe? Nema, ali ti to ne znaš, ti se kriješ, ti bežiš, ti si neuhvatljiv. Imam te u mislima, prinče, rekoh mu. Neka svet ovaj bude tužan meni, ali tebi on je samo skitnja, klupa do klupe, grad do grada. Gore lije meni zaista, prinče moj? Ja bar čekam a ti ni to ne možeš. Bežanje u večnost, to je kazna najgora, bežanje od istine, to je...

Kao što se vidi, ja, Dalija, bila sam opčinjena engleskim klasicima. Sa dvanaest godina čitala sam ih u originalu bez problema. Ali matematiku nikad nisam shvatala. Ceo život su mi se smenjivali profesori koji su držali privatne časove i uvek sam jedva imala trojku. I sad kad pomislim na sinuse i kosinuse osetim blagi grč u stomaku. Ali je zato moja najbolja drugarica matematički genije. Zaradila je hiljade evra na berzi iz dosade.

Trenutno me čeka u restoranu koji je usred bela dana zamračen. Na plafonu je veliki kristalni luster čija je svetlost radi atmosfere prigušena. Kroz žamor koji prati zveckanje escajga čujem nju iz drugog kraja prostorije:

„Evo me!” Maše mi stojeći. Jednom rukom drži veliki stomak. Izgleda kao da će svaki čas da se porodi.

„Jedino pod ovim svetlom mogu da se podnesem”, kaže. „Ovde svi imamo dobar ten, a?”

„Čitala sam usput intervju...”

„Dobro napisan, zar ne? Nije mogao da se odupre trudnoj ženi.”

„Napisan je baš onako kako je želeo tvoj urednik, ne ti. Opet upadaš u kliše kao što je, citiram *kontroverzni biznismen američkog porekla, Milo Vulf, koji je u zemlji imigranata ostvario svoj san još početkom prošlog veka, sada je prvi put u Srbiji od 1964. godine kada je i otišao u zemlju snova. On dolazi ne samo kao osnivač firme koja je lider u proizvodnji filmske i televizijske opreme, već kao čovek koji će iskustvom, znanjem i*

energijom pomoći da se i u Srbiji najzad u medijskom carstvu nađe pravi lider kao što je i njegova imperija. Da li ti to mene zezaš, Ana? Pa ovo miriše na političku igru od početka...

„I jeste. Slušaj, ja idem u ponedjeljak da se porodim. Ostajem u bolnici nedelju dana, carski mi je zakazan za utorak, da, da, brzo ću ja napolje. Ti ne smeš o ovome da pričaš sa mužem...”

„Iselio se juče.”

„... Iselio? Sad, kad su izbori blizu? Ne, ne, ne srne to da uradi, čudno mi je sve... Htela sam zato da se vidimo, dok ne dođu oni tvoji stražari... Nikom ni reči, za nedelju dana, kad izađem, sve ću ti objasniti. Stiven Miro će izaći u javnost tek za desetak dana, tako mi je rekao. Dotad, budi taktična. Možeš li to, *Dalija?*”

Uхватила me je za ruku. Kao da smo ljubavnice. Onda se trgla jer su u nas uprti pogledi otkad smo stigle.

„Obećaj. Taktična? Možeš?”

„Ne smem da sekiram buduću majku. Kuda ideš sad?”

„Moram da piškim, bešika mi je, uh, ovih dana puna non-stop.”

Sedim pošto je ona otišla, zurim u prazno, nesvesna gužve oko sebe, ližući čokoladu s kašike. Puštaju staru pesmu *Iglsa, Best Of My Love*:

... Waistin' our time on cheap talk and wine, left us so little to give, oh, sweet darling, you get the best of my love...

Tu pesmu su slušali moji mama i tata one godine kad sam se ja rodila. Ponovo sam tinejdžerka koja krišom sluša pesme svojih roditelja.

Iz dremeža me trgnu mobilni telefon. Na drugom kraju linije je jedan od telohranitelja koji, iako ne čuvaju moju kuću preko noći, imaju zadatak da se svako jutro u devet pojave u kolima ispred kuće:

„Gospodo, dugo sedite sami, je l' sve u redu?”

Ja sam žena čoveka kome prete smrću zato što radi za desničarski

orijentisanu vladajuću partiju. Zato što je prijatelj sa trenutnim gradonačelnikom koji je polu-Jevrejin. Zato što je za kratko vreme stekao veliko bogatstvo. I zato što se javno deklarirao kao veoma tolerantan muškarac koji podržava manjine. Naročito seksualne. Rekli biste, hrabar neki čovek? Odskoro, otkad se iselio, dobio je neobjašnjiv proliv na nervnoj bazi. Osip koji podseća na psorijazu. I, da, impotentan je.

Ja sam žena koju voze. Žena sa dnevnim čuvarima.

Ja sam i žena koja je upravo izgubila trudnu najbolju drugaricu u toaletu beogradskog restorana sa najvećim kristalnim lusterom na svetu. Dok mi se telohranitelji približavaju kao u usporenom filmu, vrti mi se u glavi i ja se pitam, kako uvek uspem da upadnem u ovako nezgodne situacije?

Ne brinem. Tara uskoro dolazi da sredi stvar. Uvek je tako.

4.

U mom životu više se ništa neće desiti, jer sve se već desilo.

Desilo se ono čega se ljudstvo najviše plaši, a tada zapravo ne vredi ni da se desi nešto dobro. Ne pomaže.

Nije me strah da život ne može biti lep. Znam da ne može. Uništen je čim se rodimo. Daliji je neizdrživa pomisao da je tako, pa je jedno vreme pila lekove protiv depresije, ali pošto ima strah i od hemikalija, odustala je. Prepustila se depresivnim momentima, kao većina.

Ona misli da ljudi mogu da se promene, ali ne mogu. Oni samo mogu da prestanu da rade neke stvari. Da ne puše više, da prestanu da se prežderavaju, da odluče da jedu samo biljke, a ne meso. Mogu da obećavaju gomile stvari ali uvek će ostati isti. Da lije neko bolji čovek zato što ne jede mrtvo tele, ali zato se guši od zavisti jer su drugi veseli i slavni? Je li bolji čovek onaj koji daje novac siromašnima, a zatim odlazi u najskuplji butik i kupuje odeću koja je napravljena od odраних zečeva?

Ljudstvo radi gomilu gluposti da bi drugima bilo zabavnije ili zagonetnije. Misle, tako će biti srećniji. Neka se nose, glupaci!

Imam nesanicu već nekoliko noći. Pogoršala se od Dalijinog rođendana. Insistirala sam da se proslavi, nećemo se praviti da tugujemo za Boboom. Stoka koja dolazi da ždere i pije ni ne zna ko je on bio. Stoku povremeno treba nahraniti da ostane mirna. Kao krave u toru.

Dalija se bunila, ali ionako ne bi ni došla. Ubedih je jedva da je žurka ono što je svima potrebno, a pošto ne spavam noćima ni danima, baviti se organizacijom jednog takvog događaja može biti zabavno.

Bobo, neka mu je laka zemlja, njemu je najbolje! Ništa ne propušta. Možda par terorističkih napada, još dve-tri pandemije koječega. Propušta naše razvode brakova, maminu iskrivljenu predstavu o sreći.

„Kako si takav cinik? Život se ne sastoji samo od užasa!”, cvili Dalija.

„Čovek je shvatio odavno da najviše smisla ima ubiti se i završiti agoniju. On nije bio depresivan ni pesimističan, ali, ruku na srce, ništa ga nije ni razveseljavalo niti rastuživalo. Video je sve.”

Ne mogu tako živopisno kao Dalija da prepričavam kako je izgledao njen ovogodišnji rođendan. Zajedno smo pre par godina odlučile da ga slavimo na dan kada se rodila ljubavnica Adolfa Hidera, žena koja je imala iza sebe devet propalih brakova i čoveka koji je neprestano bio stoniran.

„Super, sirota devojka ispranog mozga koja verovatno nikad nije ni osetila šta je seks, jer je onaj njen idiot provereno bio impotentan, sto posto. Imamo matoru Zazu koja proždire muškarce, a u stvari je retard koji verovatno misli da je neviđena faca zbog toga, i, hajde, Bob Marli je gotivan. Slušaćemo njegovu muziku na rođendanima, pa da!”

Svake godine okupimo olinjale fufe, biznismene koji su odskora postali milioneri, samo ružne književnice, propale gradske blejače, manekenčiče ispod dvadeset pet godina i uostalom sve one o kojima pišu naši najtiražniji magazini. Da ih nahranimo, napojimo i od sponzora uzmemo novac.

Olinjale fufe su tu jer samo one naprave sranje kad ih napiješ i drogiraš, kad spopadnu ove nove bogatune koji su taman zaboravili kako im je do pre par godina najveće zezanje u životu bilo to da sede u lokalnoj seoskoj birtiji i štipkaju za dupe lokalnu radodajku koja smrdi na sintetički znoj. Manekeni se pak pojave da igraju u svojim pripijenim belim majicama iz kojih se naziru nadržane bradavice i tako nerviraju narko-bosove, debele milionere, a drolje bale i proždiru ih očima.

Propali gradski blejači su tu da sve zlobno komentarišu, jer oni su ipak potomci poznate beogradske buržoazije i gnušaju se ovih ispred sebe, seljačina, neobrazovanih, nekulturnih, ali će ipak svi zajedno da poziraju kad, kao slučajno, naiđe jedan jedini paparaco koji postoji u našem gradu.

Ružne umetnice sam izabrala da bi celo društvo dobilo malo feminističko-lezbijske atmosfere, jer sve mogu da podnesem, ali pedere stiliste nikako. Njima sam zabranila ulaz. Ne zato što su pederi, ja ih volim,

ne. Zato što me jednostavno nerviraju i nisu mi zanimljivi. Nikako da nađem pravog, finog pedera koji se bavi nekim normalnim poslom ili se pak ne bavi ničim. Znam da ih ima, ali jednostavno ne mogu da dam oglas kako tražim homoseksualnu osobu sa smislom za humor, koja dobro izgleda i apsolutno je iznad situacije. Probala sam da je nađem, ali svi do jednog su u inostranstvu. Ovdasnji me još nisu kontaktirali. Osim bednih stilista, šlihtara. Čekam i dalje.

Sve mora da bude puno silikona, botoksa, nabubrelih sisa i usana, toliko plastike da se normalan čovek uplaši da sve to zajedno ne eksplodira u nekom vrtlogu ludila i sve nas zajedno ne sjebe, zalepi za plafon, raznese!

Najbolje da pustim snimak sa rođendana, pa ko voli nek izvoli. Ostali neka preskoče sledećih par pasusa.

U ofu se čuje Anin glas, da se zna. *Naša* Ana je novinarka koja shvata moju potrebu za ovim, a i dobro sve iskoristi u svoje svrhe.

Kamera se pali i prvo vidimo *Našu* Anu koja sama govori u nju. Premda trudna, kreće se brzo i uživa možda više od mene.

„Dakle, dragi gledaoci, ovo je već treći rođendan najtiražnije spisateljice ljubavnih romana na Balkanu, jedinstvene Dalije. Ona, naravno, neće doći, jer se kao i svi mi gnuša stoke koja proslavlja rođenje žene koja piše za njih. Da, i stoka ponekad nešto pročita. Stoka je već pijana, jer pijani su i došli. Kod kuće su popili rakiju što im je poslala tetka iz Jagodine, obukli svoju najbolju odeću, natukli na kvrgava, prevelika stopala svoje najbolje cipele... jadan Dani se prevrće u grobu... i došli su da jedu dobru hranu i piju odlična pića za džabe. Cilj svake svinje jeste upravo to. Da se pojavi na što više događaja, da se što više slika za trač novine i da, što je najvažnije od svega, što češće jede i loče a da ne plati. Dalija, ljubavi, srećan ti rođendan! Želim ti da što pre prestaneš da pišeš, da završimo sa ovim projektom i da se posvetiš sebi i knjizi koju ovi ovde nikad neće pročitati. Idemo, dragi gledaoci, da vidimo šta se dešava i kakve su čestitke ove godine smislili naši dragi gosti...”

Kamera se kreće kroz restoran. Svetla jesu prigušena, muzika je

glasnija, ali ipak sasvim dovoljno se vidi.

Ana zumira prvo ženski deo gostiju koji segrupisao sjedne strane ogromnog separea.

„Dalija, želimo ti još puno, puno knjiga....”

„Da sledeća bude još veći hit!”

„I da sledeće godine dođeš da te upoznamo!”

„Savršena atmosfera, divni gosti, kao i uvek, svaka čast!”

To je par plastifuksi. Devojka narko-dilera, žena fudbalera, verenica poznatog pevača. Izgovaraju rečenice koje će izgovoriti još nekoliko puta u toku ovog meseca. Kao fudbaleri, kad pred svaku utakmicu kažu daćemo sve od sebe, mislim da imamo odličan tim, nećemo izneveriti navijače. Zar vam nije muka od tih naučenih, praznih, lažnih rečenica?

Kasnije će te žene, verenice, nečije devojke s projektima iza sebe razmenjivati nežnosti sa xy biznismenom, što znači da će te kurvetine bez grama mozga da se pojebu sa nekim od muških gostiju u kolima, toaletu. Nijedna nikad ne stigne do jebenog kreveta.

Ana prilazi muškarcima.

Oni ništa ne govore, samo dižu čaše u znak pozdrava. Neki su tu čak sa suprugama koje će ipak ranije da odu kući jer ih boli glava, a u stvari će otrčati kod nekog dečkića mlađeg od dvadeset pet godina, polizati ga kao bombonicu i sačekati svog muža u krevetu. On će doći sa već pomenutog brzog seksa u kolima, jer mrzeće ga da vozi i do iznajmljenog stana za ovakve prilike. Već razmišlja i da otkaže tu stančugu za jebačine, šta će mu kad sve to može da dobije i usput do kuće.

Onda njih dvoje legnu zajedno u krevet, ne poljube se, imaju poštovanja toliko za onog drugog. Ta usta su bila sad na nečijoj tuđoj pici, neki kurac je malopre bio u tim ustima, secret se meša, tečnost, fluid, pljuvačke, sperma, više se ne zna gde je šta završilo.

Prekidam sodomu I gomoru u začetku.

Uvek isto. Čak ni lezbioničneprijateljice nisu uspele da me razgale, iako su ustale da igraju.

Freak show one more time.

Moram da smislim nešto drugo.

To izgovara i Ana dok gasim snimak.

„Tara, moramo da smislimo nešto drugo... Ovi ljudi nikad ništa neće promeniti... Daj da ih polijemo nekim govnama odozgo, kao u filmu Keri... kad su najsrećniji i kad se najmanje nadaju...”

Odlična ideja, Ana. Odmah ću početi da je razrađujem.

Dok razmišljam kako da dopremim kantu govana na galeriju restorana, koji klub bi bio najprikladniji za tako nešto, gde da uopšte nađem toliko govana, shvatam da naša Ana samo što se nije porodila. Tara je već izbezumljena i ja krećem.

Ustajem od stola, zovem Igora.

Njega je ponekad nemoguće dobiti, ali sad samo ja imam tajni telefon za ovakve prilike. Kad taj telefon zazvoni, on se javi. Iako je u nekom stanu, negde u gradu. Ovog puta telefon zvoni bez odgovora.

Dobija preteče poruke poslednjih par dana koje glase ovako nekako:

Tražimo obračun bez milosti za one čije aktivnosti su štetne za opšte dobro. Podli kriminalci, profiteri, zelenaši, izdajnici srpskog roda moraju biti kažnjeni bez obzira na veru ili rasu.

Ili kratko i jasno:

Smrt izdajnicima i jevrejskim slugama.

Gradonačelnik našeg grada je Jevrejin po ocu, ali i najveći lokalpatriota kog poznajem. Čovek svežih ideja, još nepotkupljen jer ima i previše svog novca. Borac za pravdu,poštenjačina. Sitan rastom, prebila bih ga ja lako. Igorov još malo pa najbolji prijatelj kome veruje više nego ikome. Ali ono

što niko nije primetio u celoj priči o poreklu ovog i onog jeste da je Igor glavom i bradom, od kose do nožnog palca, čistokrvni Hrvat. Svejedno, traže njegovu smrt, misleći da je jevrejski sluga, a ni ne znaju koliko još mogu da ga mrze zato što je Hrvat. Tako je to u ovoj zemlji.

Igor, Hrvat i jevrejski sluga, marketinški mag, jedan od najmoćnijih ljudi ove zemlje, od ove godine je na, ni manje ni više, trideset četvrtom mestu na listama najmoćnijih, plače svake večeri u kupatilu dok trlja stopala rukama a onda te prste miriše. On ima tu ogavnu naviku da se plaši da mu, pored smrtnih presuda gomile budaletina, ne smrde noge.

Odmah je angažovao telohranitelje.

Za Anine novine, u Aninom intervjuu izjavio je:

„Ne plašim se pretnji izrečenih preko Interneta, a naročito ne onih koje dobijam lično. Poznato je da psi koji mnogo laju ne ujedaju.

Uostalom, ovaj grad je postao poznat po obračunu sa agresijom, tako da će svakog sustići pravda, i to vrlo brzo. Verujem gradonačelniku i svima onima koji čuvaju ovaj grad i njegove građane, kad kažu da je sa kriminalom, nasiljem, ovde gotovo.”

Ovim rečima je samo još više nahuškao na sebe idiote koji sebe nazivaju belim časnicima. Beli? Pa bili bi, da im prababe nije jebao zli Turčin pet vekova. Mučenici. Pičketine. Uvek zarati pička sa pičkom.

Zanimljivo je i to bilo posmatrati dok jednom stvarno neka budala nije ostavila poruku ispred Višnjinog vrtića. Onda popizdeh i ja.

Moj obračun sa belim časnicima tek predstoji.

Kao što ću da polijem kantu govana na plastifikse kojima se predaje previše značaja, tako ću i časnicima da smestim. Nekako da ih spojim zajedno, možda? Konsultovaću Anu, ona ima odlične ideje.

Sad, moj hrabri Igor s druge strane ne kaže ništa, javlja se šef obezbeđenja i kaže *ne brini, stiže ekipa.*

Stižemo svi u bolnicu. To *svi*, znači telohranitelji njegovi, telohranitelji Aninog muža, moji, Anini, ja, on, svi mi, idemo tamo gde spavaju bebe.

Ludilo bez kraja.

I vi hoćete da ja pišem lepe stvari, da kao Dalija napišem priče nad kojima će plakati nacija koja čita, a divi se onima koje ja hoću da pospem kravljim govnama?

Ne, ne, ne može. Ja pišem o govnama. A to nije lepo. Smrdi i ovako, preko hartije.

Slušajte Daliju, odahnite ako ste se uznemirili. Predajem štafetu na putu do porodilišta.

5.

Tara se ne unosi u našu priču, ali to sam i očekivala. Ne, neću se izvinjavati. Objasniću vam da je ona takva i da je čak i ovo malo što čujete od nje velika čast. Retko kad, skoro nikad, zapravo, Tara svoja razmišljanja ne pruža na uvid.

Ja ću ipak zasad da nastavim sa *svojom* ljubavnom pričom. Znam, ispresecana je, ali tako ja pišem. Malo razbacano, haotično, jer še plašim da ću zaboraviti nešto da kažem. A imam toliko toga.

Sve je bilo, dakle, isuviše savršeno. On je imao savršen *background*, sa savršenim roditeljima, obrazovanjem i pogledima na svet. Savršen smisao za orijentaciju, za odabir garderobe - ni previše ulickan ni previše opušten - bio je savršeno građen, sa nogama kao u baletana, već spomenutom savršenom guzicom, pločicama na stomaku, divnim očima i - da bi sve to bilo savršeno imao je samo jednu nesavršenost - baburast nos. Da, on je imao savršen glas, malo promukao, nešto između Ala Paćina i Šona Konerija, imao je sluha i pevao je savršeno, svirao je gitaru kao svaki buntovnik, a pomalo i klavir - tek toliko da u društvu može da sedne za pianino i odsvira *Strawberry Fields Forever* uz reči *izvinjavam se ako malo budem grešio, nisam odavno svirao*, a ipak sve to savršeno odsvira.

Znao je da sve uradi u pravo vreme, jer je imao savršeno šesto čulo i harizmu koja je savršeno plenila. On je vođa, ali ne agresivan, on je duhovit, ali ne i spadalo, on je šarmantan, ali ne i flertoman - on je savršen muškarac. On može u sekundi da mi sredi kompjuter koji sam uništila virusima, on će odmah da mi objasni zašto se taj i taj premijer povukao sa funkcije, zašto je baš sada poskupelo ulje, kafa ili nafta, šta to u stvari rade brokeri, koja je prva i prava verzija pesme *My Way*. Ne, on će odmah ustati, došetati do svoje savršeno čuvane vitrine s diskovima - ali ne i toliko savršeno čiste da možete da pomislite da je prikriveni luđak - uzeti disk na kom piše *The Most Popular French Songs*, pustiti baš tu pesmu i, *jebem mu sve*, zapevati na

savršenom francuskom koji je još od treće godine učio kod jedne madam Brižit... *Je Me Leve et Je te Bouscule, Tu nete Reveillespas...* i objasniti, dok muzika teče a Klod Fransa peva, daje verzija na engleskom najčešće puštana pesma na sahranama u Velikoj Britaniji. Ja mu onda kažem da najviše volim tu stvar u izvođenju *Seks pistolsa*, a on meni *i ja bejbi, zato te i volim. Da večeras uzmem Goodfellas?*

Mozak mu radi brzo, muzika ga je odmah asocirala na film koji se završava baš tom pesmom, baš tom verzijom pesme koju ja volim. On savršeno razmišlja, on je brz, on je vest, on je moj muškarac. On je neustrašiv. I on je impotentan.

„On je klasičan primer psihološkog nasilja. Sve ovo se dešava jer on ima potrebu da ekstremno kontroliše druge. Svoju bivšu ženu, svoju kćerku, svoje zaposlene, sad i tebe. On nikad ne odustaje. Takvi nikad ne odustaju. Videćeš, biće samo još gore...”, rekla mi je Tara jedne posebne večeri. *Posebne* zato što su razgovori s njom postali jako retki. Potpuno se saživela s poslom. Postala je posao. Njene drugarice iste su kao ona. U jednostavnim *maks mara* kompletima i haljinama, sa savršeno isfeniranim plavim kosama, pomalo tetkaste, ali s raskopčanim dekolteima kako neko ne bi pomislio da su u borbi izgubile bilo šta od svoje ženstvenosti. To je izgledalo još smešnije, stalno su se trudile da nadjačaju muškarce, a onda su se raskopčavale kao da je to ustvari jedini način da ih pobede. Moja sestra, za razliku od svojih drugarica, bila je promiskuitetna. Ipak, ona je oduvek bila takva. Njena pratnja bila je daleko usamljenija. One su se međusobno zvale Ana Tigrica, Ana Švabica. Tara je bila Tara. U ovom gradu još nema baš mnogo Tara koje su toliko uspešne. Ana ima koliko hoćeš. Moja Ana je *Moja Ana*.

Te posebne večeri pobešla sam od muža. Nisam mogla da dišem u tom stanu. Ignorisao me je danima i nije mi dozvoljavao da mu priđem, nije bilo nikakve bliskosti. Otišao je da spava u gostinsku sobu, a ja sam na svom jastuku bezuspešno jecala pokušavajući da smislim način da ga vratim.

Prisećala sam se nekadašnjih svađa koje su zvučale ovako:

„Ti samo nosiš tu masku fine i nežne Dalije, ti si zapravo sadistički malverzant koji podsvesno vabi tiranina, izvlači iz mene ovog manijaka koji bi trebalo da joj stavi brnjicu, omču i mamuze!”

„Ja tebe volim, to ne možeš da osporiš, sve što pričaš samo je projekcija. Ako si ti malverzant, nisu svi!”

„Tvoja ljubav je kao ljubav dvogodišnjeg deteta prema zvečki. Ako joj je uzmeš, plakaće do iznemoglosti, ali dok joj je u ruci razbijače je o pod! Draga moja, ja ti nikad neću biti zvečka! Nikad!”

Odavno nema više ni urlanja. Nema ničega. Samo tog užasnog ignorisanja.

Koliko je tužno kad posle tolike intimnosti odjednom dođe nešto suvo, nešto - ništa.

Još gore je kad se prisećam lepih stvari, jer hoću da se vrate. Hoću da me želi, da nastavi da pokušava da pronade samo naš grad, samo našu pesmu, samo naše jelo. Hoću da misli lepo o meni.

Igor je patio od toga da odemo na najsavršenije putovanje. To mu je bila opsesija na početku. Kao što je moj tata pokušavao da uzgaja lale, tako je Igor pokušavao da pronade mesto koje ćemo zauvek pamti. Ja sam bila oduševljena Rimom, Parizom, Las Vegasom, Karakasom, Oslom. Ja sam bila razigrana devojčica na svakom trgu, u svakom bistrou. Ne i on. Posle puta u Njujork shvatila sam da on traži svoje mesto, ne naše. Nešto što je nazivao *krajem sveta*.

„Kraj sveta može da bude bilo gde”, rekla sam mu na aerodromu u Amsterdamu dok smo čekali avion za Beograd.

„Eto, ti ne znaš ni šta mislim kad kažem početak sveta. Ne sećaš se šta je početak sveta. Obišli smo ga uzduž i popreko, a ti se ne sećaš... Nervira me kad si tako pozitivna po pitanju svega. To nije normalno. Kako ne zapamtiš ono što je *naše*?”

Htela sam da mu kažem da postoje ljudi koji to zapamte za tebe, ali

nisam. Pitaću Taru jednom.

Sedela sam te posebne noći u Novom Beogradu sa Tarom, dok je baba Ruža bila na kartanju kod komšinice. Napolju je bio sumrak i pogledala sam prema zapadu. Sunce je već zašlo, ali nebo je još bilo svetlonarandžasto. Nekoliko oblaka u pravcu u kom gledam nanosilo je nad grad tamnocrvenu boju. Za trenutak mi se učinilo da vidim i ljubičastu, purpurnu, indigo boju svuda unaokolo.

„Predivan zalazak sunca”, pomislih, a onda primetih da je Tara nestala. Čula sam njen glas koji je nekome vrlo ljutito nešto objašnjavao. Vratila se u dnevnu sobu odsutna. Sela je na fotelju ispred tih velikih prozora. Oni su bili prva stvar koju je promenila u Ružinom stanu kad je počela da zarađuje. To i nisu prozori, to je providni zid. Dobila je dozvolu samo zato što je spavala sa tamo nekim ko je mogao to da joj sredi. Deo grada u kom Tara i Ruža žive odvojene od svih nas, poslednjih je godina dobio na ceni. Tara je ponosna na to skoro isto kao i na svoj stakleni zid. Kupila je u međuvremenu i stan do Ružinog, spojila ih i ostala sama na spratu. Nikad nije ostavila babu, iako je to zaista mogla.

„Nisam te pitala dokle ćeš da trpiš to?”

„Nisi videla Višnju. Ona postaje ista kao njena majka. On toliko dominira nad njom, postaje nervozna i dalje je jedino što želi da bude - mama. Ne mogu da je ostavim.”

„Višnja nije tvoja briga.”

„Jeste. To je moja voćkica.”

„Sve devojčice žele da budu mame. I ti si po ceo dan kao mala samo hranila i pripremala za spavanje svoje lutkice...”

„Da, ali nisam govorila neprestano pet godina kad me pitaju šta ćeš da budeš kad porasteš - mama....”

„Svi oko nas imaju nekakvu energiju. Tvoja neće spasiti nju. Nemaš je više. Uzeo ti ju je. Uostalom, postoje žene koje od najranijeg detinjstva žele

samo to - da budu majke. I one koje nikad nisu sigurne.”

Mrak je konačno pao i ništa se nije videlo osim obrisa grada s te visine. Bilo je veličanstveno. Noćni zvukovi odzvanjali su gradom, znala sam, ali nas dve ih nismo čule. Tara je ustala i donela vino.

„Ovo je ono što nam treba. Čuvala sam ga za specijalne prilike. Nisam sigurna da ćemo skoro imati ovakvu priliku.”

„Kakvu priliku? O čemu pričaš?”

„Neću više da pričam s tobom o njemu. Sve znaš. Ovo je početak tvog kraja.”

Tara otvara vino *romane konti*. Prepoznajem ga. Pored njega sam sve naučila. Vino iz Burgundije, najskuplje na svetu. Na svakom kvadratnom metru gde raste grožđe od kog se pravi ovo vino zemljište ima drugačiji geološki sastav, naučio me je moj muž.

„Znaš da ja moram da radim tamo do daljnjeg. Ne mogu da se mešam u sve to...”, kaže Tara otvarajući flašu. Moja sestra otvara vino na najgraciozniji način na svetu. Ne muči se kao ja. Ona je veštija. Ona bolje puca. Bolje vozi. Brže trči. Ona je direktorka marketinga u firmi mog muža. On je plaća.

„Sledeći put kad se vidimo u specijalnoj prilici, a tu ne računam tvoj rođendan, ješćemo *beluga* kavijar, bele tartufe, bilo koje jelo sa šafranom i za desert samo *godivu*.”

Sećam se jednog davnog razgovora sa mamom. Moji roditelji još su bili zajedno. Nas dve smo se zajedno vratile s fakulteta. Ormarić sa pićem u dnevnoj sobi bio je otvoren. Mama je sedela na trosedu. Ne znam da li ju je to spasio, ali odmah sam se setila da smo Tara i ja dokrajčile tekilu one noći kad su njih dvoje otišli na salaš na tri dana. Značilo je to da ne može da se napije i da neće završiti ponovo na detoksikaciji.

„Pronašla sam sredstvo za samozaborav, nije tekila, doduše...”, rekla nam je vrteći čašu konjaka prstima. Bila je prelepa, tako pijana, komentarisale smo kasnije. Njene mutne oči dobijaju živost pod uticajem

alkohola. Jasnije su. Kosu je vezala u rep, što joj je oduvek mnogo lepše stajalo. Bila je u spavaćici, a njene prelepe noge bile su gole.

„Konjak je ipak najskuplji. Ako odlučim da se prepustim ovoj beznadežnoj tuzi, neka to bude od konjaka...”

Sele smo pored nje. Zagrlila nas je i izgledala tako prelepo tužno, da nismo mogle ništa da kažemo.

„Oduvek sam htela da napravim neko jelo sa šafranom... Najskupljim načinom na svetu... Zna li da se za pola kilograma začina mora upotrebiti minimum sedamdeset pet hiljada cvetova?... Može da košta i do jedanaest hiljada dolara, ah, nisam ga nikad ni probala... Kao ni *beluga* kavijar... *Beluga* kitovi, da... To je vrsta koja je ostala gotovo nepromenjena od vremena dinosaurus... Sve znam. Nikad vam možda nisam rekla, ali jednu stvar koju sam probala sa svog spiska stvari koje moram da probam u životu jeste beli tartuf. Ništa specijalno, da vam kažem... Ali vino... Vina sam popila. .. Dobrih vina... Da ti kažem nešto i za vina... i zapamti. Nije stvar ukusa, već naučna činjenica, da slušanje Baha, Betovena ili Vivaldija čini da gosti restorana naručuju skupa vina... E, to sam ja naučila od Drine. Trebalo je više da je slušam... Volela bih da mi je ona bila mama.”

Rekla je tu reč *mama*, kao devojčica od pet godina.

Pre toga sam verovala da se neće predati i otići u svoju staru rutinu tuge i propadanja u alkoholu, ali u tihoj svetlosti lampe te večeri u našoj dnevnoj sobi, nešto u meni se slomilo. Videla sam svoju mamu kao malu devojčicu koju je slomio moj otac. Na potpuno drugačiji način od načina na koji je moj muž slamao godinama kasnije mene.

I dok je Tara govorila o najskupljem jelu i piću te večeri, osetila sam da se nešto zaista u meni oduprlo želji za samouništenjem. U glavi su mi samo bile slike moje mame kao bespomoćne devojčice, slika moje voćkice koja će za nekoliko godina postati isti agresivni skot kao njen otac, slika mene i moje sestre kako dižemo mamu, vodimo je u krevet i ljubimo pred spavanje. Kako ležerno pored nje i prvi i poslednji put spavamo sve tri zajedno u bračnom krevetu.

„Možda se sve dobro i završi, znaš... Mama je ponovo srećna. Bićemo i nas dve. Jednom.” Tara pripaljuje cigaretu, uvlači dim i nastavlja:

„O, bože, nema ljubavi! Spočetka je teško, ali onda se nekako navikneš, zar ne? Posle godinu-dve počne i da ti se dopada... Taj mir, mislim... Nema glasova koji traže nešto od tebe, urlaju po ceo dan. Sve je jednostavno. Ako hoćeš zabavu - čitaš knjige, izađeš s drugaricama. Ako hoćeš seks - nadeš klinca koji je potentan i načiniš ga svojim robom. Ako hoćeš vesti, čitaš novine. Život može biti jednostavan, kao što je bio pre dvesta godina, ako želiš.

„A ako ne znaš da živiš jednostavno?”, pitam Taru koja se udubila u priču, što je retkost za nju; želim da se ne zaustavi, jer obično su joj rečenice kratke i odsečne, kao da priča s nekim podređenim s posla.

„Onda uvek možeš da praviš sranja dok ti se sve ne smuči. Imam ideju. Hajde lepo da pravimo sranja još večeras. Rekla sam ti, uskoro će sve postati jednostavno. Za početak, popićemo ovo vino. Pozvaćemo Ane, rezervisaćemo mesto u nekom klubu, znam i u kom, juče sam bila na otvaranju -odlično mesto za sranja! Živela!”

Kucamo se. I smejemo. Ipak su sranja ono što te nasmeje kad si sjeban.

Ostatak večeri deluje maglovito, više ne znam ko sam ja a ko je Tara.

A onda sam ponovo svesna.

* * *

Ja sam žena u mraku. U svojoj devojačkoj sobi. Ostala je ista, iako se mama iselila, a tata je oduvek planirao da od neke sobe napravi biblioteku. Ništa nije uradio. Nije čak pomerio ni njene porcelanske figurice koje je oduvek mrzeo. Znam sad da ih je namerno ostavila da ga nerviraju. Međutim, nisu. To je interesantno. Mog tatu ništa nije nerviralo, osim kakvog kvara na biciklu.

Ja sam žena u mraku koja leži u svom starom krevetu. Kad sam došla u stan onako pijana, mrzelo me je da tražim posteljinu. Uzela sam samo ćebe s njegovog kreveta. Mirisalo je na osveživač. Glavu sam spustila na velikog

plišanog delfina i radila ono što uvek radim pre nego što zaspim. Razmišljala o razgovoru s Boboom. Jedino me to smiri.

„Ima probleme s impotencijom, kažeš? Odskora? Aha, onda je to odskora... da ti kažem nešto o tom problemu, prvo. Muškarci koji uglavnom imaju taj problem nesamostalni su, plašljivi, razmaženi i nedovoljno socijalizovani. Kao što vidiš, on ne spada u tu grupu. Onda, postoji problem s impotencijom kad muškarac slabi, jer je partnerka zahtevna po pitanju braka ili bilo kog vezivanja, to je u stvari neka vrsta odbijanja veze... On nije ni u toj grupi, kažeš niste imali problem dok ste se vezivali... A napetost na poslu? Oduvek je napet zbog posla? Da, može biti da je to. Muškarcima posao oduzima energiju i odvlači im pažnju od seksualnog života... Kako to misliš, nikad mu nije bolje na poslu? Para ima, sve teče glatko, aha... Veruje i saradnicima... On je onda srećan čovek, da... Da nisi previše agresivna, ili pak previše sumnjičava? To zna da ih ohladi... Znam da nisi, poznajem te... pitam za svaki slučaj... Šta da ti kažem... Misliš da ima neku drugu i daje jednostavno izgubio interesovanje za tebe? Ma, možda je i sve zajedno... Postoji danas gomila lekova, vijagra, levitra, cijalis, može da se radi hipnoza... Znaš, ne verujem da hoće da te izgubi na taj način, previše je on egoističan da bi sebi dozvolio da znaš da ima ozbiljan problem... Pričaj s njim o tome, miluj ga duže... tamo dole... budi prisnija, saosećajnija, otvorenija... Onda će biti i on... Nije smak sveta ako mu se tri puta, kažeš, nije digao!”

Nije frka. Poslednje što pomislim dok potpuno ne utonem u svoj pijani san jeste to kako jedva čekam da se Bobo, ne mama, baš Bobo, vrati sa nekog svog egzotičnog putovanja. Od poslednjeg razgovora prošlo je mnogo. Problem s *nedizanjem* tako je užasno star. Sad imamo šamar, zaključavanje, verbalno onanisanje, bezuspešno silovanje. Bobo će biti oduševljen.

Samo... Boboa više nema.

Sve je bilo suviše savršeno, da. On je odmah hteo da me poseduje, da me uzme, otme. Kao princ iz bajke koji spašava pepeljugu od zle maćehe,

kao King-Kong koji je opsednut En Derou. Hteo je odmah da me smesti kod sebe, da mi da posao, kako bi onda mogao i da mi ga oduzme. Meni je to prijalo. Mislila sam na početku da takvog muškarca vredi čekati, da imam sreću što neko toliko želi *moj* život za sebe.

Igor je muškarac koji me nije jurio, ja sam njega. Možda baš zbog te svoje neuhvatljivosti poseduje privlačnost.

Ipak, sva privlačnost neuhvatljivosti nestala je onda kad sam prvi put otkrila da me vara. Bila sam kod njega u kancelariji, sekretarica me je pustila da uđem. Na stolu mu je bio mobilni telefon, onaj drugi, privatni, a on je bio u konferencijskoj sali. Sastanak s Turcima, reče ovomesečna sekretarica kratke, dečачke kose. Sedela sam za njegovim stolom, igrala igricu na kompjuteru kad je stigla prva poruka. Nisam je otvarala, naravno. Samo sam bacila pogled. Pisalo je RTS. Odmah zatim stiže i druga. RTS. Onda pauza, pa poziv. Ne prestaje da zvoni. RTS. Jedanput, dvaput, treći put. Pomislih, zašto ga toliko zovu iz javnog servisa, da nismo mi oni što ne plaćaju pretplatu, doći će Tijanić lično i sve nas prebiti. Njemu neće biti problem da savlada kapije, zidine, kamoli Igora. Vikaće *platite moju pretplatu, zlikovci. Kakav primer dajete običnom narodu, kad vi iz marketinških agencija, vi, pisci, vi, vi koji radite za običan narod ne plaćate pretplatu?* Uzimam telefon u ruke i otvaram prvu poruku: *Ne planiraj me danas, dobila sam.* Nešto se prelomi u ženi kad vidi tako nešto. Zaustavi se disanje. Oseti kao da ona radi nešto toliko pogrešno, da će je uhvatiti na delu. Ja sam upravo ušla u najintimniji razgovor dvoje ljudi, pa šta ako je glavni akter moj muž! Ja preturam po njegovom privatnom telefonu, upadam u ljubavničku raspravu, sram me bilo!

Uzimam telefon i istrčavam iz kancelarije. Ovomesečna sekretarica nije stigla ni da me pita kuda ću, ustala je samo, zbunjeno, i doviknula: „Igor upravo silazi...”

Ostavila sam kola na parkingu i otrčala do obližnjeg parka da na miru pročitam sve poruke od RTS-a. *Ne planiraj me danas, dobila sam. Mada... Mogu da radim druge stvari...* Odavde nastupam ja.

Bio sam na sastanku. Nema veze što si dobila.

Srce mi toliko lupa, mislim kako ću doživeti infarkt sa trideset godina, kako će me naći na klupi u parku presamićenu i kako će u novinama pisati *naša najtiražnija spisateljica, Dalija, pronađena mrtva u tom i tom parku juče u toliko i. toliko sati. Okolnosti vezane za smrt još se ispituju, ali najverovatnije je uzrok srčani udar usled preterane upotrebe svih mogućih lekova koji su dostupni na domaćem tržištu. Najveća srpska farmaceutska kompanija zbog toga će organizovati pogreb i uspostaviti nagradu zvanu Dalija u vidu ogromnog paketa lekova za smirenje, dizanje, spuštanje, oraspoloživanje i hlađenje, koja će se svake godine dodeljivati jednoj domaćoj spisateljici mlađoj od trideset godina.*

Kod mene ili kod tebe u ofisu?

Kod tebe. Daj mi tačnu adresu, jer ovog puta dolazim taksijem.

Ovo je bilo riskantno, ali morala sam da saznam gde RTS živi.

Burgerovih 8.

Otvaram mapu na mobilnom telefonu i vidim da je ta ulica u najgorem delu grada, u Zemun polju. Zar je ta jebačina, Igore moj, vredna prelaska tolikog puta? Jebeš se sa nekim ko živi u tom seljačkom naselju? Čudno, lakše mi je, smirujem se i zovem Taru.

„Ne vredi da sad idemo tamo, sigurno radi negde, taj polusvet koji se jebe i kad dobije, koji histerično zivka i koji živi u nekom jebenom polju, sigurno radi, a sad svi znamo i gde - na RTS-u. Igor je glup i nekreativan. Smišljam šta bismo mogle da joj uradimo... Idi kod Ruže i čekaj me. Ne idi kući, jer je dosad video da si mu maznula telefon...”

Lekovi mi ubijaju kreativnost. Ne pijem ih. Međutim, tog dana sam kod Ruže našla neki bensedin. Mislila sam, drugi roman mi je izašao pre dva meseca, mogu da se opustim... Opustila sam se, dok je Ruža gledala neku saponicu. Nije me ni pogledala kad sam ušla, samo je pojačala zvuk na televizoru, pa sam lepo mogla da čujem kako se Stipe zaljubio u Viktorijinu najbolju drugaricu Teu, a da će večeras to i da joj prizna.

„Glupi muškarci...”, bilo je sve što je Ruža rekla, a ja sam se smestila u spavaću sobu i čekala.

Tara se pojavila oko pet. Samo je rekla *sve je završeno. Ta više neće raditi ni na jebenoj dečjoj televiziji, a kamoli na RTS-u. Spavaj večeras ovde.*

Nisam spavala. Plakala sam i plakala. Nešto se kidalo u meni. Užasno je bolelo. Nijedan bensedin, kseroksat ili bezopasni biljni spuštač ovog sveta nije mogao da pomogne.

U takvim situacijama najgora je ta užasna faza samosažaljenja. Ili bar meni. Ne mogu da pobegnem, da se sakrijem od pitanja zašto baš *meni* to mora da se desi, zašto *mene* ovoliko boli, zašto *mene* ne voli, zašto *mene* vara, šta to *ja* nemam, kada će *me* prestati boleti, šta sam ja uradila da dođe do ovoga, a toliko sam se *ja* trudila?

* * *

Da, sve je bilo suviše savršeno na početku. Odmah me je zvao da se preselim kod njega, odmah me je zaprosio, odmah je počeo da pokazuje ljubav na najnemogućije načine, odmah sam bila sigurna da me samo on voli onako kako muškarac treba da voli ženu.

Svake večeri bi s posla dolazio kod mene u spavaću sobu. Čuvši ga da dolazi, odbacila bih kompjuter. Položio bi mi ruke na ramena i upiljio mi se u oči, i tako bismo se gledali uz plav sjaj kompjuterske svetlosti.

„Nemoj da preteruješ s pisanjem.” Zatvorio bi laptop i ljubio me svuda, svuda. U naručju me je držao snažno, ali ipak nežno, kao da ne želi da mu pobegnem, i taj trenutak, jedan jedini u toku dana, bio je ono što je vredelo čekati ceo život.

Uprkos mraku, znala sam kako izgleda dok spava. Sa strane, podvijenih kolena, kao dete. Prislanjao je stopala uz moja, ili bi se pribio leđima uz moj stomak. U snu je jedino bio kao neko dete. Nikad nije hrkao. Ujutru je pravio doručak i terao me da probam njegov miks pahuljica s jogurtom. Najviše je voleo seks ujutru.

I kad je sve počelo da nestaje, prvo je nestao taj jutarnji seks. Odmah zatim i pahuljice. Onda je počeo da govori kako ništa ne pišem već dugo i kako bih morala da radim. Onda je na red došlo i izbegavanje pogleda uz plavu svetlost kompjutera, nestala su leđa i stopala noću u krevetu. Na kraju je počeo i da hrče.

Ali, bilo je savršeno, o, da. Suviše savršeno.

Istini za volju, nisam bila sigurna šta je to ljubav dok Igora nisam upoznala. Bila sam sigurna šta nije. *Nije*, zaključila sam, kad se kao tata vraćaš svake večeri u prazan stan i postavljaš sam sebi sto, odbijaš pozive na večere vikendom na kojima bi svaki muškarac na kraju obgrlio struk svoje supruge, naginjući se svaki čas da joj poljubi vrat.

Nije kad kao baba Ruža poštom naručuješ disk klasične muzike koju mrziš, ali je slušaš samo zato što to sluša tvoja prija, a dok se nerviraš uz tog Prokofjeva, zvoni ti telefon, znaš da je međunarodni poziv od muža i da je iskamčen samo tada, tog sata, sekunda, daje neko pobegao s posla da bi te pozvao da ti čuje glas, ali ti ne želiš da se javiš. I dok zvoni i zvoni, ti psuješ i kompozitora i onog s druge strane telefonske linije.

Nije ni kad sasvim slučajno čuješ svekrvu koja kaže sinu *imaš dovoljno ušteđevine da izdržavaš tri žene i sedmoro dece. Ona prošla je bila luda, ova je bolja. Brini se o njoj i voli je ako možeš, prilično je lepa, iz dobre je porodice i uspešna je književnica. Šta tu, sine, moz da ne voliš?*

Niko od tih ljudi ne zna šta je ljubav. Sa Igorom sam znala *šta jeste* ljubav. I bilo je savršeno.

Kad sam drugi put saznala da me vara, bilo je podjednako bolno kao i prvi put, ali sam tada sve to dočekala nekako spremnije. Nisam zapamtila ko je ta žena bila i kako se to desilo, jer već brkam taj drugi put sa trećim i četvrtim. On je postao nekako nemarniji, skrivao se, ali ga je bilo baš briga. Ja sam odlazila i vraćala se. Onda sam se umorila od bežanja i napuštanja. Trebalo mi je godinu i po dana da shvatim kako te prevare nemaju veze s

ljubavlju koju on oseća prema meni. Da, on je mene i dalje voleo. Ali ponašanje se promenilo, jer je bio nezadovoljan mnome. Pokušavao je da me povredi namerno. Kad sam saznala i za šestu prevaru, svaki bol je prestao. Ali onda sam prestala da patim.

Tara je u pravu kad mi kaže da tuga prestaje onda kad se pomiriš sa životom. A uglavnom je loš, pun klišea i patetičan.

Pogledajmo moje drugarice. Iza tih divnih spoljašnjosti krije se grozna istina koja nije ni za poređenje sa Igorovim patetičnim varanjem. Tara Ane ne posmatra na isti način kao ja, jer ja nikog ni za šta ne okrivljujem, ja sve ljudske postupke pravdam nekom tragedijom. Meni ih je žao, ali ne na način na koji ih Tara žali. Ona ih žali jer su, kako kaže, glupe, neuke, plitke. To ne znači da ih na neki način ne voli. Za nju je ljubav potreba, kao za bilo koje ljudsko biće, ali ona ne daje - samo uzima.

Kako da razumete nekoga ko je proživeo strahote kakve vi nikad nećete?

Pogledajmo Švabicu. Ona je plavuša najpravilnijih crta lica. Maslinastih očiju i divnih bokova, savršenih grudi. U crnoj *selin* haljini i *armani* cipelama upravo po drugi put pali svoju tanku cigaru i pije neki ženski koktel koji, iako se služi u tako malenoj čaši, ima previše alkohola. Zar ne izgleda kao neko ko je rođen u zemlji Šareniji, okružen ružičastim jednorozima, ližući lilihip predivnih boja i mirisa?

Bila je udata tri puta. Ima sina koji pohađa privatnu osnovnu školu. Živi u dupleksu na Senjaku koji joj je poslednji muž ostavio na korišćenje, on je diplomata koji je trenutno u susednoj zemlji na mandatu. Kad joj sin poraste i kad krene u srednju školu, moraće da se oprostí od njega, jer njegov otac koji i finansira to školovanje apsolutno ne želi da se ono nastavi u zemlji njegove poslednje žene. Ana to zna. Ona je srećna što će njen sin jednog dana biti uspešan kao i njegov otac, o tome je sanjala celog života. Ne baš o tome, ali sebe jeste videla na Senjaku, u skupim haljinama i bundama za koje Tara preti da će ih iseći na komadiće, pa ih Švabica ne nosi kad se sa njom vidi.

Ana Lenc živi u predivnoj kući u predivnom beogradskom kraju. Izgleda

kao milion dolara i druži se sa komšinicama, luj viton mamama, kako ih zove Tara - ženom jednog poznatog advokata, ženom jednog fudbalera i ženom jednog pevača. Njih četiri svakog dana piju kafu u obližnjem kafiću u svojim *jui jo* trenerkama, *liu jo* patikama i sa *miu miu* sportskim tašnicama. Zatim sedaju u svoje x6 džipove i odlaze, kojekuda. Na treninge, masaže, po decu u školu. Sve na isti način drže šoljicu kafe, isto puće usta, izgovaraju identične dosadne rečenice, sve zajedno mrze jednu jedinu ženu iz grada, onu koja je bila sa svim njihovim muževima i ostavila ih razvaljene od tuge i povređene sujete. Mrze je i samo o njoj pričaju. One su senjački klan. One su kao neki kriminalci. Žene sa Senjaka, žene sa Vračara, žene sa Dedinja. Imamo i one iz Jajinaca, one što se povremeno pojavljuju jer su u inostranstvu, bogate Novosađanke, Subotičanke i Nišlijke koje svakog drugog vikenda sa muževima posećuju prestonicu. I sve se međusobno mrze.

Ana Lenc živi sa dadiljom. Ta dadilja u stvari nije prava dadilja. Ona je žena za sve. Radmila, stanarka Anine kuće, kuva, pegla, čisti, čuva dete, odlazi na pijacu, u prodavnicu, sprema zimnicu, krišom kiseli kupus i pravi turšiju u ostavi iza kuće. U svojoj sobici na spratu, kad ima vremena, veze i hekla. Radmilu to smiruje.

Radmila, stanarka Anine kuće, ima oko pedeset godina, ne zna tačno koliko. Već je seda i na silu je ofarbana, jer joj je Ana poslala frizerku na kućnu adresu. Ana ne dozvoljava Radmili da ide kod frizera, kod manikira recimo, na masaže, jer na takvim mestima se postavlja previše pitanja. Radmili to ni ne treba. Jednom je dobila i kostolomca na kućnu adresu, to je sve.

Radmila ne dobija platu, ona radi za sobu i hranu. Ona radi za Aninog sina, on joj je sve, ona ga obožava. Ona mu je baka.

Mali unuk stidi se Radmile, kao što je se stidi i rođena kćerka. U priču sa Senjaka ne uklapa se baba Rada koja je išla po pijacama, merila ljudima pritisak za siću na trošnom aparatu, koja je prodavala koješta po buvljacima da bi nahranila decu. Jednom davno je pala. Bolele su je noge još od tridesete. Živela je Ana tada sa svojom majkom, bratom i ocem alkoholičarem u stanu od tridesetak kvadrata negde na periferiji. Bile su njih

dve same u kući. Radmila se samo srušila u hodniku. Ana je baš bila spremna za izlazak, obuvala je cipele, već ju je čekao neko ispred zgrade. Obula se, pogledala poslednji put u ogledalo, preskočila mamu u hodniku i izašla iz stana.

Radmila mi je to ispričala krišom, jednog popodneva dok smo čekale Anu da se vrati sa sinovljevog treninga. Iako je naučena da sedi u svojoj sobici dok je neko u kući, ja sam se popela do nje i započela razgovor. Imam tu moć da, kao pisac koji većito istražuje, navedem ljude da mi ispričaju sve tajne. Tara bi rekla da sam zbog toga gora od drugih, da u sopstvene svrhe iskorišćavam ljudsku patnju, ali ja mislim da svako želi da ispriča svoju priču.

Ana Lenc, moja drugarica Švabica, ima majku koje se stidi, mrtvog oca alkoholičara, sina iz trećeg braka sa Nemcem koji je izdržava i dalje. Da, ona izgleda kao milion dolara. Ima sve ono o čemu je maštala.

Tara kaže da je mrtva iznutra. U pravu je. Ana Lenc je mrtva odavno. Kćerka koja vidi majku na podu i samo je preskoči kao stvar nema nikakvu emociju u sebi.

Ja ponovo tražim opravdanje. Tara ne traži. Ona ju je tako prihvatila i ne želi objašnjenja. Tari Ana služi nečemu, ali neka vam ona kaže čemu.

Ja i dalje otkrivam, istražujem, pratim, nadam se da je neka emocija prisutna, jer kad je vidite kako puši tanku cigaru u toj prelepoj haljini, prvo što pomislite za takve žene jeste da im stoji svaki precenjeni šav na iskrojenoj haljini i markiranoj cipeli. Kao daje rođena sa tim, a ne u stanu sa gladnim bratom, gde su se danima jela testa sa šećerom.

Tara i o tome ima teoriju. Nju isprobava tim humanitarnim rođendanom koji slavi u moje ime. Kaže, pogledaj, Dalija, kako ko jede i videćeš odakle je potekao.

Jeste, Ana Lenc, iako joj perfektno stoje Armirane stvari i dalje u sebi nosi taj strah od gladi. Ona i sad u frižideru ima činijice na kojima piše ponedeljak, utorak, sreda, svaki dan u nedelji. Jednom je došla Tara, ušla u kuhinju, i dok je Švabica spremala espresso, otvorila frižider. Na plastičnoj

kutiji na kojoj je pisalo četvrtak, nazirala se crvena boja. Tara je bila mnogo gladna, a pošto ima taj ružan običaj da po ceo dan ne jede i da onda, kad navali, zaboravi na svaku pristojnost, otvorila je kutiju i ugledala salatu od cvekle. Dok je Švabica prilazila sa šoljicama za kafu, Tara je već uveliko sedela za šankom i jela cveklju iz plastične kutije. Ona je poznata po tome što ne pridaje značaj serviranju hrane, izgledu tanjira, nadstolnjaka, bilo čemu što je vezano za kuhinju i ishranu. Ne jede brzo. Uživa u svakom zalogaju.

„Odlična cvekla za četvrtak”, rekla je Švabici.

„Mrzim kad radiš takve stvari. Trebalo je da me pitaš da li smeš da je uzmeš. Mogla sam da te vodim na ručak.”

„Ne brini, ostaviću za sinčića, znaš da ne jedem puno.”

„Nije u tome stvar...”

„Čini mi se da patiš od nekog opsesivno-kompulsivnog poremećaja... Ove činije sa danima u nedelji...”

„Ne mogu da ti objašnjavam, nikad ne bi shvatila.”

„Bih, ali ne želim da slušam.”

„Drži kafu i prestani da jedeš.”

Švabica joj je oduzela četvrtak-činiju, malo rasporedila cveklju unaokolo, zatvorila je i vratila tačno između srede i petka.

„Šta ima za petak?”

„Molim te, ne otvaraj mi frižider. Nikada.”

Tara je ustala i otišla. Kaže, nije mogla da gleda drugaricu koja doživljava nervni slom ispred frižidera, a na sebi ima trenerku i patike koje vrede kao ceo jedan kuhinjski element.

„Tara, ne razumeš je. Nisam ti ispričala za Radmilu...”

„Ne mogu sad, Dalija...”

Tara beži čim shvati da nekome može da se približi, da ga razume i da

ga zaista zavoli. U stvari, pretpostavlja uzroke, razloge i činjenice, jer je veoma inteligentna, ali kad nešto nije utvrđeno sa sigurnošću, kad samo pretpostavljaš, možeš da se pretvaraš da možda i grešiš. A to znači da možda nisi u pravu, da ti radi bujna mašta i da samo treba sve da ostaviš pod tepihom.

Kad sam saznala da me Igor ustvari neprestano vara, Švabica mi je najviše pomogla. Pored svega što smo slušali o tim stvarima, pored svih filmova i prakse, pored sve pameti koju posedujemo, bol ne možemo izbeći. Švabica može, zna kako, pa sam nju i pitala šta da radim.

„Nećeš me poslušati, pa neću ni da ti pričam.”

„Hoću, samo želim da prestane.”

„Moraš pod hitno naći zvezdicu.”

„Kakvu zvezdicu?”

„Da li je moguće da ne znaš šta je zvezdica?”

„Zvezdica... Ne, ne znam.”

„Dečko.”

„E, jebiga, znala sam da ćeš to da kažeš.”

„Mora da bude mlad, pun života i sladak kao bombona. Jedino će zvezdica da ti vrati samopouzdanje, da te oživi, i jedino ćeš s njim shvatiti kako prevara nije ništa strašno.”

„Brak je u izvesnim slučajevima strahovita zabluda s jedne strane, i strahovita prevara s druge...”

„Ko je to rekao? Dalija?”

„Čovek koji se rodio istog dana kad i ti.”

„Više volim onu u ljubavi je sve dopušteno, i lukavstvo i veština, i himba i prevara... Nikad nisam znala šta znači himba...”

„Sumnja.”

„Šta?”

„Sumnja... Tara je u pravu... I ti si u pravu. “

Uskoro sam saznala da nikad ne možeš biti siguran ko je u pravu.

„Samo nemoj da maltretiraš te njegove devojke! Čuješ li! Videćeš, kad nadeš zvezdicu, ne bi volela da je neko prebije i baci u kontejner!”, viknu za mnom Švabica.

Bilo je kasno za to. Izmaltretirane su slasno, a Tara je tako samo punila baterije.

6.

Dalija se ponovo gubi. Vidim, ponovo moram da preuzmem kontrolu i objasnim šta se u stvari desilo.

Dakle, pre izvesnog vremena ubio nam se očuh, iako svi misle da je doživeo nesreću u lovu. Doduše, to Dalija tvrdi, ja nisam još načisto sa tim šta se u stvari desilo. Neposredno pre toga, Igor je napustio kuću na Senjaku koja se vodi na njegovo ime, poveo svoju kćerku sa sobom i ostavio ucveljenu Daliju da plače nad svojom sudbinom.

Pih, jedan se otego drugi se protego, kažem ja.

Za to vreme, mama i tata su počeli da izlaze. To nisu radili kad su bili u braku, pa hajde, neka nadoknade. Ona je najviše profitirala od Boboove smrti, nasledila je njegov salonski stan u Krunskoj, njegovu brvnaru na Bukulji, a i pitaj boga još šta onih starih knjiga, rukopisa i fotografija. Nasledila je i autorska prava na sve njegove knjige o samospoznaji, samopomoći, kao i prava na vrlo prodavane putopise nazvane *Priče za srećniji život*.

Lepota je u jednostavnosti, kažu, ali takva jednostavnost kao što je naslov ovih putopisa za mene je poprilično patetična. Dalija ih je slušala lično, divila se čoveku koji se bavio humanitarnim radom svuda po svetu i pokušavao od ljudstva da načini dobre ljude sa verom u lepše sutra. Bljak.

Baba Ruža je uspešno operisala mladež, i dalje nema niti jednu drugaricu, tu joj se divim. Igra preferans sa komšilukom kome se ne poverava i ne zove na kafu. Čudi me da ga je naučila, više mi je baba lik za tablice ili za nešto jednostavnije. Ipak, zovu je naokolo na kartanje, valjda je dobra u tome i širi neku misteriju oko sebe.

Ana Švabica je na putu sa sinom. U poseti bivšem mužu.

Ana Tigrica je našla nov posao. U jednoj od firmi muža Naše Ane.

Naša Ana je u devetom mesecu trudnoće ostavila muža tajkuna, vratila se kod roditelja, intervjuisala čoveka koji će uskoro postati televizijski magnat na našim prostorima, porodila se, dobila devojčicu, a sa njom se podvijenog repa vratila kod biznis mužjaka.

Dalija i ja pokušavamo da napišemo ovu priču, ali čini se da nam ne ide najbolje. I dalje ne mogu da se naviknem na njen kitnjast stil, a već počinjem da sumnjam u ono što piše.

Ne verujem svom rođenom.

Ne verujem da se Lili tek tako zaljubila u Baneta. Mislim da je u celoj priči prkosila Ruži.

Ne verujem da je deda Bora trpeo tolika sranja od svoje žene, da ju je puštao da se kreše s kim stigne da bi ih dovela tu gde su došli, i da je onda tek tako otišao da radi u Iran i tamo doživeo infarkt.

Ne verujem da je Drina tek tako dopustila sinu da mu sudbinu kroji jedna seoska popišulja, kako je zvala Ružu, i ne verujem da nije htela dete pre dvadeset devete godine.

Ne verujem da komšinica Tanja nikad nije izustila ni jednu jedinu reč. Mora da je pričala kad je niko nije mogao videti ni čuti.

Ne verujem da je Igor bio baš sa toliko žena koliko Dalija tvrdi, nije on taj kapacitet. Ne verujem da mu je bivša žena luda, kako kaže njegova majka, a najviše od svega, ne verujem da Dalija voli Igora.

Ne voli ga. Ona je jedna od onih žena koje brinu šta će drugi da kažu. Od onih kojima je najveći strah to da ne razočaraju roditelje, sestru, braću, decu.

Ne verujem ni da joj je stalo do *Ana* koliko tvrdi. Ne, one su samo dobra podloga za njene pričice, romančiće i kolumnice.

A kaže da sam ja surova. Tja!

Istina, svi smo povezani i sve više se povezujemo. Na kraju nećemo moći više jedni bez drugih. Kao da smo svi zajedno neko čudovište

isprepletano od ljudskih gadosti, koje ide naokolo, širi pipke i usisava ostatak sveta.

Bobo je to video i nije više mogao da podnese da gleda taj film strave i užasa.

Danas me je zvao šef obezbeđenja. Kaže, *Igor vam poručuje da možete u petak da vidite Višnjju. Mi ćemo je dovesti u Tašmajdanski park u podne, budite tačni, molimo vas, radi sigurnosti.*

Mislim da ću, pre nego što Dalija dotrči, ode u park i sve idealizuje, ja da ispričam Višnjinu i moju istoriju.

Deca su, između ostalog, potreba. Priča može da ide ovako: on želi dete, ona ne može da mu ga pruži. Preduzimaju se određeni koraci. Može da bude i ovako: žena želi dete, ali ne i svog partnera. I to može da se reguliše. A ima i sledeća situacija: oboje žele decu, žele jedno drugo, dobiju dete, a potom shvate kako se više ne žele, pa se neko drugi umeša, neko drugi tu nekog pojebe a onaj jadnik izvisi i nade neku desetou osobu koja će od tog momenta gajiti tude dete. Postoji i večna ljubav, ha-ha, u koju sam verovala do prvog razreda osnovne škole, ali niko vam ne brani da vi svi i dalje verujete u nju!

Nisu *ljudstvu* potrebna tuđa deca da im glume zamenu za majku ili oca, jer to je nemoguće i smešno. Ta deca nikad tu zamenu ne prihvate, osim u situacijama kad je biološki roditelj koji ih je napustio ekstremni kreten. A takvih ima previše, kako god se okrenemo i u bilo kojoj varijanti.

Ja sam za kastraciju. Ali nemoguće je oformiti neku šestočlanu komisiju koja će određivati ko je sposoban da bude roditelj. Bar ne u ovom veku. Nadam se da će se nešto promeniti u budućnosti.

Kad sam upoznala Višnjju, ona je imala dve i po godine. Majka joj je već šest meseci bila u Njujorku. Operska pevačica. Igor se borio svim sredstvima da dobije starateljstvo i dobio ga je. On je uporan, odlučan samohrani otac. Nikad ne bih ulazila u razmišljanje o tome ko ju je više zaslužio, još manje se zalažem za teoriju da su majke te koje imaju više prava nad svojom decom. Eto, on je dobio kćerku.

Ja sam ušla u njen život isto koliko je ona ušla u moj. Tek je počela razgovetno da priča, tek je počela da ide na nošu, ali još nije spavala sama.

Kad sam ja došla u njihovu kuću, bilo je sve kao na iglama. Morala sam polako da skliznem u Višnjin život, oprezno, nežno, skoro neprimetno, ali sam očekivala i od nje da uradi to isto. Nije išlo.

Umesto da njih dvoje nastave da spavaju zajedno kao i do tada, na njeno insistiranje, tata je bio izbačen iz sobe, a ja sam uletela. Brzo, već iste večeri.

„Tata, bežiii!”, vikala je na njega ako bi pokušao da legne u bračni krevet sa nas dve.

Isto je bilo sa nošom. Niko nije više smeo da priđe njenoj maloj guzici, ni dadilja, kamoli otac, ma kakva baba! Ja, isključivo, ja sam imala tu čast da brišem usrano dečje dupe.

Onda je usledila ishrana. Odbijala je da jede ako ja nisam za stolom, pa sam morala sa posla da dolazim svaka tri-četiri sata da ručam, užinam i onda da se vraćam na posao.

Sledeći korak koji je smislila, onako mala, bio je odlazak u park. Šetala se ona sa svojom Lenkom, dadiljom, sa svojom bakom i dedom, ali niko, baš niko nije smeo, niti mogao, da je odvede u pesak, na ljuljašku ili da je spusti toboganom.

Malo-pomalo, samo je sa mnom htela da se vozi kolima, samo sa mnom da ide u igraonice, na rođendane i, na kraju, samo sam ja smela da je obučem. Jedino što je ostavila rođenom ocu u amanet bili su boks i priča za laku noć. Svakovečernji ritual koji je izvodila bio je ovakav:

„Tataaa, booosk!”, vrišti iz sobe izokrenutim govorom, držeći male bokserske rukavice. Tata odlazi, navlači njene, pa navlači svoje, uči je aperkatu, direktno, krošeu. To traje nekih petnaestak minuta, kad se ona pojavi, uhvati me za ruku i vodi u kupatilo. Da, zaboravila sam najvažnije - niko, naravno, nije smeo da je kupa, osim mene.

Posle brćkanja, nekad sa njom u kadi čak, odlazi da poljubi tatu, sedne mu u krilo i čeka priču. Njegove priče su glupe, sa prostim rečenicama i

radnjom kao za dete sa posebnim potrebama. To me je strašno nerviralo, ali nisam mogla da mu uskratim i to. Da sam joj ja ispričala priču, više nikad ne bi tatu slušala. Zato sam ćutala i iz spavaće sobe slušala te nebuloze i čekala je. Došla bi brzo sa svojom cuclom u ustima, popela bi se sama na krevet, rekla *poki*, što znači *pokrij me, gasi*, što znači *ugasi televizor*, uhvatila bi me za ruku, okrenula mi leđa, prebacila moju ruku preko svog stomaka i ćutala. Onda bi se još tačno četiri puta okrenula da me poljubi u usta i vrlo brzo bi zaspala.

Otkad sam ja ušla u tu kuću, sve se promenilo. Igor je imao više vremena, dadilja je odahnula, baba i deda bili su odmorni.

Odmah sam ušla u fazon. Sve mi je išlo glatko. Ljudi kažu da imam veliku energiju, da stižem sve, ja nisam mnogo razmišljala o svemu. Kad ti Višnja uđe u život, nemaš vremena da razmišljaš. Dalija se tada povukla, ljubav između mene i Igora bila je najjača, ali ja nisam pisala. Nisam više toliko ni radila, jer nisam mogla. Osetila sam se potpuno praznom. Nešto je bilo otrgnuto od mene. Dalija je tada, zapravo, prvi put nestala. Igor jeste likovao, uživao u pobedi, a da nije toliko potencirao svoju pobedu ja bih se prepustila. Ovako, vratila sam Daliju na mesto. Počela je da piše treći roman i ponovo nestala sa tačnim vraćanjem kući na vreme za ručak, užinu, park, kupanje i spavanje. Samo... sve te aktivnosti sad sam prepustila Daliji.

Nju je Višnja odmah izbacila iz kreveta, iz kade, oterala je od stola i iz parka. Igor se vratio u bračni krevet sa Višnjom, baba i deda su se taman opustili, kad su morali da počnu ponovo da obilaze zoološke vrtove i ostala mučilišta za životinje, a dadilja je dala otkaz posle tačno dve godine besprekornog rada. Nastao je haos.

Ona je sasvim kovrdžava, kao malo crnče. Njena kosa ne može da se raščešlja bez balzama, kosica joj se ućebe samo od spavanja. Ona je sva debeljuškasta, iako ne jede puno. Sada, sa pet i po godina, prevalila je preko glave razvod roditelja, majčine odlaske u inostranstvo, tatine devojke i... mene. Ona raste u kući sa najvećom kapijom, ona se vozi u blindiranim kolima, njeni najbolji drugovi su bivši bokser i džudista, dva telohranitelja koji je vode i dovode iz vrtića. Ona nema najbolju drugaricu. Ona je

najstidljivije dete na svetu. Devojčica koja se druži samo sa odraslima. Devojčica koja zna boks i koja, kad poraste, sve što želi je - da bude mama.

Višnja i Igor su isti. Oni me najbolje poznaju. I najviše vole.

Ali Dalija je morala da završi knjigu. Jadnica, toliko se trudila da im udovolji, ali što je više pokušavala, bivalo je sve gore.

Onda dolazimo do svađa o kojima je pisala, o bežanju od stvarnosti, o ignorisanju i ćutanju. O impotenciji.

Višnja nije patila. Mala je prilagodljiva, pametna i razume igru. I ono što nas dve nikome nismo rekle jeste da se viđamo češće nego što drugi misle. Ne bih ja tek tako ostavila na cedilu moju malu guzicu.

Naš tajni znak je namigivanje. Višnja, vidi! Namigujem ti i sada!

Imala sam potrebu samo da se ubacim kako bih razjasnila neke stvari na brzinu. Ostavljam vas, dragi čitaoci, Dalijinim veštinama. Ali, ne verujte joj previše. Ona voli da zakiti, prikrije, sakrije, podmaže, ulepša.

Na sreću, ja sam tu da vas vratim u kolosek.

7.

Ako uđete u neku knjižaru u Beogradu, knjige mog dede, Mike, nećete često naći na policama, već iza pulta, gde je kasa. Kako urbana legenda kaže, pored *Starog zaveta*, njegove knjige su bile najviše kradene na sajmovima knjiga i u knjižarama u dvadesetom veku. Naše bivše komunističko društvo nije smelo da otvoreno čita *Bibliju* ni pisanija moga dede, ali njegova dela, kako ta legenda kaže, bila su neka vrsta master plana za prenošenje društvenih promena. Da, zapamtila sam reči jednog našeg čuvenog pisca koji je rekao da Mikine knjige navode na određenu vrstu prkosa, što govori da se njegov odmetnički duh širio podjednakom snagom, s generacije na generaciju - kako nekad, tako i sada.

Volela bih da jednom neko tako nešto lepo kaže i za moje knjige. Neće, jer ja sam žena. Žene su ovde i dalje neozbiljni pisci. Čitani, prepričavani, veoma shvaćeni, za razliku od muškaraca. Nosila sam se zato mišlju da napišem roman koji niko neće shvatiti. Nije mi išlo, ja uvek sve potanko objasnim, možda previše. Detalje obožavam, iako mušku populaciju sigurno neće zanimati kako izgleda zlatni, drveni ram u kojem je stajao baba Drinin portret; ne mogu da se oduprem tom opisu. Taj ram ima svoj miris, specijalan miris starog drveta u koje se uvukao duvanski dim. Drina je često stajala ispred te slike sa svojom cigarom u muštikli i gledala svoju mladost.

Čitaoce-muškarce neće zanimati to, oni hoće nešto što ja ne mogu da im pružim. Možda nemam tu blistavu energiju kao Mika, energiju koja sagoreva sve oko sebe, nemam moć da postavim pitanja kao on, pitanja koja vas noću drže budnim i ne daju vam da spavate. Kako da postavim pitanje *šta je život? Šta znači biti živ kad ti je smrt stalno za petama*, pisao je moj deda.

Možda muškarci i jesu bolji pisci.

Iako je bilo kakav autoritet u mom vaspitanju izostao, jer moji roditelji nisu nikad uspeli da ga ustoliče, stalno osećam bespomoćnost pred muškarcima. Oni su mi užasno potrebni. Imam želju da im ugodim, da im

kuvam, da ih zadovoljim. Naravno da se Tara toga užasava; iako joj to otvoreno nikad nisam priznala, ona sve vidi, sve zna.

Tako je sa knjigama mog dede. Iako su mu knjige za pultovima, skrivene, nekad na dnu najprašnijavije police, a moje krase udarna mesta ogromnih knjižara iznad kojih stoji natpis TOP 10, ja se osećam inferiorno. Ne bih volela da se ikad sazna ko mi je deda. Moje komercijalne, čitane, shvaćene knjige su šarene, svetlucave, ne možete ih izbeći kad uđete u knjižaru. Ja sam na zadnjim koricama pod velom, sa velikim naočarima za sunce, lokne mi se spuštaju preko lica, ja sam zavodljiva kao i korice knjige. Sa bilo koje strane da je okrenete, ona vas mami. Morate da je uzmete u ruke, da je prelistate. Ona nije kič, ona je marketinški odlično urađen proizvod. Korice su danima, nedeljama specijalno dizajnirane, moj fotosešn trajao je bar šest sati, rečenice koje mame potencijalne kupce nastale su u glavama marketinških magova. Ipak, sve je umereno, diskretno, ne prelazi granicu dobrog ukusa, jer ja i moje knjige ne smemo biti dostupni svakome. Ne, moje knjige, moj tim, ja, gnušamo se knjiga s kioska, korica na kojima su gole žene u odvratnim cipelama. Smejemo im se. Oni su oni *ispod*. To su, doduše, reči moje sestre, razumem šta hoće da kaže. Da ja, Dalija, iako komercijalan pisac, nisam za široke narodne mase. Ona ih zove *ljudstvo*.

Plačem kad mislim na ljudstvo. Nisu oni to. Nikad neće biti. Jer, onda smo to svi mi, a to ne mogu da prihvatim.

Kad sam o tome pričala s Igorom, smejao se. Odmahivao je rukom onako nemarno, govoreći *zašto se bavim takvim glupostima*.

„Padaš ponovo”, rekao bi mi. I ja bih pala. Kao da me neki vrđog odvuče na dno, osećam tugu ljudi koji prolaze pored mene na ulici, razmišljam o životu svakog para koji sedi do mene u kafiću, ulazim ljudima u glave i stvaram neke njihove životne priče. Iz svih izbija tuga, nema radosti. Hoću Igoru da kažem da me povređuje, da me sve boli od njega, ali nemam snage i plašim se da će ga to još više udaljiti. Zato se pravim da me ništa ne dotiče, kao da Tara upravlja mojim telom.

Prestao je odjednom da bude nežan. Nije me ljubio na rastanku kad

odlazi na posao. Nije me više grlio noću, nije me ništa pitao. Budila sam se u znoju. To je bio znoj želje za bliskošću. Bila sam sama, potpuno sama, a to je moj najveći strah.

Kad sam prvi put osetila tu nesagledivu samoću, već smo se preselili u kuću iz snova. Moja bašta taman je bila završena.

Iznajmila sam pejzažnog arhitektu koji ju je uredio u orijentalnom stilu. Imali smo mali ribnjak, fontane i puno četinara, očišanih kao bonsai drveće. Sedela sam tog dana sama u svom dvorištu, napravila pitu s mesom, rusku salatu i čekala Igora da se vrati. Ponosna sam bila, kao da sam je sama uredila, bila mi je potrebna oduševljena reakcija na tu lepotu.

Došao je tek kad je pao mrak, ali nema veze, mislila sam, možda je i lepše tako, upalila su se svetla. Baštenske lampe, kako ih zovem, prigušene, tople, romantične.

Čula sam zvono. Pustila sam Barija Vajta, postavila baštenski sto, upalila svece. Imali smo vremena, jer je Višnja odlučila da ipak prespava kod bake i deke. Sad je već velika, ima čak četiri godine, ide u vrtić, ima i muža i strašno je srećna, jer to *znači da će uskoro stvarno postati mama*, kaže mi dok odlazi kod nane i deke.

On se popeo. Otvorio staklena vrata i rekao *izgledaš kao ono čega se najviše gadiš, kao depresivno dokona domaćica bogataša*.

Pogledala sam se. Bila sam obučena kao na snimanju, u dekoltiranu haljinu boje lavande. Sedela sam u svojoj bašti u cipelama sa najvišim potpeticama, isfenirana sa nadogradnjom i loknama, a ispred mene je trčkarao beli maltezer.

Htela sam da mu kažem da sam se pre četiri sata vratila sa snimanja za korice nove knjige, da me je dočekala gotova bašta, da sam od silne želje da ga dočekam kako treba zaboravila da se presvučeni i da skinem šminku, da sam odmah, sve u štikletinama, otrčala na pijacu po kore za pitu, po jaja, kiselu vodu; da sam pitu, koju on voli najviše na svetu spremala dobrih sat vremena, da sam onda zaboravila da nemam ništa za rusku salatu i ponovo trčala do prodavnice, vratila se, spremila je na brzinu, izvadila pitu da se

hladi, isekla je, aranžirala sve, postavila sto, počistila popločanu stazu, prebrisala lampe i sela s čašom piva kad je došao.

Jedan veštački nokat mi je polomljen, šminka mi je razmazana, videla sam u ogledalu kad sam pokupila sve sa stola i vratila tanjire, noževe, viljuške u kuhinju. Izgledam kao dokona bogatašica koja se rasplakala jer joj nema muža, da, u pravu si. Jedino što mi je preostalo da uradim jeste da uzmem svoje kućence u ruke (dobila sam ga od tebe, jesi li to zaboravio), odem na sprat, skinem se, istuširam i legnem u krevet.

Noge su mi otekle od štikli. Sve me boli. I dok je Igor u spavaćoj sobi kucao nešto na laptopu, ja sam obukla trenerku, vezala tu kosurdaču u rep i sa sve kućetom plakala ispred televizora. Kad se pojavio ponovo i video me takvu, prevrnuo je očima i vratio se gore.

Tog dana shvatila sam da sam potpuno sama. Shvatila sam i da me Igor više ne čuje, da će sve što mu kažem zvučati pogrešno, da nije zadovoljan mnome i da je sliku koju ima o meni sam stvorio. Smestio me je u veliku kuću, kupio mi kuće, platio da izgledam kao neko koga mrzim, koga on mrzi. Šta god da uradim, koliko god knjiga da napišem, koliko god pita da ispečem, neće biti dovoljno. Baštu nikad nije primetio.

Muškarci su bića koja ne razumem, ali bez kojih ne mogu. Oni mi pružaju osećaj sigurnosti, želim da me maze i paze, da me štite.

„Da ti pričaju priču pred spavanje, kao tata”, rekao mi je Bobo na prvoj našoj nezvaničnoj seansi.

„Da, priča bi dobrodošla, deda Bora je pričao savršene priče. Prerano je umro”, odgovaram i shvatam da mi je bio potreban tata, ne muškarac.

„Porasla si, i sama znaš da tvoj tata nije ono što ti očekuješ od tate. Uostalom, svako od nas je drugačiji, ne smeš živeti u bajkama.”

„Ne živim u bajci. Samo neću da budem sama ceo život. Nemam tatu, nemam muža. Nije baš fer.”

„Ali imaš nešto drugo.”

Sećam se i našeg poslednjeg razgovora. Bobo je izgledao previše srećno, čak i za njega. Pričao mi je o putovanju po Aziji. Bili smo sami, mama je otišla, valjda, na jogu. On je čitao Keruaka kad sam ja banula.

„O, kakvo divno iznenađenje”, rekao je kad mi je otvorio vrata svog stana. Igrom sudbine, Bobo i mama živeli su vrlo blizu mog tate, čak su ponekad i svi zajedno pili kafu u lokalnom kafiću koji je prodavao preskupe krofne, a koje je moja mama obožavala.

„Sama sam, Igor je otišao u Rusiju.”

„Eh, taman da ti ispričam priču koju pišem kao reportažu za jedne novine... Nije pred spavanje, ali pravićemo se daje noć...”

„... Jugoistočna Azija je najneverovatnije mesto na zemlji. Imao sam prijatelja Smita koji je tamo radio kao lokalni vodič. Umro je prošle godine. Sedeli smo Smit i ja u nekom kafeu, za šankom. Upravo sam bio opljačkan, sve su mi uzeli, čak i pasoš. Te večeri sam imao novac za hotel, ali sutradan, dogovarali smo se, prespavaću kod njega. Oraspoložila me je rakija od pirinča i vino od ananasa. Gatare su mi rekle da mi se na dlanovima vide brodovi, putevi bez početka, ali sa srećnim krajem. Otvorio je dušu i moj prijatelj. Pričao mi je kako se obreo tu gde jeste, kako je postao vodič, kako je bio gusar i učitelj engleskog u sirotištu. Znaš, neki ljudi i predeli su neverovatniji čak i od tvoje mašte. Smit je običan čovek sa diplomom Harvarda koji je igrom sudbine, ili, kako ja volim da kažem, velikom hrabrošću u traganju za istinom o samom sebi, batalio sve što mu je bilo mučno i otišao da živi u siromaštvu...”

„To je neka priča o modernom Isusu, modernom Sidarti...”

„Tako zvuči, mada je Smit radio mnoge loše stvari u životu kako bi shvatio da je dobar čovek... Odlučio je da živi u najsiromašnijem delu grada. Tu godišnje prokrstari oko sedamdeset hiljada brodova. Zamisli kako je nesnošljivo tim siromasima kad posmatraju tu raskoš sa brodova... Tamo se ljudi, logično je, bave gusarenjem, piraterijom, kako god. Nije im to profesija, već neka vrsta hobija. Način da svojoj deci obezbede školovanje, hranu. Svoje pljačke zovu odlazak u prodavnicu. Ne uzimaju sa tih brodova

dragoceni tovar, već brodske namirnice, cigare, hranu i bakšiš. Smit se ne zove Smit, to mu je lažno ime. Pravo ne otkriva ni najboljim prijateljima, kaže, nema poverenja ni u samog sebe, hoće pravo ime da zaboravi... Nisam mislio da ćemo se ikad više sresti, kažem mu, ali, eto, prošli put mi je na nekom masnom papiriću napisao ime kafane u kojoj mogu da ga nađem. I našao sam ga. Tropski pljusкови tada su potopili veći deo naselja u kom smo se nalazili. Dok sam dolazio do kafane, gazio sam po vodi dubokoj do kolena, a iznutra je konobarica pokušavala da kantom izbacii vodu. Sve je izgledalo kao presipanje iz šupljeg u prazno. Dok smo nas dvojica tu sedeli, čini se daje voda sve više ulazila. Smit mi kaže da misli da se u svakom čoveku krije gusar. Najuspešniji gusari jesu gusari u srcu. Kaže, to sam ja, putujem po svetu, ne pljačkam nikoga, ali se vraćam obogaćen. Priča da radi kao vodič, daje časove engleskog gladnoj deci i sve što zaradi daje baš njima...

„Aha, ovo je priča o modernom Robinu Hudu...”

„Izgleda tako, ali nije. Smit me je vodio kod svoje omiljene kurve da nas upozna, u posetu muzejima i knjižarama. Sve vreme mi govori daje gusarenje samo način života, kao kad je bio advokat, nekad davno, u Londonu, nema neke razlike. Uvek moraš da ustaneš ujutru i odeš na posao, samo što ovaj posao nekoga bar može da oraspoloži, da mu da nadu, sreću, radost. Da, kad je bio advokat izvlačio je iz zatvora pedofile, razbojnikе, silovatelje, ubice. Sada pljačka te iste bogate nikogoviće i daje deci njihov prljav novac, koji tek u dečjim rukama postaje vredan. Kaže: „Znaš, Bobo, ljudi su i dalje ljudi, sa istim željama i snovima. U duši nose veliku žudnju da neko pokaže razumevanja za njihov život i tugu, da, umesto da ih osuđuje, bude njihov prijatelj...” Dirljiva je njegova priča o srećnom životu, o snovima koje je ponovo počeo da sanja, a kaže da su srećni gusari oni koji imaju za koga da idu u prodavnicu i za koga da plivaju u govovima. Kad smo se rastajali, dao sam mu adresu na kojoj će me naći u Beogradu... Umro je prošle godine, od upale pluća. Sav novac koji je imao dao je sirotištu. Ali, zapamti ovo, jer i ja sam zapamtio. Dok smo se grlili na rastanku ispred autobusa kojim je trebalo da krenem ka gradu u kom je naš konzulat, rekao je: „Najhitnije je da prvo zauzmeš komandno mesto. Onda je kontrola samo tvoja.

„Bobo, pričaš najlepše priče za laku noć.”

Ubio se pre nekog vremena. Mili moj Bobo.

Ostavio mi je pismo koje ne smem da pročitam. Na koverti samo piše: *možeš i sama...*

Na dan kad se Bobo ubio, pre ne znam koliko godina, umro je i Čarli Čaplin, reče mi Tara. Ona ima tu suludu opsesiju datumima.

Začudo, ja za razliku od nje ne pamtim datume. Ne znam čak ni koji je danas dan. Ipak, znam da je danas dan kad imam tu sreću da vidim dva deteta. Aninu bezimenu bebu koja je odskoro u svojoj kući i Višnju koja me čeka na Tašmajdanu.

Rano je jutro, moja Ana je budna od šest, pa idem prvo kod nje.

Kad nas dve, mene i moju Anu, pogledate, videćete dve žene, samo malo više od proseka. Nismo kobile, dobro je, kaže Tara. Imamo savršene noge i guzice. Duge kose, puna usta, nas dve smo prototip ženstvenosti. Prave dame.

Istina je ponovo drugačija. Ana je, kao i Tara, najveća muškaraca na svetu. U stvari, najseksepilnija muškaraca na svetu. Pije, psuje, puši, čak se i kocka.

Ta njena opsednutost brojevima i, naravno, želja za novcem, dovele su je direktno do kockarskih stolova. Ana, trenutno najpoznatija srpska novinarka, koja je karijeru počela izveštajima sa pijace, odskoro majka i supruga tajkuna, prelepa plavuša zelenih očiju, fakultetski obrazovana i cenjena u svojoj profesiji, profesionalni je igrač pokera.

Odlazi na takmičenja uglavnom po regionu, najčešće u Budimpeštu, jednom mesečno, iako pozive dobija mnogo češće. Kad igra poker, zove se Ema. To je njeno drugo lice.

Tara joj svesrdno pomaže u svemu. Maskira je za put. Plavu kosu

pretvara u smeđu, nosi Diorove naočare za vid, oblači se u ženska odela, uglavnom Armanijeva. Tara je ponekad vozi do tamo, ostaju par dana i onda se vraćaju, ponekad s osmehom, ponekad u suzama.

Sav zarađeni novac Ana stavlja u banku. Ne dira ga. Zove ga prljav novac. Mrzi sebe zbog svog poroka, ali ta njena druga ličnost ubrizgava joj adrenalin, tera je na akciju i daje joj ideje za nove projekte.

Moja Ana jeste *moja*, ali se sa Tarom slaže neuporedivo bolje. Iste su. Imaju taj muški mozak, tu nepreglednu, nezaustavivu energiju. Ničega se ne plaše. Mogu da žive i šest života, samo da hoće.

Još nešto ih odvaja od mene. Obe olako izjavljaju ljubav. One će svima reći ljubavi, volim te, srce moje, dušo, sunce. Ja neću. Ja ne mogu. Ja to kažem samo onda kad sam sigurna. Čini se da njih dve ne vole mnogo ljudi, pa nadoknađuju to ljubavnim izjavama.

„Ne znam kad je turnir u Sofiji... Proveri mi, molim te, da li mogu da stignem. Ubi me ovaj mastitis, ljubavi... Ali ako se izmuzem uveče, odem do Sofije, odigram i odmah se vratim, možda moja bubica ništa neće ni primetiti...”

„Neće bubica, ali će mužić svakako primetiti. Šta ćeš da mu kažeš, gde ideš tako hitno dok te beba od dvadeset dana čeka kod kuće da je podojiš?”

„Jebote, nekad si mogao da unajmiš lepo dojilju i da odradiš šta treba...”

„Ana, da li si ti normalna?”

„Ko me pita!”

Ovaj razgovor vodimo sad, dok bubica, kako zove kćerkicu, spava u dečjoj sobi koju su specijalno za nju pre nekoliko meseci opremila dva španska dizajnera, kad se saznalo da je beba ženskog pola.

U kolevcu izrađenoj od drveta divlje trešnje, na bejbi *mis-soni* posteljini spava mala, ćelava bebica.

„Mirna je... Ne bi se probudila ni da sad pustimo muziku na sav glas...”

kaže mi Ana dok je sa vrata gledamo.

„Predivna je...”

„Ne seri, sve bebe su ružne... Ali, bubica je nekako neodoljiva, je l' da?”

„Predivna je. Nemoj da je ostavljaš sad čak ni na jedno veče.”

„Neću, ne brini... Ali proveri mi za svaki slučaj kad je turnir...”

„Hoću, hoću. Idem sad, moram da vidim Višnju. I, molim te, daj bubici ime već jednom. Proći će mesec dana i onda će bubica dobiti neko odvratno ime koje je tog momenta smislila opštinska službenica, ne zezaj se s imenima!”

„Šta ti je, na milimetar sam od odluke... Pričaćeš mi kako je bilo... Sve bih dala da mogu da se prošetam sa tobom! Eto, lepo kažem, ništa ne možeš kad imaš dete...”

„Tek sad možeš, kako ne razumeš?”

„Hajde, idi, ne nerviraj me... Ionako mi sad stiže babica da mi masira ove sisetine.

Ljubimo se. Ja ispred kuće, na ulici, stvarno srećem babicu *od pedeset evra*, kako je zovemo, jer toliko uzima za dolazak. Pita me je l' Ana bolje raspoložena. Kažem, nije, ali nije ni čudo kad ti mleko u grudima stvara kvržice koje se upale i bole kao sam đavo. Da, da, proći će to, kaže babica, neće se ni sećati svega, samo da nije tako svojeglava i da me sluša. Ona ne sluša nikoga, nema to veze sa vama, odgovaram. Babica odmahuje slobodnom rukom, jer u drugoj drži kupus i nevoljno zvoni Ani, iako će za pola sata masiranja nećijih sisetina dobiti pedeset evra, nije joj do Aninih histerija i neposlušnosti. Zaboravljam da pitam šta će joj kupus.

Dok prilazim taksiju, čujem vrisak, čak i pored zvučnih izolacija, dva bedema, svih kapija koje čuvaju stanovnike kuće od nekoliko miliona evra, okrećem se i vidim kako nešto leti kroz prozor.

Glavica kupusa pada na ulicu. Dečko iz obezbeđenja odlazi da je

pokupi, a za njim trči i pedesetevrababica.

Kad mene i moju najbolju drugaricu vidite negde, videćete dve prelepe žene dugih kosa, punih usana, malo viših od proseka. Nosićemo na sebi klasične dizajne, armanija, pradu, gučija. Nikad nas nećete videti u kavaliju, galijanu, vivijen vestvud, jer oni su suviše ekstravagantni za nas dve. Pričamo tiho, polako.

Videćete jednu novinarku i jednu književnicu kako verovatno razmenjuju iskustva. Pričaju o novom, velikom istraživačkom članku ili novoj, velikoj knjizi.

Pomislićete, kakve dame, voleli bismo da su ove žene uzor našoj deci. Voleli bismo da ima više ovakvih žena u ovoj tužnoj zemlji. Odmerenih, obrazovanih, skromnih. Na našoj garderobi ne piše velikim slovima koje je marke. Od nakita nosimo bisere i diskretne brilijante. Nećemo se šminkati prejako ako nije veče ili neka posebna prilika. Na nama nema velikih printova, inicijala. Ne razmećemo se. Hodamo pravo, kao nekad učenice ženskih internata. Osmehujemo se, nikad glasno. Pijemo samo skupa crna vina, jer od belog nas boli glava. Idemo na koncerte u Kolarac, jer to volimo, ne zato stoje pomodno. Kad uđemo u knjižaru, tačno znamo šta želimo da čitamo jer smo najbolje informisane. Ne čitamo čiklit u slobodno vreme, ne, nas dve-tri volimo Palahnjuka, Kaningema, Eka, Fantea, Makartija. Znamo staje na listama *Njujork tajmsa*, ne volimo sve njihove kritičare, ali jednog posebno cenimo. Znamo uglavnom sve o svemu, jer nas sve i zanima. Mi smo savršene žene.

Poker ili bačen kupus svakako će biti dobro zataškani.

Zato u taksiju ne brinem. Uživam dok se vozim i slušam pesmu koju baš Moja Ana voli, jer peva je žena koja je rođena istog datuma kad i ona.

„I Don't Wanna be Alone, Where is My Man?“

Peva Erta Kit, a ja prvi put posle nekog vremena pomislih na Igora.

„I Need a Man Who Can Bring My Relief...“

Peva onim svojim divnim, mačkastim glasom, a ja, prvi put posle nekog vremena, počinjem da plačem za njim dok odlazim u park gde me već čeka Višnja.

* * *

Bio je normalne visine, lepo građen, koliko sam videla dok se približavao fliperima. Mladost. To je prvo što sam pomislila dok sam ga gledala. Nisam smela da skinem naočare za sunce, sva sam se tresla, ne znam zašto. Zastao je, ćutke me posmatrajući. Imao je na sebi običnu belu *dizel* majicu, farmerke i patike, neku bordersku jaknu. Sve je drugačije kod njega. Upoređujem ga s Igorom. Navikla sam na odela i kravate, na namrgođenost koju donose veliki problemi i na bore oko očiju. Ovo je mladost.

Znam, ponekad već na prvi pogled na ljude delujem uzbuđujuće. Možda zbog moje kose, možda zbog... ne znam ni sama zbog čega. Pokušavam da se nasmešim, ali to nije običan smešak. Moje lice se celo smeje, iako ne ispuštam zvuke.

Ovog puta osmeh je bio delotvoran. Klinac primiče stolicu i seda pored mene. Višnja igra fliper. Hladnoća jeste prošla, ali još nije sasvim toplo proleće. Ovde u igraonici najзад su postavili one ogromne grejače, pa je prijatno. U rukama mi je čaj sa rumom, nos mi je crven, verovatno kao i obrazi.

„Kretenko, nisam te danima video.”

„Ne znamo se, ovde sam sa kćerkom... Moj muž samo što nije stigao...”

„Hoće li tvoj muž saznati za ovaj razgovor?”

„Ne, naravno da neće...”

„Lepša si kad si ovako smerna...”

„Hvala...”

Hvata me za ruku. Ja mislim samo na to da mi nije znojav dlan, da se ne znojim po licu, nosu. Od nervoze. A ne znam ni ko je ovaj mladić. Ili znam? Pokušavam da ga isprva uglavim u neko sećanje, ne ide mi.

„A kako se mi znamo?”

„Kretenko moja.”

„Moram da idem.

„Kao i uvek... Bežiš. Evo ti moj novi broj, nemoj da se nisi javila. Naći ću te ja.”

Ostavlja mi vizit-kartu i ljubi me u obraz pre nego što ode. Gledam za njim. Dum, dum, dum, dum. Srce radi kao ludo, je l' to moguće? Baš sad, kad vežbam preuzimanje kontrole.

Sa Višnjom sam na Tašmajdanu već dobra dva sata. Telohranitelji su u *Šansi*, piju kafu, sve su videli. Čudim se sebi koliko se ne uzbuđujem zbog toga. Dok mi je klinac prilazio, jedan od njih je ustao, ali ja sam odmahнула rukom da se vrati na mesto. Naravno da to nije uradio, ali stajao je dovoljno daleko da ne čuje razgovor.

Višnja viče da nema više žetona, pa izlazimo iz igraonice.

„Obožavalac, stari prijatelj...”, izgovaram usput jednom čuvaru.

Višnja se spušta na trotinetu. Zima je prošla, ali neki hladan vetar duva. Puštam je da juri, jer nema one grozne košave, a ona je sva umotana u šal i kapu s kićankom. Brza je, trčimo sve troje za njom. Ona se smeje, srećna je, i takvu je uvek i pamtim. Na putu ka restoranu u kom treba da je ostavim ocu kaže mi da hoće da joj ja zauvek budem mama, da je tata smarač, da se samo sa mnom dobro zabavlja. Prvi put to čujem od nje. Oduvek je prema meni bila hladna. Decu ne možeš da prevariš, ja joj nisam mama, koliko god se očajnički trudila da budem.

„A tvoja mama, zar nisi rekla da je ona najzabavnija mama na svetu?”

„Da, ali ona se trudi da bude zabavna. Ti se ne trudiš, ti si takva. S tobom je sve lakše.”

„A ti si najsrećnije dete na svetu. Imaš tatu koji te obožava i dve zabavne mame. Ima li to iko od tvojih drugarica?”

„Srna ima dve tate i dve mame. Ali mame su joj prave žene...”, izgovara reč žene kao nešto grozno, dosadno... „Nose dugačke suknje i odvratne cipele. I nemaju nijednu narukvicu... Ja najviše na svetu volim đinđuve, imaću sto kutija punih narukvica, minđuša, ogrlica, šnalica, prstenja...”

„Zaboravila si nanogice i rajfove.”

„Nanogice, rajfovi, gumice za kosu... Šta ima još?”

„Imamo broševe, značke, priveske i, da, najvažnija stvar koju svaka žena mora da ima.”

„Tetovažu!”

„Ne, Višnjaja, ne možeš tetovažu da držiš u kutiji...”

„Minđuše za nos!”

„Ne, to ti ne treba, imaš savršen nos...”

„Pa i ti imaš savršene uši, pa nosiš minđuše za uši...”

„U pravu si, dobro, stavi jednu minđušu za nos u kutiju, ajde, ali nisam na to mislila. ...”

„Pa, na šta si mislila?”

„... Evo, stigla si. Kupicu ti tu stvar kad se vidimo sledeći put, važi?”

„Ne, reci mi, ne mogu da izdržim... Mooolim teeeee!”

„Eno ti tate, požuri, uželeo te se!”

Trlja svoj nosić o moj, jer samo se nas dve ljubimo kao Eskimi i odlazi.

„Eeeeej, nisi mi namignulaaaa!”, viče Višnjaja, dok sam ja već krenula ka izlazu iz parka.

Namigujem joj.

Ostavljam svoje dete bivšem mužu. Samo što u celoj ovoj zbrci od života to nije moje dete i to nije moj bivši muž. Ali, uspostaviću tu kontrolu u ovom haosu, ne bila ja srećni gusar...

Kao prvo, više neću da mi knjige obrađuju marketinški idioti. Hoću da se ne vide kad se ude u knjižaru. Hoću da je traže, baš da se pomuče kako bi je videli. Da dođu u knjižaru i da znaju šta hoće, baš moju knjigu.

Ova nova knjiga koju pišem mora da ima jednostavne korice, ugladene. Bez sjajnih slova i bez razarajuće dobrih tizera na poslednjoj stranici. Ona mora da se prepričava i da ide od ruke do ruke. Mali tiraž neka bude. Samo sto-dvesta komada za početak. I neće imati srećan kraj, ne smem davati lažnu nadu u srećniju budućnost. I zato tu knjigu mora pisati i Tara.

* * *

Deda po majci, zvali su ga Mika, bio je sin najvećeg srpskog predratnog advokata. Majka mu se ubila kad je imao samo pet godina. Moja prabaka patila je od teške depresije, koju je u manjoj meri i Mika nasledio, ali vadile su ga nervozna narav i kratak fitilj. Na kraju, jeste nastradao od srčanog udara, ali imao je tada već pedeset godina, a za ono vreme to je bilo dosta.

Baka Drina je mog tatu dobila kasno. Sa dvadeset osam godina. Za tadašnje prilike, ona je već bila užasno stara prvorotka, ali pričala je kasnije da su ona i Mika putovali, uživali. U stvari, bežali su po svetu od odmazde komunista - on kao disident, ona kao buržujka koja nije smela da traži ono što su joj oduzeli. „Kuću na Neimaru, celu zgradu, gde sam se i ja rodila, a u kojoj joj je ostao jedan stan. Imala sam sreću, bar su mi dali da živim u stanu s terasom. Mogli su da me smeste na tavan ili u podrum kao Tanju”, govorila je mojoj mami kad su se Bane i Ljilja uselili.

Tanja je sama, živi u podrumu, ali nijedan komunista iz Hercegovine koji se širi u njenom saloncu od dvesta kvadrata u centru grada neće nikad imati to što ima ona.

Tanja je u svoj adaptirani suteran uspela da prenese koncertni *petroff*, slike Paje Jovanovića, Milene Barili i Oskara Kokoške, samo zato što je Hercegovcu to bilo odvratno. On je dobio stan, ali na njegovim zidovima su tašta, žena, svastika i ostala ženska rodbina - dalja i bliža - s ponosom stavili svoje goblene i tapiserije, ručno rađene godinama unazad.

Hvala dragom bogu na ručnom radu i obožavanju istog, jer Tanja bi

ostala i bez svoje umetnosti.

Sviranje klavira u suterenu nije baš bilo inspirativno, ali Tanja je uspevala bar donekle da unese duh starog Beograda u Beogradsku ulicu, dok su tandrkali tramvaji, dok se u podrumu pored njenog klavira kiselio kupus i dok su Hercegovci kleli popove na sav glas.

Danas sretoh Tanju neposredno pre nego što sam srela ludog klinca, obožavaoca. Višnja je po šetalištu pravila imaginarne osmice trotinetom dok su telohranitelji stajali jedan okrenut ka meni, jedan ka njoj na razmaku od tačno 4 metra.

Tanja i dalje ne govori. Ima osamdeset osam godina. Dala mi je ceduljicu na kojoj je pisalo *dođi na tortu*.

„Ali nije vam rođendan, kojim onda povodom?”

Tanja odmahuje rukom, vadi blokčić i brzo piše:

Nemam vremena da čekam 1. maj, verovatno neću biti živa!

„Znate li da se prvog maja rodio i Oskar Kokoška, vaš omiljeni slikar?”, pitam je mudro, setivši se Tarinih reči.

Tanja klima glavom, mislim da to znači *znam*, i oslanjajući se o štap odlazi ka Beogradskoj ulici.

Kad sam na Tašmajdanu ostavila Višnju, Igora, telohranitelje i blindirana kola, otišla sam pravo u Beogradsku.

Tanja je spremila pravu pravcijatu saher tortu, možda poslednju pravu saher tortu koju ću ikad više jesti. Donela sam kafu, vino, cigarete i knjige.

Pročitala sam ih sve, piše.

„Znam, ali sad ih imate kod sebe, s posvetom”, kažem.

Drina bi se ponosila tobom.

„Mislim da bi. Mada, ona bi bila jedina koja bi se ponosila.

Jesam ti ispričala nekad kako si dobila ime?

„Niste, teta Tanja, ali nemojte sad, namučićete se pišući.”

Sve sam rekla odavno. Izvoli.

Uzela sam neki smotuljak koji sadrži tajnu o mom imenu i otišla kući. Tanja leže rano, a ja sam morala da napišem sve ovo dok ne zaboravim. Pismo ću priložiti kasnije, jer ionako sam ispričala već sve o svom imenu.

Sad već u zbirci imam dva nepročitana pisma. Ono koje je Bobo napisao pre nego što se ubio i sad ovo, Tanjino, o poreklu mog imena.

Ne verujem da ću ih uskoro pročitati. Ostaviću ih Tari, neka vam ih ona prepriča, prepíše, prenese, kako god.

Ja sam bedna kukavica.

8.

Genije, po definiciji, izuzetno je intelektualno, duhovno i stvaralački obdarena osoba čiji kvocijent inteligencije prelazi 140.

Zbog svog samoljublja, egocentrizma i egoizma, moram da kažem da sam ja genije. U tehničkom smislu samo. Ne mislim da sam inače nešto naročito, zaista, samo moj kvocijent inteligencije je 193, izmeren je odavno, negde u trećem razrednu srednje škole. Nisam išla na ponovna testiranja, jer zbog svog samoljublja ne želim da saznam da li se moja inteligencija u međuvremenu smanjila.

Ja verujem u sebe. Ali ne mislim da sam nešto posebno, zaista. Mislim da svi možemo mnogo više. Ponekad ja, ovakav narcis, sebe ne podnosim, jer mislim da je sve što uradim nedovoljno.

Ne mogu Daliji da objasnim da je apsolutno neophodno za normalno funkcionisanje da svi mislimo da verujemo u sebe kao u jedinu apsolutnu vrednost.

„Ali, ako ostanemo razočarani u svoje rezultate?“, pitala me je.

„Pa, da, to se dešava vrlo često. Onda upadamo u stanje depresije, živimo u neprestanom stanju stresa, anksioznosti...verovatno sa nekim nihilističkim pristupom životu...”

„Neću nikad uspeti da budem toliko sigurna u sebe”, odgovara tužno, „jer to znači da ću biti nesrećnija nego ikad...”

Odustala sam od objašnjavanja. Dalija je takva, ne želim da joj objašnjavam niti da je opterećujem time da period, istorijski period u kome smo odrasli, ima više uticaja na nas od same porodice. Možda ona to zna, pa se toliko trudi da otkrije svaku moguću tajnu svog porekla.

„Tara, ti ne želiš nikog stvarno da upoznaš, niti da upoznaš samu sebe.”

„Naravno da ne želim, podrazumeva se da sam nezavisna i fantastična u

svakom pogledu i nije mi potrebno da se dokazujem. Niti želim da se neko dokazuje meni. Ti kažeš *mnoge stvari su nemoguće* ili *radi stvari koje će usrećiti druge*, ja kažem *ništa nije nemoguće, radi ono što se tebi sviđa i ništa nije tvoja krivica!*”

Moram da se nadovežem na ovu Dalijinu priču, nekako me tera ovo njeno naklapanje o Tanji, Drini, *petroffu* i Kokoški da napomenem da imam fotografsko pamćenje, da čitam oko hiljadu reči u minutu i da pamtim gluposti kao što su citati, celi pasusi iz knjiga, pamtim muziku, skale, arije, imam apsolutni sluh, o, da, to sam već napomenula, valjda.

Ali čemu to sve služi?

Nisam još upoznala nikoga koga bi to zanimalo. Tako da ni mene više to ne zanima.

Ja igram igru. Ljudstvo ne mari za znanje, ne daje pet para za informacije.

Maskirana sam. Imam silikone. Ljudstvo ne povezuje toliku količinu inteligencije sa veštačkim sisama. To mi je cilj. *Oni ne znaju da ja znam.*

Da sam ja bila na Tašu, odvela bih Višnju, pojela tortu, a onda pozvala klinca.

Onda rekoh sebi, što da to i ne uradim?

Pozvala sam ga istog dana. Prošlo je devet. Razmišljala sam, možda je radio, došao kući, malo odmorio. Devet sati je vreme kad je već sigurno budan od popodnevne dremke, a ako se ne javi, znači da mu je neka fufa u stanu.

Javio se odmah. Javlja se na telefon nadržano, ništa se nije promenilo tokom svih ovih godina. Tačno pamtim svaki naš zajednički trenutak, iako je prošlo više od *neznamnisamakoliko* godina.

„Da?”

To njegovo *da* je i smoreno i ljutito i besno i užasno seksi.

„Mali, ja sam.”

„Čujem. Kretenko.”

„Kretenu.”

„Šta hoćeš?”

„Ja šta hoću? Pa ti si umirao sve ovo vreme za mnom... Budi jednom srećan što te zovem, ne foliraj se.”

„Da, da, moj život nije imao nikakav smisao dosad. Koja si ti kretenka.”

„Koji si ti mentol.”

„Dođi.”

To je ta čarobna reč. On samo kaže *dođi*, ja pretrnem. Nikad sebi nisam uspela da objasnim zbog čega reagujem na njegovo *dođi* tako kako reagujem.

Fatalna privlačnost, magnetizam, neki spoj za koji znaš da ne može da se završi drugačije no krahom?

Kad tu osobu zamišljaš dok vodiš ljubav s nekim drugim, vraćaju ti se scene seksa u toku dana, ovlažiš na samu pomisao kako te dodiruje...

Nešto što tinja i nikad se neće u potpunosti rasplamsati, jer je sličnije iluziji nego stvarnosti...

Ispipavanje granica, ispitivanje mozga, nešto od čega je najbolje pobeći...

Rekla bih da je fatalno privlačna osoba ona u kojoj vidimo nešto što nedostaje nama samima.

To fatalno ipak ima dva značenja u sebi. Jedno je kobno, nesrećno, a drugo sudbonosno, neizbežno.

Ma, ne znam šta mi je. Da sam muškarac, znala bih. Objasnila bih to dobrom pičkom, guzicom. Muškarci su tako jednostavni.

Ja sam fatalno privučena Igorovom zrelošću, inteligencijom, samostalnošću.

A kod Klinca padam na seksepil, na smeh, na slobodu u ophođenju, u

pristupu.

I nijedna samokontrola mi ne može pomoći.

Glupo zvuči kad se ovako objašnjava.

Ovo radim prvi put zbog nekog drugog, ne zbog sebe. Ne moram sebi da objašnjavam zašto tako reagujem na nečije *dodi*. Ovo radim zbog Dalije, ona će ovo čitati.

Dalija, ne ljuti se. Shvati.

Možda ti bude lakše posle svega. Možda Švabica jeste prvi put u pravu, a ovo ti možda dokaže kako prevara zapravo nije toliko strašna stvar. Uvek se desi s razlogom. Koji je naš, koji je tvoj, pitaćeš me, znam. Osveta, dosada, udari adrenalina, znatiželja ili samo dobra stara želja za nečijim telom.

Tako da, kad je rekao *dodi*, ja sam rekla *dolazim*.

Ispričaću vam kasnije kako je bilo. Da je Igor pored mene, samo bi on profitirao. Ovako, igram se sama sa sobom dok mislim o tome.

Imam dečka. Valjda na to imam pravo sad kad me je Igor ostavio.

Ne, nemam dečka. Imam nekog. Ne znam šta će on biti. Plašim se da će, ako mi postane dečko, sva fatalnost nestati. Zato moram da ga držim na odstojanju.

Teško je to. Priznajem. Mislim da ću ovu situaciju prepustiti Daliji. Ona zna kako da se preda, da pokaže osećanja. Pukla bi da ostane nešto u njoj. Ona izbacuje sve, ne stidi se da pokaže i ume da daje.

Ja znam da uzimam.

Kako da iskombinujem vezu sa Klincem, sa mnom i Dalijom? Biće teško. Konfuzno. Pobeći će i on, kao što je pobegao Igor.

Da ne bih razmišljala o tome, odlučujem se na plan koji ima nekoliko

tačaka. Plan će celu situaciju držati pod kontrolom.

Kao prvo, moram da nađem način da opstanem bez Igora. On mi je dao posao, on mi ga je i oduzeo. Karma je u pitanju, rekao bi Bobo daje živ. Oduzela si posao Tigrici, tek tako, iz hira, jer si imala neke maštarije. Sad je i tebi oduzet.

Dakle, novac mi je potreban, ja volim novac, rekoh vam. Imam velike mogućnosti sa njim.

Druga stvar je dom. Moram odlučiti gde ću živeti. Na Vračaru, kod tate, u Novom Beogradu, kod babe. Ili ću biti ušuškana sa Dalijom i dalje u kući iz snova?

Ovo je teška odluka.

Problem je što moram da odlučim gde ostale da smestim, prvo. Roditelji mi prave ponovo konfuziju. Ponašaju se kao da se zabavljaju. On je u svom stanu, ona u Boboovom, deli ih jedna ulica i kafić sa krofnama. Što me dovodi do treće stvari, koja u stvari mora biti druga, a to je da spojim svoje zbunjene roditelje i smestim ih na jedno mesto.

Sledeća stvar koju moram da uredim, da isprobam, bolje reći, jeste da pokušam da se zabavljam sa svojim Klincem.

Moram da saznam kako se zove, da ga zovem po imenu, da pričam sa njim, da čujem njegove strahove, ako ih ima. Da otkrijem šta želi, čemu se nada, da upoznam njegova čudovišta. Ne znam da li sam spremna za to. Ne znam da li želim to. Ali ako probam, možda otkrijem šta je to što želim.

I, na kraju, kad sredim svoj život, otarasiću se Dalije. Neće mi biti potrebna. Uzeću ono najbolje od nje i gotovo!

Zar ne vidite da se već menjam? Zar ne primećujete da razmišljam i o drugima, da ulazim polako u tuđe živote, ne misleći na ličnu korist?

Da, ako sam od nje napravila najčitaniju književnicu u ovoj zemlji u poslednjih nekoliko decenija, ako sam uspela da organizujem humaniranu rođendansku žurku od čije basnoslovne donacije su spašene silovane, pretučene i emocionalno uništene devojčice, ako sam uspela da razveselim

ljudstvo serijom snimljenom po Dalijinoj knjizi, ako sam makar na tren usrećila Višnju, ako i pored nas dve Igor nije promenio sebe, ako nisam u međuvremenu završila u mentalnoj ustanovi, znajući sve ono što znam, onda mogu sve, onda imam snage za još stotinu čudovišta, poslova, projekata!

Problem je što mi ne pada na pamet nijedna ideja.

Kao piscu koji ima blokadu.

Da bih se inspirisala, moram da se poigram. Ne u pravom smislu reči, više da istražim dubine ljudskog uma, da vidim kako ko reaguje na istinu.

Instinkt mi govori da ovo ne radim. Ne, možda mi Dalija govori da ovo ne radim. Ali ja rešavam da se igram. Ako ovo ne odigram, osećam da ću pući. Previše groznih stvari se dešava, osećam da gubim kontrolu nad ljudstvom, te moram da je nekako povratim. Ljudstvo te poštuje, plaši te se, i više te ceni ako ga pljuješ i govoriš mu istinu.

Izlazeći iz svoje kuće, pomislila sam, na kraju krajeva, ne može da ispadne gore od ovoga kako je sad.

„Posle ove terapije, držaćemo u rukama lep trenutak istine”, rekla sam Daliji.

„Dobićeš napad grize savesti. Kao bolestan vojnik koji ne može da ide da odbrani... nešto svoje.”

„Ne seri, Dalija. Biće mi svi zahvalni. Ponovo radim ono što se niko drugi ne usuđuje. I brzo ću sve da završim.”

Kolima brzo stižem na Senjak. U nekom novom restoranu, uređenom u japanskom minimalističkom stilu, sede žene sa Senjaka. Švabica dominira u diskusiji o zatezanju stomaka koji neki brazilski tek pristigli hirurg radi po našem gradu brzo, efikasno i pristupačno. Sa njom su žena najpopularnijeg pop pevača, fudbalerka i razvedena tajkunašica. Na stolici naspram njih stoji narandžasta birkin tašna. Postavljena je tako da joj se svi dive. Ne znam čija je, ali znam da ona stoji tu da nervira druge, koje je nemaju. Razmišljam kako da je uzmem i poklonim onom beskućniku sa Vračara koji i leti i zimi nosi kratku žensku bundicu od astragana, zlatiborske čarape i gumene sandale. I

stalno nosi sa sobom neki kofer sa točkicama u koji stavlja ono što nađe u kontejnerima. Kofer mu se već raspada, vezuje ga kanapima, ali ne može ga se odreći dok ne nađe drugi. Jednom mi je prišao, smrdeo je užasno, jedva ostadoh na nogama: „Kobilo, imaš li neki kofer?”

Eto ti sad. S neba pa u rebra. Moram priznati da me je iznenadio, jer nisam zamišljala daje njegov glas toliko piskav.

„Ne dam ti, jer smrdiš kao tvor. Kad se okupaš, odvešću te u podrum pa biraj koji ćeš.”

Baš me briga da idem u podrum sa nekim ko toliko smrdi. A dala bih mu, nešto mi je gotivan bio, sećam se. I nazvao me je kobilom, što i nije toliko strašno, jer ostalim stanovnicima ulice davao je mnogo gore uvrede.

„I nisi neka kobila. Mislio sam da si viša...”

„A ja sam mislila da ne smrdiš toliko.”

Nisam ga videla već par meseci. I sad ga se setih, kad ugledah birkin narandžastu tašnu. Išla bi mu uz bundicu, debele čarape i one njegove odvratne sandale. Ali ne vredi, nikad je neće imati, jer krađama se još uvek ne bavim.

Dok jedu suši koji mrze, slušam oko tri minuta diskusiju o *tamo nekoj seljančuri* koja je završila u urgentnom centru jer su je kod *onog debila, nabeđenog plastičara* ostavili da iskrvari skoro na smrt.

„Muž joj je po celom gradu tražio krvnu grupu B pozitivnu...”

„Dobila je paralizu facijalis od šoka, mesec dana je prošlo, još ne drži usta kako treba.”

„Kad je budala koja hoće za male pare da se operiše...”

Izgovaram usred rasprave *ne mogu da vas slušam*. Glave se dižu ka meni, otvorenih usta iz kojih viri suši. Igra počinje ovako:

„Ne znam koja mi je odvratnija od vas četiri.”

Šta ti je, pitanje je koje mi je upućeno.

„Serete o nekoj jadnoj ženi koju su upropastili na hirurškom stolu i naslađujete se kao lešinari, eto šta mi je.”

„Izvini, molim te, ali i ona je srala o nama”, pametan je odgovor koji mi je uzvraćen. Nije bitno ko ga je uzvratio.

„Pričala je ono što verovatno svi već znaju, što ste i same o sebi rekle.”

Šta smo mi to rekle, javlja se najmudrija.

„Pa, ti si, recimo, rekla za nju da je kurva koja ti je otela bivšeg muža, a sama si tog istog mentola preotela nekoj ženi s decom dok si radila u njegovom butik. Ti si najobičnija butikašica koja je ukrala tuđeg muža dok ga je tresla kriza srednjih godina. A pošto su muškarci idioti po pravilu, to i nije bilo teško. Ne mogu čak da ti odam počast ni za to veliko delo koje si izvela.”

Muuu, gleda me kao krava.

„A ti, što pokušavaš nešto pametno da kažeš, odustani. Ti si pre par dana baš na ovom istom mestu izjavila trijumfalno kako ti je dosta brkatog matorca koji, citiram, smrdi na starost, koji loče i stalno ima tezege od kojih ti daje pare, da te samo podsetim, za tvoj veliki dizajnerski projekat. I da bi ga odmah ostavila da nije male dece. Serem ti se u razlog, znaš i sama da ćeš spavati sa čovekom koji smrdi na starost do kraja svog bednog života, osim ako ti ne uleti neka druga matora drtina. Jel ta jadnica koja je jedva preživela možda tako nešto rekla?”

Neko reče ja ovo ne moram da slušam.

„Ne moraš, ali hoćeš, jer umireš od želje da čuješ šta mislim i o tebi. Ne mislim ništa. Nisi me čak ni inspirisala za pljuvanje. Obična si, nezanimljiva. Da nisi tako napadno obučena i da ti ta usta ne štrče kao majmunsko dupe, ne bih te ni primetila.”

Onda pogledam svoju drugaricu u oči.

„Ti si najpatetičnija. Znaš zašto? Jer nisi glupa, imaš potencijala, iako si

puna nekih frustracija koje nemam vremena da razrešavam. Najlakše ti je da se samo stopiš kao bezlična masa sa ovim...”, pokazujem na njeno društvo, „i da životariš. Kad umreš, zaboraviće te za sekund, kao da nikad nisi ni postojala, možda čak svi osete i olakšanje...”

„Nastavite sad diskusiju, odoh.”

Švabica ljutito ide za mnom, hvata me za rame i unosi mi se u lice. U očima su joj suze i drhtavim glasom mi govori:

„Ti se samo igraš sa svima nama. Ja sam te odavno provalila. Nije ni čudo što te je Igor ostavio.”

„Ne, čudno je što to nije uradio mnogo ranije, draga moja.”

„Da li smeš da budeš toliko iskrena kad si *ti* u pitanju?”

Naravno da smem. Ne govorim joj to, treba joj malo vremena da svari sve ovo. Ulazim u svoj džip i voze me kod Tigrice. Nju neću pljuvati ni za šta. Nije zaslužila. Ali čuće istinu.

U novoj firmi je sve sterilno. Ne sme da se puši ni u nekom zabačenom sobičku, svi stoje na ulici ispred ulaza, kao ovce u toru. Ovo je još gore, mislim, ovaj narod koji puši na ulici izgleda jezivo. Svi žure, pa uvlače što brže mogu. Tigrica je tu, naravno, puši svoje tanke cigarete, a kad me vidi, sva se nasmeje, od uha do uha.

„Ja sam ti dala otkaz jer sam ljubomorna.”

„Molim? Šta pričaš?”, pita me, a onda kao da se polako povlači, ide unazad. Čini mi se da bi volela da pobegne, da ne želi da čuje ništa o tome.

„Kažem, ja sam ti dala otkaz jer sam bila ljubomorna.”

Tigrica se okreće i odlazi ka vratima.

„Ako hoćeš da se derem pred svima, mogu.” Vičem za njom.

Okreće se i prilazi mi vrlo brzo. Uхватила me je za ruku. Glas joj je drhtav, ali stezanje mog zgloba nikako nije. Osećam kako mi se želudac prevrće.

„Mislila sam da ćeš da se kresneš sa Igorom, pa sam te oterala.”

Tigrica mi se približi sasvim do uha. Stežući me i dalje, šapnu: „Možeš da se dereš ovde koliko hoćeš. Ali to je sve. Ne zanimaju me ove tvoje igre. Ceo život drhtim zbog njih. Ne prilazi mi. Da se nisi usudila. Ubiću te ako to učiniš.”

U prvom trenutku mi je pripala muka. Ali tada sam se setila zašto sve ovo radim i perverzno odlučujem da nastavim.

* * *

Preko noći sam Daliju učinila slavnom a botoks nam je svima postao najbolji prijatelj. Svi samo žele da budu savršeni, uspešni. Ali to ne mogu da postanu ako ne dostignu vrhunac u svom fizičkom izgledu. Dalija mora da izgleda onako kako bi to ljudstvo volelo. Ali šta voli ljudstvo? Ja ne znam, tužno je rekla Dalija, sećam se.

Ja znam, rekoh. Gledam ih svake godine kako unajmljuju paparace ne bi li jedne noći živeli kao VIP persone. Igram se u vremenu kad vlada epidemija narcisoidnosti! I svi to pohvataju. Koliko knjiga postoji na temu *volite sebe, ako voliš sebe volećeš i druge?* Naši preci, Dalija, rasli su u uverenju da je dobro pomagati drugima, oni su se borili za pravdu, njihovi superheroji borili su se za dobrobit čovečanstva, njihove poruke bile su pozitivne. Oni su neprestano bili u zajednici, organizovali su demonstracije radi viših ciljeva, za naše dobro. Oni su znali šta je večna ljubav, oni su je osetili. Mi nikad nećemo, ne plači zbog toga. Mi smo u jednom instant okruženju koje želi samo trenutno zadovoljstvo, jer život je *sada*. Tu nema ljubavi. Tu nema istine. Ja ću im je dati, makar na tren.

Dalija će biti prelepa, predobra, preromantična. Onakva, kakve žene više nisu. Ona će slaviti ljubav, verovati u čuda, biti optimista.

Naša Ana se odmah složila. Ona je jedina i znala sve o Daliji, doduše.

Za kraj ostavljam moju najbolju prijateljicu. Red je da je i ja posetim. Iako je podbula od nespavanja, majka nabreklih sisa punih mleka i nervoznija nego ikad, primećujem da je lepša nego ranije.

„Ipak si pristala na kupus...”, konstatujem dok je gledam kako leži na krevetu sa listovima kupusa na sisama.

„Jebiga, u ovakvim situacijama moraš da se prepustiš. Molim te, slikaj me da jednog dana *njoj* pokažem šta sam sve radila da bi *ona* mogla pravilno da raste.” Govori o bebi kao o *njoj* jer još nema ime.

Pruž mi fotoaparata i ja slikam.

„Lepa si, ipak, ne vredi ti da se sprdaš...”

„Ohoho, danas si nekako pristojna i dolaziš svaki dan... Šta ti je? Odlučila si da ne budeš surova sa ženom koju bole sise?”

„Nikad se ne zajebavaj sa ženom koju bole sise. Mogli bismo to pravilo da uvrstimo u neki naš budući manifest...”

„I, jesi videla za neki turnir, neku partijicu pokera, jesi pomislila na mene ovih dana?”

„Jesam, ne brini. Nećeš putovati daleko. Održava se neki tajni turnir tu, blizu Beograda... Prijavila sam te, ali da obećaš da je to poslednji put.”

„Ne mogu to da ti obećam. Kako da ostavim moje devojke sada?”

„Nećeš ih ostaviti. Ali ćeš im pomagati na drugi način.”

„Poslale su mi čestitku, gledaj.”

Pruž mi kovertu. Vadim čestitku na kojoj je neka kič slika bebe u kolicima.

Stigla nam je još jedna lepa i pametna vodolija na ovaj svet, ona će sasvim sigurno biti mamina maza, a kad poraste zavrtaće glave i biće večiti pobednik, kao njena mama.

Srećne smo što si tako hrabra, što sad imaš jednu veliku radost koja će te ispuniti pozitivnom energijom, a kad se sve slegne i ti se odmoriš, da nam je dovedeš da je vidimo.

U međuvremenu, želimo ti mnogo divnih trenutaka, mirnog sna, smeha i lepih poklona! Jedva čekamo da vas vidimo i izljubimo!

Tvoje devojke

„Naučila si ih bogami da se lepo izražavaju... Dobar si učitelj...”, kažem tiho, da me drugarica ne provali da plačem. „Šta se dešava s tobom, postala si osetijiva, kao da si trudna...”

„Znaš da je to nemoguće... ne znam šta mi je, valjda od ove knjige koju pišem s Dalijom...”

„Dokle ste stigle?”

„Još malo, pa gotovo.”

„Ponosna sam najbolja drugarica. Kažem ti ja, ne možeš više da je pustiš da sama piše... A vidiš li kakve su mi devojke! Ponosna sam starija sestra...”

Ona im je *starija sestra*. Tako sebe naziva, jer takav projekat još ne postoji u našoj zemlji. Ona svoje devojke iz doma za nezbrinutu decu vodi u kupovinu, u bioskop, pozorište, kupuje im knjige, uči ih. I stavlja novac koji zaradi na pokeru sa strane, za njihovo školovanje. Valjda se tako iskupljuje.

„Dobar posao, Ana. Ipak, moraćeš malo da odahneš. Ne možeš više toliko da im se predaješ.

„Kako misliš *ne mogu*? Šta je sa onim tvojim *mogu sve, nikad ne odustaj i budi ono što jesi, kakogod da stvari teku*...”

„Ovih dana mislim da je sve to totalno sranje...”

„Zbunjena si samo. Mnogo stvari se desilo za kratko vreme. Evo ti nešto što će te oraspoložiti...”, vadi papirić i pruža mi ga.

„To je telefon Vulfa... Onog što hoće da upozna Daliju, pričale smo... zovi ga, vidi šta želi, uzmi mu pare za pisanje biografije!”

Ljubim je i krećem. Nekud. Ne znam kuda. Na vratima susrećem njenog muža. Nekako sam umorna od ove igre istine, ne, nisam umorna, samo nemam ništa da mu kažem osim:

„Dokora sam mislila da si je oženio da ne bi više pisala o tebi...”

„Zar stvarno misliš da je sve nas briga šta si ti mislila?”

„Ahahaha, sviđaš mi se.”

„I ti meni, lujko.”

Gledam ga kako se penje na sprat kod žene i kćerke.

Da, naši roditelji imali su drugačiji cilj od našeg. Oni su želeli da imamo bolju budućnost, a mi odlučno govorimo *ne* svim stereotipima. Ovi roditelji koje sam sad posetila ipak su usmerili energiju ka svima. Čini mi se da i pored svih tegoba ima nade da će im biti *dobro*.

Ja onda zovem mamu. Nisam je pozvala od sahrane. „Mama, jesi li dobro?”

„Nikad bolje.”

„Samo ti možeš da kažeš nešto tako neprimereno...”, primećujem naglas.

„Ahahaha, misliš, rano je da se osećam dobro... Sine, pa ti me uvek nanovo iznenadiš! Ne pijem, ako te to brine... Ne mirim se sa tvojim tatom, samo mi prija njegovo društvo. I nisam ti rekla... Bobo jeste bio pravoslavac, iako ti je uvek govorio kako nije siguran u kog boga veruje. Ispostavilo se da su ga roditelji krstili kad je bio jako mali... Otud opelo, sveštenik, sve...”

„Mama... nisam to htela da te pitam...”

„Jesi, jesi, evo, skraćujem ti muke... Nešto mi se menjaš ovih dana, ne znam da li to pišeš novu knjigu ili se samo nanovo preispituješ...”

„Ne može od tebe ništa da se sakrije, jebiga.”

„Od majke? Nema šanse. Hajde, dolazi na salaš, čekamo te svi.”

Jedino me rođena majka uvek preduhitri. Kao kad joj kažem da čitam *taj i taj* krimi roman, a ona mi odmah izdeklamuje prvu i poslednju rečenicu. Spustim tada knjigu na kolena i zatvorim je. Ne moram više da je čitam, jer znam ko je ubica.

Sad sam sigurna u još jednu stvar. Bobo se nije ubio. Čuješ li to, Dalija? Nije! Ti si kriva što sam pomislila na sekund da jeste! Jer, kako bi mogao da tako glupo pogine čovek koji je živeo punim plućima, to si pomislila, zar ne, Dalija?

Shvati, život je đubre. Velikani mogu da umru nizašta i na najgluplji mogući način. On je pisao, voleo, radovao se, putovao. On je znao najveće tajne, najzanimljivije ljude. Ali, on je jednog dana uzeo pištolj u svoje ruke, pogledao u cev - i to je bilo poslednje što je video. Bum! Nema više.

9.

Ne znam zašto se Tara ubacuje na ovakav način u priču. Zamolila sam je da bude fina, ali isto tako sam joj obećala da neću brisati ono što napiše. Moraću kasnije sve ovo da sredim, mada ne verujem da će joj se dopasti ako izbacim njene rečenice.

Znam da hoće da me se odrekne. Ne plašim se toga. Spremna sam na to već duže vreme, ali dok sam tu, želim da joj pomognem da bude otvorenija, nežnija i tolerantnija. Ipak, čini mi se da počinje da veruje ona meni, gleda na stvari malo optimističnije, a samim tim postaje slabija, ranjivija.

Vratiću se u davnu prošlost.

Drugi svetski rat se tek završio. Baba Ruža se rodila u selu u Bosni kao najmlađa ćerka roditelja koji su već imali tri ćerke. I kao u svakoj bajci, nije se znalo koja je ružnija od koje, sem poslednje, lepotice. Dva sina su umrla od tuberkuloze kao bebe, pa su njeni roditelji odustali od želje za sinom. Mislim ipak da se moja prababa razbolela od skrivanja po šumama i gorama, jer je glava mog pradeda bila ucenjena od strane četnika, a mislim da je i tada životni vek, naročito žena, bio mnogo kraći, pa se, kad je Ruža imala pet godina, razbolela i umrla za dva meseca. Pradeda se brzo preoženio i doveo u kuću maćehu kao iz horor filma o Pepeljugi, koja je posebno mrzela sirotu Ružu.

Ovakve stvari se provlače kroz vekove. Ružna zla maćeha maltretira lepoticu. Ružna, isfrustrirana profesorka, obara neprestano mladu studentkinju. Ružna, iskompleksirana, generalna menadžerka, bira žrtvu među mladim pripravnicama. Ružna, seksualno neaktivna, drugarica, pravi spletke zgodnoj ortakinji. Ružna, lezbionična, kritičarka, blati po novinama mladu,

uspešnu, novu spisateljicu.

Lepa devojčica ne može biti vredna. Lepa studentkinja ne može biti doktorka. Lepa pripravnica neće napredovati. Lepa spisateljica ne može biti talentovana.

Lepota je prokletinja koja budi u ljudima uglavnom ono najgore.

Tako je Ruža bila Pepeljuga. Tatina mezimica je rintala po ceo božji dan. Ali nije se ničega plašila, i ništa joj nije bilo teško, jer i nije znala za bolje.

Dok nije upoznala Boru i Vuka.

...sjećam se, Ružo moja, našeg puta za školu, onog pored vodenice. Boro i ja smo bili već momci. Sjedili bi na ogradi od mostića i gledali te kako se vraćaš kući. Bilo je ljeto, ja sam tek stigao iz varoši, a Boro je izašao iz bolnice... Eh, koliko sam patio tog ljeta, što zbog njega, što zbog tebe... Da mi najboljeg druga onako unesreći bik kojega sam lično čuvao... Nisam se mogao smirit, a alkohol nikad nisam volio, svu radost sam imao samo za tebe i tih par minuta koliko ti je trebalo za proći preko mosta i pored onih ljutih gusaka... Samo si, se njih plašila, sjećaš li se? Imala si kosu upletenu u dvije kike koje su se spuštale do članaka. Samo se o toj kosi pričalo te godine. A guske bi te čekale. Znala si da su tu, dizala bi svoje kike još na mostiću, ali očima nikad pomoć tražila nisi. Nisi imala kud, no da prođeš pored gusaka. Nisi htjela da bježiš. Malo bi ubrzala hod, ali one bi dohvatile tvoju kosu zubima i praćakale se u vazduhu kao lude! Bilo nam je smiješno to gledati! Bilo je divno! Bila si divna... Tek stasala..., pisao je moj biološki, moj pravi deda, Vuk, Ruži iz Čikaga u pismu iz kog sam saznala istinu o njemu.

Ruža je bila avangarda za to vreme i to selo. Lepotica, bez drugarica. Sa ludom maćehom, ocem koji je voli više nego daje muško i dva najbolja druga sa kojima je gledala filmove sa Henrijem Fondom i Džejn Mejnsfild u renoviranoj štali sa kino-projektorom koji su Švabe zaboravile.

Lepa Ruža je bila avangarda za to vreme, kao i njena dva prijatelja. Bili su nerazdvojni, filmofili, zaljubljeni jedno u drugo. I, naravno, kao u svakom mestu, gradu, kao danas, kao i pre toliko godina, osuđivali su ih, ogovarali i okretali im leđa.

Dok je naša trojka uživala u seoskoj idili, negde u Bosni, moja baba Drina je predstavljala avangardu tog vremena, ali u najvećem gradu na Balkanu.

Elite su išle na školovanje na zapad, nisu išle na istok, kao što se očekivalo od jedne komunističke zemlje, tako da se u Beogradu odavno oformio jedan ozbiljan zapadni kulturni supstrat.

Dok je Ruža pokušavala da izmakne ljutom gusanu, Drina je već završavala Sorbonu i povremeno se vraćala u rodni kraj, na Vračar. Kao što je Drina dolazila iz Pariza u Beograd, tako se pomaljao taj zapadni pravac i probijao kroz beton komunizma, ukazivao na to da jesmo Evropa.

Naravno, Drina je zaista bila eksponent tog pozitivnog, zapadnjačkog. Otvorena, komunikativna, sa svim onim što predstavlja lepo, moderno, intelektualno.

Imala je smisao za vođenje i energiju koja je bukvalno otvarala neki čudesni prostor oko sebe.

„Komunistički lideri su potpuno avangardni, ne svi, poneki...”, govorila je svome mužu, dok im se sinčić igrao na persijskom tepihu.

Bila je u pravu, iako se Mika s njom tada nije slagao, jer Elijas Kaneti je u svojoj biografiji kasnije spominjao Mošu Pijade!

Mog deda Miku, Ružinog tadašnjeg dečka, već su počeli da zabranjuju. Povlačene su knjige iz knjižara, njegove, Nebojše Popova, Živojina Pavlovića i mnogih drugih.

Ali ljubav je bila ono što ih je održalo, ne intelekt, ne obrazovanje, ne bunt. Ljubav, čista, nevina, prva.

Odlazili su kao momak i devojka na salaš kod Mikine stare tetke i uglavnom tamo provodili proleća i jeseni. Mika je Drini brao kukurek i radio

na novoj knjizi kada su odlučili da se venčaju. Ona je imala već dvadeset četiri godine, on godinu više. Ali dete nisu hteli. Bar ne još.

I to je nešto što se promenilo, vidite. Danas, nije čudno što, recimo, ja nemam dete sa *trideset i neku* godinu, ali tada, Drinu su gledali ispod oka, tetke su se pitale, a babe vraćale. Dvadeset četiri godine, a ne želi dete! Takve izjave su bile avangarda, a avangarda nikad nije dobro prolazila u komunizmu.

Ruža i Drina. Cvet i Reka. Kao Tara i ja.

Najviše sličnosti ima tamo gde prvo vidite najviše različitosti.

Koja čudna planetarna konstrukcija ih je na kraju spojila? Dve osobe toliko različite, a toliko slične. Nisu se nikad volele. Ali zar ne mrzimo u nama ono što prepoznajemo kod drugih? I zar ne volimo one osobe koje poseduju iste takve, naše, loše osobine? Negiranje sopstvenog lošeg je u stvari projektovanje mržnje na lošu osobinu kod nekog drugog, nama bliskog? Prvo primetimo one mane koje i sami imamo? Ili prvo primetimo lepe stvari, one koje ni ne znamo da nosimo?

Kad su se srele, preturile su mnogo muka preko glave. Sve su već videle i sve su već znale. I nisu imale vremena da se upoznaju, jer su se u međuvremenu nagledale smrti i previše za dva ženska života. Da je Ruža nekad ispričala Drini da je sa pet godina videla odsečenu ljudsku glavu nekog uhvaćenog, odbeglog četnika, natakarenu na štap, kad je išla do izvora po vodu, možda bi Drina imala blaže reči za nju. A možda, da je Drina ispričala neku svoju muku koju je, sigurna sam, imala, Ruža je ne bi gledala samo kao razmaženog snoba s muštiklom.

Svoje tajne, svoju muku, ne delimo sa svakim. A imamo ih mnogo.

Ako neku tajnu odamo dobrom prijatelju, moramo znati da i on ima možda još boljeg prijatelja.

Koliko su drugačije, a istovremeno slične, bile moje babe, toliko smo iste, a opet, potpuno drugačije, moja Ana i ja.

Redosled reči je ovde bitan, jer kod Drine i Ruže bismo prvo uočili nepremostive razlike, a kod Ane i mene neverovatnu sličnost. Istina je uvek drugačija. Njihova sličnost je moje ženske pretke razdvajala, a upravo ta različitost koju niko nikad možda nije primetio je ono što je mene i moju najbolju drugaricu spojilo.

Anu je novac oduvek kočio u svemu. Moja porodica ga je, prirodno, oduvek imala, to je svima poznata priča. S očeve strane, stara buržoazija, umetnici i prepoznati geniji su nam u amanet ostavili veliki stan, salaš u Vojvodini, kuću na jadranskom ostrvu i nekretnine koje još čekamo da se denacionalizuju. Ostavili su nam dobro obrazovanje, napredovanje i ono najvažnije - mesto u društvu. S mamine, proleterijat koji je bio vredan, ambiciozan i željan svega onoga što neambiciozni pripadnici kulturne i intelektualne elite s očeve strane nisu imali. Spoj takvih vrlina, ili mana, kako hoćete, uvek donosi novac, iako je, po pravilu, svaka druga generacija neuspešnija od prethodne.

Moji babe i dede su ostavili veći trag u vremenu i prostoru, što materijalno, što duhovno, nego moji otac i majka. A saznanje da sam ja pripadnik sledeće, uspešnije generacije, dovodi me ponekad do očajja. Deda Mika je pisao, kažu u šali, da bi nam se, po nekim proračunima, krv pročistila kad bismo stalno bili izloženi novcu, i njegova praunučad, znači moja deca, bila bi prave male aristokrate sa pravilnim osećanjem koliko vrede.

Šta ako izneverim?

Dakle, ja novcu ne pridajem preveliki značaj, ali to je tako kad ga oduvek imaš. Ana, s druge strane, ne može da sakrije, bar ne od mene, koliko ga grčevito želi. I to samo za sebe. Moja Ana, moja najbolja drugarica, najveća je stipsa na svetu. Nikad nije platila piće u kafiću. Nikad nije pozvala na večeru. Kad izađemo, uvek će uzeti račun, pogledati koliko je potrošila i izvući iz novčanika tačan iznos. Ona kupuje u jeftinim prehrambenim megamarketima hranu za sebe, i to na dan kad se daje

specijalan popust. Ona ima sve moguće kartice za popuste u skupim radnjama i oblači se isključivo na rasprodajama. Ona će čekati da se kašarelov komplet spusti na 50 posto manju cenu i onda će ga kupiti, iako je sezona za njega završena odavno, ona će drugaricama za rođendane kupovati poklone u radnji *sve za sto dinara* i onda će se naglas pitati *šta da kupim ženi koja sve već ima*.

Tigrica i Švabica su potpuno drugačije. Iako Švabica brižljivo čuva svoje zdelice hrane za svaki dan u nedelji u svom frižideru, zna da bude jako darežljiva. Ne libi se da plati večeru, ručak, da kupi najskuplji poklon za neki rođendan.

„To radi da bi ispala laf u društvu, ne zato što to stvarno želi. Da posle kažu: da, ovaj neviđeni poklon sam dobila od Ane Lenc, da se priča kako živi na visokoj nozi... Povraća mi se od tog njenog licemerstva. Vidim je kako plače u kući što je potrošila dvesta evra na poklon za ženu koju suštinski mrzi...”, Tara, naravno, ima svoj stav, uvek.

„Ali ne možeš za Tigricu da kažeš da ne voli da daje...”, kažem ja.

„Ne mogu. Ona zapravo nema nikoga, pa zato daje. Čim nađe muža, dobije dete, malo će drugačije gledati na stvari. Uostalom, uvek kupi neke gluposti koje *ona* voli. Zašto svi jednostavno ne pitaju *šta hoćeš za rođendan*, to je nešto najpametnije što mogu da urade, a ne da se prave pametni, pa da kupuju gluposti....”

Istina, u svojoj kolekciji donjeg veša imam nekoliko kompleta tigrastog, zebrastog i leopardskog dezena, kojem smo se Igor i ja smejali, mada mislim da je potajno priželjkivao da ih nekad obučem. Šta ću, ja sam više tip za saten, nežne šampanj boje.

To sam i rekla u svom poslednjem intervjuu za jedan modni magazin. Slikali su me baš u šampanj elegantnoj haljini, kako ležim na krznu. Ja sam prototip uspešne, bogate, misteriozne žene. Niko ne zna da li imam muža, decu, gde tačno živim. Ja sam neprestano na putovanjima, volim skupe stvari, pijem isključivo šampanjac...

Žene bi volele da žive moj život, muškarci misle na mene dok leže u

krevetu i krišom čitaju moju knjigu, koju je njihova devojka ostavila na svom noćnom stočiću. Ja sam najlepša srpska spisateljica koja se nikad nije pojavila ni na jednom sajmu knjiga, nikad nije potpisivala svoja dela, nikad uživo nije komunicirala sa svojom publikom. Ona se samo pojavi u svim prestižnim časopisima kad objavi svoje novo delo i ponovo nestane! Zar nije sve to predivno osmišljeno? Tarinih ruku je to delo, ona je majstor za velike projekte, ona zna kako i šta da proda ljudima, kako od bilo čega ili bilo koga da napravi *nešto*. Ona pruža masi ono što žele da vide, pročitaju, zapamte. Ona govori ljudima ono što žele da čuju, da, ona je vladar iz senke.

Borila sam se svim silama da odem na sajam knjiga, da upoznam lično te ljude koji mi se dive, pre par godina. Nije htela ni da čuje.

„Šta će Dalija na tom vašaru? Ne uklapa se njena ličnost u onu gužvu, prašinu, zagušljive hale. Da mogu da te spustim helikopterom nekako direktno na crveni tepih koji vodi samo do tvog štanda, poslala bih te tamo... To je zasad nemoguće. Kažem *zasad*...”

Pričaj, Tara, šta kažu za mene, kakvi su drugi pisci, da li me vole, mrze, hoću sve da znam!

„Šta da ti kažem, što već nisi sama shvatila... Naš Sajam knjiga je u stvari jedan veliki diskont knjiga. Nijedan ozbiljan strani izdavač ne želi da ga poseti, jer ga smatra neprofesionalnim i običnim vašarištem, gde nema uslova za predstavljanje knjiga. Ne postoje ozbiljne stručne tribine, ne predstavljaju se novi pisci, ne obavljaju se ozbiljne promocije. Ponuda je ogromna, ali uglavnom beznačajna. Pisci sede na štandovima svojih izdavačalešinaru, koji forsiraju samo komercijalne autore. Ispred njih zaista postoji red ljudstva koji želi da dobije neku trivijalnu i tupavu posvetu. Ko je popularan, pitaš me? Jedna baba kojoj se priviđaju anđeli ili demoni, nisam sigurna. Nikad ne verujem babama koje su preko noći postale vernici i presamićeno, kao pred krstom, sede nad svojim delima koje su osveštale svetom vodicom. Još manje verujem mladim piscima koji se predstavljaju ljudstvu kao buntovnici. Oni su prljavi, nemarno obučeni, spremni da pokažu srednji prst svima, a u stvari su mamini i tatini sinovi, kojima je sve gurnuto u guzicu i nisu imali niti jedan težak momenat u svom patetičnom životu. A

najmanje verujem ženskim piscima koje svoju jednu jedinu frustraciju ostavljene žene provlače kroz sve svoje knjige. Ta jedna misao, ostavljene, nesrećne u ljubavi, upućena je samo jednoj muškoj osobi, one se ne obraćaju svetu, one pišu i dalje samo za njega. A najtužnije je što on to ni ne zna. Draga Dalija, batali sve iluzije. Dobrim piscima se smatraju olinjali muškarci, alkoholičari, u lošim cipelama i sa žutim zubima. I nagrađivani su od strane istih takvih, olinjalih alkoholičara. Kritika kod nas više skoro da ni ne postoji, ja bih najviše volela da pročitam jednu kritiku o tvom delu, Dalija, da te neko saseče, uništi recima, da stvarno kaže šta misli... Još uvek nisam sigurna da li su kritičari samo isfrustrirane osobe kojima niko nije hteo da objavi to fenomenalno delo, pa se onda okome na one koji su uspešni u tome ili su zapravo osobe sa većim talentom od samog umetnika kog ocenjuju, samo su taj talenat okrenuli ka drugima... U svakom slučaju, kritiku ne čitaju ljudi koji treba da je čitaju, ljudstvo koje kupuje knjige..."

Jasno mi je da ja imam drugu misiju. Ipak, nije lako napisati roman. Moraš da imaš maštu, veliku, bezgraničnu, kao ja. Ona jeste svima dana, poput duše, ali ne koriste je svi kako treba. Kad me pitaju da li možete sebe da zamislite kao nekog drugog, ne kao pisca, ja odgovaram da ne.

„Lažeš, Dalija, lažeš. Sad si pisac, ali možeš da budeš bilo šta drugo!”, odbrusi mi Tara i nastavi: „Ako je pisanje nečija istinska ljubav, ono može odjednom da se pojavi, ni iz čega, iz pepela, ali može i odjednom da nestane, pa ponovo da dođe, snažnije nego ikad!”

„U međuvremenu, dok ne dođe, šta radimo?”

„Šta god hoćemo!”

Naučila sam ove Tarine rečenice skoro napamet, pa ih povremeno deklamujem za intervju, iako ne verujem u ono što govori. Ali slušam je. Ona je mene stvorila, načinila zvezdom, ona proslavlja moje rođendane, ulaže novac u dobre svrhe, zabavlja narod knjigama, serijama. Ja samo treba da pišem.

Evo, pišem i ovu svoju poslednju knjigu. Pišem je kao i uvek. Ne lažem, ne pretvaram se, dajem celu sebe do iznemoglosti.

Ponovo preuzimam odgovornost za sve napisano, za sve što će napisano izazvati. Preuzimam i dužnost da za novac

ponudim vrednost koja će makar malo oplemeniti, inspirisati, naterati na razmišljanje.

Ali, kao nikad dosad, u strahu sam da zbog Tare ljudi koji ovo budu čitali neće shvatiti sve kako treba.

Napipavam papirić u ruci. Znam da treba da okrenem ovaj telefonski broj, da ne budem kukavica i da ne prepustim Tari sve. Ako je ona postala ranjiva, sigurno sam i ja postala hrabrija.

Okrećem broj. Ne zvoni dugo i sa druge strane čujem jedan topao, dubok glas, kome kažem:

„Dalija ovde. Rekli ste da želite da me vidite. Spremna sam. I ne morate da se trudite da mi *nešto* objavite, sve znam. Znam vašu tajnu.”

„Divno. Jesi li otvorila već onaj šampanjac koji sam ti poklonio za rođendan?”

„Nisam, kod kuće mi je.”

„Odlično. Spakuj ga i što pre dođi na salaš. Svi te očekujemo.”

Moj lični život je prepušten stihiji, zahvaljujući Tari. Odjednom sam suočena sa gomilom ljudi koji imaju nešto da mi kažu. Obično sam ja ta koja se raspituje, upija, ali sad je drugačije. Plašim se onoga što mogu da čujem. Plašim se da ljudski život zavisi samo od niza slučajnosti koje se dešavaju. Samo zato što se svi međusobno tako slabo poznajemo, život nam donosi trzavice. Razvode. Svađe. Deca rastu bez majki. Žene rastu bez muževa. Nema ljubavi, jer se ne poznajemo.

Ja sam ta koja je oduvek želela da razume svoju porodicu, svoju ljubav, da im svima kažem da može da se živi sa istinom i da je lako voleti sebe... Ali sad mi se čini da je Tara u pravu. Najbolje je praviti se da *ne znaš*, iako *znaš*.

Iako se moja sestra igrala doskoro igre istine, ja ću njene posledice uskoro osetiti. I to brže nego što sam mislila, jer upravo mi zvoni telefon.

„Samo da znaš da nisam ljuta. Znam da je sve ovo tebi zabava, neka bolesna, ali i u svoj tvojoj izopačenoj stvarnosti našla sam utehu”, govori mi Tigrica dok u pozadini čujem neki glas koji više *kravo sisata, tebi govorim*.

„Uteha je što si pomislila na tren da ja mogu da budem interesantna tvom mužu. Tvojim priznanjem, osećam nagli priliv samopouzdanja, draga moja. To sam htela da ti kažem... I hvala na iskrenosti... Pomoglo je.”

Onaj u pozadini ne prestaje da urla, čujem ga sve jače.

„*Kravo, jel me čuješ ti?*”

„Tigrice, jel sve u redu? Je l' to neko više na tebe?”

„Ma, neki luđak urla na sve oko sebe... Ovde sam, u Krunskoj, izašla sam sa posla da popijem kafu na miru i nigde nema nikoga osim smrdljivog luđaka u bundici i plastičnim sandalama... Ne znam šta hoće, evo, ide ka meni.”

„Ne brini, bezopasan je, znam ga...”, izgovaram, ali kasno. Tigrica mi je već spustila slušalicu.

Odmah zatim mi stiže i sms poruka koja me pita *hoćeš da se igramo?*

Znam od koga je i pokušavam da je ignorišem. Ne vredi.

Vidim ga kako me ljubi. Osećam kako mi upija usne, kako mu se dajem cela, kako zabacujem glavu da bi njemu bilo zgodnije. Osećam kako mi se bradavice ukrućuju...

Zašto ne osećam nikakvu grizu savest kad je on u pitanju, pitam se i brišem poruku.

Ovo mora da prestane, mislim, i zato uzvraćam recima *-zaboravi me, ne zovi me. Molim te. Ti si slatka tajna, koju ne smem nikome da otkrivam. Neka tako ostane.*

10.

Naša Ana nije jedina koja ima tajnu. Imamo ih svi. Moji roditelji, moje babe, moje drugarice.

Moja se zove Dalija, nadam se da vam je to do sada postalo jasno.

Imam dve strane ličnosti, ali zapamtite, klinički sam potpuno zdrava i normalna. Jedna je Tara, druga Dalija.

Sećam se, Bobo je to zvao, materijalizacija tvog drugog *ja*.

Ipak, zar nismo svi neka vrsta umnoženih ličnosti? Kao kad neki slabić upada u situaciju u kojoj se pretvara u neustrašivog heroja i obrnuto. Ili kad potpuno smerna osoba odjednom postane razjareni bik. Da li svako od nas, zdravih i normalnih, krije u sebi više ličnosti?

Mi smo jedna potuljena nacija, bez energije i života sa gomilom patologija iza sebe. Kod nas vlada neki čudno skriveni matrijarhat, jer se većina naših muškaraca ponaša kao dvostruke ličnosti. Na ulici su mačo tipovi, a u kući mali miševi u večnom strahu od ljutite majke koju je sada zamenila ista takva, ljutita, žena.

Žene su biološki jače, podnose bol i bolest na nogama, u hodu, ali postale su toliko agresivne da su narušile svoju ženstvenost. Izgledaju kao gomila višestrukih ličnosti, izgledaju smerno i nežno, a u njima se krije drumski razbojnik.

Ja sam odlučila da materijalizujem svoje *ja*, da se igram. Dete u meni koje se i dalje igra čuva me da potpuno ne poludim. Dalija me čuva, Daliju sam oživela, bez obzira što će ona reći da je ona mene oživela, ne verujte joj.

Naša Ana, stipsa, ima darežljivu Emu koja igra poker. Dalija nas je lepo uvela u priču. Ja ću nastaviti, kao i obično, tamo gde ona neće da zalazi.

Moj tata se od kasapina odjednom transformiše u biciklistu koji ne srne da uzme ni pušku u ruke.

„Radim na srcu ceo dan, prepariram ga... pokazala mi se koronarna žica... otvorio ga i video svojim očima četiri šupljine milioniti put. U vazduhu se oseća miris formalina u kojem se natapaju leševi da se ne bi osušili... Taj miris me prati svuda.... Dok sadim cveće na salašu, dok vozim bicikl kroz ravnicu, dok se šetam pored Dunava, dok te ušuškavam u krevetu u kome spavaš....”

Moj tata je medicinu upisao sa šesnaest godina a završio je u dvadeset drugoj.

„Ima nečeg izuzetnog u radu sa mrtvacima. Koža im je odrana, pa telo spolja ima tamnosmeđu boju. Oči su im izvađene pa iz glave zjape prazne očne duplje.”

Ovo je jedina priča za laku noć koju sam ikada slušala od svog tate. Pričao ju je sa tolikim uživanjem da mi je bilo glupo da ga prekidam.

„Smrt je promena na lešu, a ja treba da utvrdim uzrok te promene. Otkrivam deformitete i bolesti, nedostatke i mane. Znaš, dok ljudi žive, vreme ide unapred. Patolog vraća vreme unazad. Od trenutka smrti, pa unazad. On otkriva uzrok smrti i gura vreme unazad, on može da sazna nešto i o životu tog mrtvaca...”, objašnjavao mi je tata čime se bavi, kad sam imala pet godina.

„Sa koje pozicije se može otkriti prava istina o životu ako ne iz pozicije smrti?”, pitao se filozofski, kad sam imala deset godina i kada sam počela intenzivno da razmišljam o umiranju. Ne svom, ne brinite. O umiranju uopšte, ipak mi je tata leš lover.

A onda, čovek koji ceo život gleda u smrt, želi da odga-ji najlepšu lalu, postaje ludo zaljubljeni baštovan. A onda, čovek kome su dvanaest sati dnevno ruke u crevima, odlazi biciklom na put kroz Šumadiju, bere koprive i usput muze krave sa seljacima.

To mu je, rekli biste, luft, beg od stvarnosti, a ja vam kažem da je i on

materijalizovao svoje drugo ja i da on ima to dete u sebi da ne bi poludeo. Samo, on tom biciklisti nije dao ime. Da jeste, proglasili bi ga ludim.

Tata i ja imamo toliko sličnosti. Ipak, ista sam Ljilja.

Moja mama od razigrane kuvarice za tren postaje lovac, od koga strepe sve ptice i divlje svinje ove zemlje.

Ja, od nežne Dalije, za čas postajem nemilosrdna Tara.

Tako je sa svima, uglavnom. Pogledajte oko sebe. Pogledajte u sebe.

* * *

Ne znam gde ću, pa idem kod Klinca. Dalija se u meni opire, ali baš me briga za nju. Bunio se kad sam ga zvala, jer samo ja zovem kad treba da se vidimo. Ja nemam taj strah od pokazivanja osećanja ili želje, kao ostali ljudi. Kad nešto želim ja to i radim, kad nekog hoću ja ga zovem. Mislím da se Klinac toga plaši. Mislím da nije navikao na to. Neću da ga pitam da ga ne bih prestravila, ali ponovo pravim eksperiment sa njim. Kažem mu da ga volim. Dalija je u pravu, meni je lako da izgovorim ljubavnu poruku. Ja govorim ljudima samo ono što hoće da čuju, ali sa Klincem, kao što rekoh, pravim eksperiment. Njemu govorim ono što neće da čuje, ono čega se užasava.

Ne lažem ga potpuno. Drag mi je, mogla bih da se zaljubim, jednostavno, imam potrebu da budem odjednom nežna prema nekome.

Na sreću ili nesreću, Klinac je pametan, ne veruje mi potpuno. Kapira predstavu donekle, ali se ne prepušta. Oprezan je i plaši se da ga ne uvučem u svoju ego igru. Koprca se, ali ja sam u prednosti jer sam prva rekla da ga volim. Time sam sebi otvorila put ka njemu a on je taj koji mora da odluči šta će biti sa nama. Ako mi uzvрати sa *volim te*, upleo se, otvorio se nekome kome ništa ne veruje i koga realno ne poznaje, s kim ne znana čemu je. Ako kaže *ne volim te*, opet je na gubitku jer i dalje se viđa sa mnom čim ga pozovem, u raskoraku je, zna da *znam* da me laže jer ne prekida vezu s nekim ko ga „toliko nervira”, „izluđuje” i „budi sve najgore u njemu”.

Zabavno mi je da se igram s njim. To je gruba igra.

Nikad mi nije rekao ništa lepo, ako se izuzme da imam najlepšu bulju na svetu. I to je znak da on nešto oseća. Strah od pokazivanja osećanja nije ništa drugo do strah od posedovanja istih, reče jedan psihofrik.

Moj klinac mene voli. I zato je grozan prema meni.

Samo jednom sam ga pitala kako može da živi bez televizora u spavaćoj sobi, već sledećeg dana ga je kupio. Naravno, kad sam se obradovala, odmah je počeo da psuje taj „mrtvi televizor” i „najgluplju stvar koju je ikad uneo u kuću”.

„To je samo televizor. Hajde da legnemo u krevet i gledamo film”, rekoh nežno. Da, sa Klincem postajem prava Dalija, ženstvena i brižna.

„Ne možemo da pušimo cigare u krevetu, jebeš takvo gledanje filma!”

Izgleda da Dalija u svim muškarcima u mom životu budi nešto loše. Tara, vrati se! Ali, neće. Kad sam sa njim, pretvaram se odmah u pokornu, smernu, zaljublvenu ženu, spremnu na sadizam.

Kako izađem iz njegovog stana, Tara se vraća. Šaljem mu slike svog golog dupeta, pišem mu kako bih mu pušila, mamim ga na sve moguće načine, postajem odvratna kurvetina koja razmišlja o njemu samo kao o seksualnom objektu.

Realno, Igor je mnogo bolji u krevetu.

Ali, realno, u Klincu ima nešto što me pokreće na blud.

Kad ga Tara izludi, Dalija ga dokusuri.

Nije ranije imao prilike da me upozna. Sad ne zna šta ga je snašlo. Ali ne može da se iščupa dok ga ja ne pustim.

Otvora mi vrata večeras s licem koje govori *što si koji kurac dolazila*. Ali što se on više pravi da ga zaboje za sve, ja se sve više pretvaram da mi je stalo.

„Gde si, lepi?”, pitam ga.

„Tu sam, debela. Zar nisi odlučila da se ne viđamo?”

Ignorišem njegovo pitanje, skidam se i idem u sobu.

„Jel možemo danas da se jebemo u krevetu, u mraku i sa ljubljnjem?”, pitam ga, ali znam odgovor. On ima neki čudan strah da slučajno nešto ne bude po mom.

„Izlazi iz sobe, ko te je pustio da uđeš tamo?”

„Puši ga, Klinac.”

„Hoćeš da te izbacim napolje tako голу?”

„Nemaš ti muda za to.”

Hvata me za kosu i izvlači iz sobe.

„Dobro, dobro, ne budi baš toliko grub. Umorna sam.”

„Zabole me.”

„Ok, onda idem, pa ću da se vratim kad budeš bolje raspoložen, važi?”

„Ne važi. Otići ćeš kad ti ja budem rekao.” Staje ispred mene i otkopčava šlic.

Posle nekog vremena, budim se u krevetu pored njega. Sve me boli. I kao i Dalija, prvi put posle nekog vremena mislim na Igora. Fali mi nežnost. Ona Igorova.

Kad bi Klinac prestao da se plaši, da se skriva, kad bi mogao malo samo da se prepusti, mislim da bismo mogli da budemo u nekom trenutku srećni. Nikad neće moći, bar ne sa mnom, znam to. Nikad od njega neću dobiti ono što mi je potrebno. Namerno mi neće dati, iako možda želi.

Zato moram da prekinem. Opterećuje me njegova nesigurnost.

„Klinac, umorna sam, je l' mogu da prespavam ovde?”

„Šta će muž da ti kaže?”

„Na putu je, ne brini.”

Lažem ga da igra ne bi prestala. Jer ako *ova* igra prestane, nestaće čarolija. Ne želim da i on nestane, bar ne sada kad nikog drugog nema. Sebična sam, muka mi je od sebe...

Okrećem se na drugu stranu. Klinac čeka par minuta, pa me zagri.

Onda se valjda seti šta je uradio i naglo ustane iz kreveta. Čujem ga kako pali cigaru u dnevnoj sobi.

„...Tara, ovo je istina koja se ne da recima iskazati... Ti i Igor ste kao članovi nekog tima, drevnog, starog, da niko drugi ne može da mu se priključi, sve i kad bi želeli. Volite Daliju ali ona nije u vašem timu. Ono što vas veže nije seks. Jače je od seksa, jače čak i od ljubavi. Kao da ste ista krv. Svako od vas dvoje je onaj drugi, samo rođeni u različitim telima. Možete dajte volite, možemo svi da volimo Daliju ali ona jednostavno nije u timu...”

Tako mi je govorio Bobo. Samo je on znao sve da objasni kako treba. Samo je on razumeo.

Kako je Dalija plakala za Igorom, ja sad, u krevetu jednog klinca koji se pravi da me ne podnosi, plačem, prvi put od kad je umro, za Boboom.

Postajem osetljiva, Bobo. Postajem nežna. Hoću li postati kao Dalija? Ili ću Daliju očvrnuti, preobratiti u Taru, u sebe?

Volela bih da si tu, Bobo, da mi odgovoriš na ova pitanja!

Sve mi je toliko konfuzno! Višnja i Igor su otišli negde, a niko ne zna gde! Mama i tata će ponovo biti zajedno, a tek smo te sahranili! Naša Ana je postala mama! Tigrica toliko radi na novom poslu da se više ni ne viđamo! Švabica me je gurnula u stranu jer pokušava da povрати bivšeg muža! Nemam posao, ne znam gde ću se probuditi! Sve što imam je ova knjiga i ovaj Klinac u sobi pored. A ne znam šta me od ta dva više zbunjuje.

Imam i Boboovo pismo, setih se.

Ustajem, oblačim se i dok me Klinac pita zbunjeno *kretenko*, gde ćeš,

bre, ja već trčim ka kući da pročitam to pismo.

Ne smem više da se plašim onoga što ću u njemu naći. Ne smem više da odlažem.

Za petnaest minuta sam u svojoj kući. Otvaram sva nepročitana pisma. Ima ih tri. Jedno je pisao Bobo meni, tri dana pred smrt. Drugo je pisao moj deda Bora baba Ruži, iz Irana, dva dana pre srčanog udara. Treće je izgovorila Tanja, baba Drinina najbolja drugarica, koja je nema tačno šezdeset godina.

Draga moja,

Evo nas na salašu. Danas su prvi put svi otišli u lov. Danima pre ovog puta tražio sam po Internetu šta umni ljudi kažu o lovu. Znaš ti mene, uvek se podrobno obavestim o svemu u šta se upuštam. Nema bogzna šta. Neke definicije nađoh, štune, precizne. Lov je metoda koja obuhvata traženje, dočekivanje, posmatranje, hvatanje, ali i puštanje ptica grabljivica i divljači. To je primarna grana privrede. Osećam se kao da sam učenik trećeg razreda osnovne škole, koji se priprema za ispitivanje iz prirode i društva.

Tvoja mama je upravo ušla u sobu i videla da pišem tebi pismo. Kaže, poruči joj daje bolje biti lovac nego lovina. Eto, draga moja, poručujem ti, iako mi se sve čini da si to od nje čula nebrojeno puta u životu.

Dakle, iako sam danas izbegao da krenem sa njima, sutra ću morati da se pokažem. Ipak sam ja od onih ljudi, neki bi rekli avanturista, koji vole da nauče nove stvari, da ih posmatraju iz pravog ugla, bez predrasuda.

Imao sam drugaricu, Dinu. Nikad ti nisam pričao o njoj. Ne znam zašto, ali ispravljam tu grešku. To mi je bila najbolja drugarica na celom svetu. Rekla mi je: Bobo, život je jedan kratak period slobode i pripadanja. Shvataš li koliko je bila upravu?

Dina je odrasla u najsiromašnijem selu u Argentini. Stiskala se u jednoj sobi sa osmoro braće i sestara zajedno sa kokoškama, do petnaeste

godine. U drugoj sobi njena majka, udovica, primala je čak na stan i hranu. Uvek ih je imala petoro, šestoro i od njihovih obroka, tačnije ostataka, prehranjivala je Dinu i ostale.

Kasnije, kad je Dina otišla u Italiju da živi sa svojim mužem primarijusom, rekla mi je da je zauvek jedan deo nje ostao u toj sobici, u tom kokošinju. Rekla je da nikad više nije probala piletinu. I da je srećna bila u toj sobici sa tim kokoškama a da toga nije bila ni svesna.

Kao Dina koja nikad nije probala piletinu, ni ja nisam nikad nikoga ubio od kad sam oduzeo ljudski život, onomad u Keniji. Ali, neću se sad vraćati na to, mačete i krv neću nikad zaboraviti, ali opstanak i borba za goli život su nešto za šta sebe počinješ da okrivljuješ kad okrvaviš ruke. Ja, koji sam ceo život pisao putopise i govorio da je svako lečenje tuge i bola rezultat samo ljubavi, ja, koji tvrdim da samo u ljubavi ima leka, ja, koji zarađujem novac učeći ljude da nauče da svaki korak u životu mora biti podređen ne samo ljubavi prema istini nego i ljubavi prema samom jednostavnom životu - toplini, svetlosti, smehu, spontanosti, radosti, pomaganju, brizi, ja sutra odlazim da ponovo ubijem.

Utopija je zemlja koja ne postoji, a tražio sam je ceo život. Upoznao mnoge ljude, spavao sa gusarima, prao veš u reci, hranio siročad zaraženu sidom, jahao jaka na Tibetu, ubio čoveka koji me je jurio mačetom.

Utopija je, oduvek sam mislio, jedino mesto na kom mogu da živim. Ali ne nadohje, draga moja. Ne postoji.

Dina je na samrti tražila da joj spremi piletinu. Pitali su je da li želi piletinu sa susamom i senfom, možda sa tartufima ili šampinjonima, a da proba onu sa kikirikijem ili vrlo pikantnu?

„Ispecite mi pile! Običnu kokošku, bez ostalih gluposti!”, rekla je.

Htela je da se vrati u tu sobicu bar još jednom pre nego što umre.

„Ne znam zašto nisam jela ovo čitavih 50 godina? Glupača sam, ovo je najbolje jelo koje sam ikad probala. “, pisala mi je dva dana pre smrti.

Draga moja, hteo sam da kažem ovo - život u strahu uopšte nije život.

Ima onih koji se sa strahom suočavaju i onih koji od njega beže ceo život.

Ponekad posmatram ljude. Čini mi se da od nekog straha svi imaju isti izraz lica koji govori - dođavola, moji snovi se nikad neće ostvariti!

Nemoj da živiš u strahu. Čuda se događaju. Samo ne uvek kad mi to želimo.

Glavu gore! Možeš sama!

Kao što ću ja sad da naučim da čistim pištolj ili pušku, daje držim i da nanišanim živo biće. I neću se truditi da promašim.

Voli te tvoj Bobo

Ne mogu da otvaram odmah druga dva pisma. Nije bilo svrhe, jer ionako sam na ivici da se rasplačem kao dete. Koliko god se trudila da obuzdam suze, dosad je uspevalo.

Nikad ne plačem da me neko vidi. Sama si, plači onda, pomislih. I čudno je to, jer i sad kad mogu, kad sam skrivena od radoznalih očiju ljudstva, ja ne plačem. Kao da mi je telo tako dobro istrenirano da neće da pokaže zdravu emociju ni kad može.

U mojoj kući je sve drugačije. To nije kuća u kojoj živi porodica. Ovo je kuća u kojoj postoji telefonska sekretarica na kojoj nema poruka. Moja odeća je rasuta na sve strane i cela dnevna i spavaća soba podsećaju na neki šourum, neki diskont rasprodaje. Gasim svedo da ne gledam taj nered i padam na krevet. Sve što mogu je da se nadam da je ovaj dan koji je iza mene uspeo dovoljno da me iscrpi i da ću zaspati pre nego što ponovo počnem da razmišljam. Ali, ne lezi vraže. Mobilni telefon me trže. Poruka koju čitam je od Klinca.

Ovaj izlazak kroz moja vrata ti je bio poslednji beg, kretenko. Ne trudi se da me zoves. Smučila si mi se.

Nisam mu odgovorila. Nema svrhe. Šta da mu kažem? Šta da mu objasnim, ponudim, osim povratka u njegov stan i seksa koji će nam na kraju

krajeva dosaditi?

Nisam mu odgovorila jer sam i umorna. I kad bih pokušala nešto od svega ovoga da mu objasnim, ne bi mi verovao. Ja sam samo mali trag u njegovom životu. Ali koliko ljudi uopšte ostavi neki trag u našim životima?

Nisam i neću mu odgovoriti. Umesto toga, pakujem par stvari u putnu torbu. Nešto od kozmetike, gaćice, spavaćicu, trenerku i pisma koja kriju istinu. Izlazim iz svoje kuće iz snova i zaključavam vrata. Na ulici nema nikoga.

Prilazim garaži, udišem vazduh punim plućima. Velika vrata se otvaraju i ispred sebe vidim: stoji parkiran veliki džip. Prilazim, otključavam ga i polako sedam u njega.

Mislim, pravo je vreme za jednu vožnju. I prvi put, posle deset godina, od kad sam dobila vozačku dozvolu, ja palim auto. Ja se isparkiravam, izlazim iz garaže, krećem ulicom. Ja vozim.

Dok kružim ulicama, oko mene su samo tužna lica. Zabrinuta, napeta. I moje je kao njihovo, sigurna sam. Zato moram da odem iz ovog grada.

11.

Naša stara četvorosobna kuća, koju nazivamo salašem, nalazi se na kraju prašnjavog drumca, stotinak metara od asfaltnog puta. U dvorištu postoji bunar sa pijacom vodom, koja je nekad bila blatnjava i boje rđe, a onda, niko ne zna kako i kad tačno, postala je prozirna i mirisala na čistu izvorsku.

Komšinica Stana, koja živi na nekih dvesta metara od nas, sama sa bratom koji samo što nije umro u delirijum tremensu, kaže da se podvodni tok reke izmenio i da je čista pijaca voda došla najzad i do naših bunara. To se, kaže ona, dešava ponekad, kad se najavljuju neke velike klimatske promene ili pre nego što se obistine velika narodna proročanstva.

Tata kaže da je vodu iz bunara prvi put probao kad je sa mamom pobegao iz Beograda. Ja sam bila u stomaku, sklupčana i mirna. Toliko mirna, da sam rođenu majku plašila jer se svaki čas ćuškala, okretala i prevrtala, čak je i tapšala pored stomaka, pevala na sav glas, ne bi li mene sklupčanu i ušuškanu probudila. Nije uspevalo, moji pokreti su bili zanemarljivi, nisam se ritala, bila sam srećno nepomična.

Jedne večeri, ne znajući kako da me probude i osete to dečje ritanje, otišli su do bunara. Mama se nagnula i viknula: „Anavapsu ecitopel!!!”

Čuli su glasan eho, a tata je primetio da bunar više ne smrdi, već da iz njega dopire neobično svež miris.

„Pomeri se, Lili, da izvučem kofu!”, rekao je svojoj ženi Bane i počeo da izvlači vodu.

Pod tihim svetlom koje je dopiralo sa dovratka kuće, nisu mogli da vide boju vode, pa su se uputili ka kući.

„Stavio sam kofu nasred kuhinje. Seli smo pored nje i gledali je sa čuđenjem. Kao daje tek kupljena od nekog majstora durundžije, kofa koja u našem bunaru stoji već skoro sto godina, bila je blistavo sjajna, puna isto

tako blistavo sjajne vode”, prisećao se moj tata.

Ipak, na njegovo insistiranje, mama nije popila čašu bunarske vode, iako je htela. Rekla mu je da misli da tako izgleda prava sveta vodica, kao u crkvi Svete Petke. On je probao. Jednu, pa drugu, pa treću čašu.

Sutradan ga je mama probudila stavljajući mu ruku na stomak.

„Najzad je počela da me udara”, rekla mu je s osmehom.

I stvarno, od tada nisam prestajala da šutiram rođenu majku. Šutirala sam je i ritala se po njenom stomaku dok me nije rodila. Tek na porođaju je priznala Branku da je te večeri, dok je on bio u poljskom veceu, popila čašu bunarske vode.

„Ta voda iz bunara te je oživela”, kaže mi mama dok svi zajedno sedimo u trpezariji naše četvorosobne kuće koju nazivamo salašem, iako sa jednim salašem veze blage nema, osim što se nalazi negde u Vojvodini.

Za velikim, drvenim stolom, u pravcu kazaljke na satu sede - baba Ruža, moja mama, moj tata, ja, Višnja, Igor. U kuhinji se krčka paprikaš, a varjaču okreće niko drugi do Milo Vulf.

„Mislim da je večera uskoro gotova...”

Sa *i-poda* koji je Igor uključio u muzički uređaj čuje se Frenk Sinatra. Tata pije vino. Višnja trči do Vulfa i on joj daje tanjire da postavi ukруг. Iznenada se setih jednog Božića. Prvog zajedničkog, mog i Igorovog, baš ovde na salašu. Dugih šetnji po snegu, po mraku i hladnoći, pucketanja vatre iz kamina, zvuka gitare koju je svirao, sveca sa kojih se vosak topi i jednostavne zakuske koju sam sama pripremila tog dana.

Nikad mi ništa nećeš verovati, tada mi je rekao.

Daješ mi mnogo razloga za to, odgovorila sam.

Ti samo znaš da bežiš. Podsećaš me na senku, na biće koje nije ni živo ni mrtvo, već postoji u nekom svom svemiru, sa svojom umetnošću, vizijama i sećanjima. Više te volim kad ne pišeš. Jedva čekam da završiš knjigu i da mi se vratiš.

Tog našeg prvog Božića, samo par dana od venčanja, Igor mi je rekao da me ne voli. Baš ovde, na salašu.

Pred očima mi proleću vojvođanski pejzaži, pa beogradske ulice, priče o Indiji, lovu, prizori sa sahrane, skoro da osećam miris opušaka iz prljave dnevne sobe kod Klinca. U glavi mi je kožni separe restorana u kome smo Igor i ja na Dan zaljubljenih sedeli i ružičasta čestitka koju sam kasnije bacila u toalet. Miris Višnjinih pelena i miris njene kose dok spavamo same u pretoploj sobi. Miris njegove kože na mojoj i sunčeve toplote na mojim leđima dok sedim u svojoj divnoj baštici sa ribnjakom.

Čvrsto zažmurih da zaustavim sva sećanja.

„Je l' ti dobro, sine?“, pita me tata.

„Dobro joj je, samo smo svi gladni“, reče moj pravi deda za koga svi misle da je ovde jer pomaže Igoru da učvrsti poziciju u kojoj je. Poziciju koja će ga katapultirati na vrh. Sledeće godine moj muž više neće biti na 34. mestu najuticajnijih ljudi u Srbiji. Biće na desetom.

On, Igor, budući još uticajniji, sedi skrušeno. Nije mu ni do čega. Gleda me iskosa, kao da nekog drugog traži.

Sad shvatam da sam ovde zato što mi je dozvoljeno. Nisam mrtva, ali nisam ni živa. Celo telo mi se grči. Od nožnih prstiju do kose. Kao da mi se povraća, ali umesto da povratim, ja trčim u kupatilo. Grabim peškir i stavljam ga na usta da me niko ne čuje. Glasno jecam, najpre bez suza. Ali kad su krenule, prolile su se kao iz bunara bez dna. Klečim tako i praznim se poslednji put.

Neko kuca na vrata.

„Mila, izađi. Ne čuje te niko osim mene. Dole su, jedu i piju. Uživaju, čini se da su srećni. Idemo da pričamo, ti i ja, lakše ćeš zaspati. Znam da voliš priče za laku noć...“, kaže mi deda sa druge strane.

* * *

Šta mi uopšte znamo o našoj porodici, o našim precima? Ko smo mi,

kakvi geni su se izmešali da bismo se mi stvorili? Koju užasnu tajnu krijemo u krvi? Da li mislimo da smo dobili samo dobre strane svojih predaka ili se plašimo da smo preplavljeni samo grozotama koje se vuku s kolena na koleno?

Prvi put sam čula od svog pravog dede da Vrška čuka stvarno postoji.

„Mislila sam uvek da je to neka zabit, a ne stvarna geografska lokacija.”

„Mislila si i da je Ruža zla.”

„Da, mislila sam...”

Čudno je kad prvi put u životu vidite iste oči kao vaše. Ne mogu da prestanem da gledam u dedine oči.

„Ja imam pet zanimanja. Zemljoradnik, kravar, odžačar, upravnik bioskopa i kino-operater. Sa pet godina sam već išao u polje sa ocem a sa sedam su me poslali na zanat. Bilo nas je previše u kući, nismo svi mogli da idemo u školu. Tako sam pomagao prvom odžačaru u gradu a onda i prvom kauboju u selu. Već sa dvanaest godina sam znao da popravljam bilo šta na odžacima. Nisam bio srećan, to sam znao. Rođen sam pre rata, nemam pojma ko mi je ubio oca, neki kažu četnici, neki kažu partizani, svi su po više puta prolazili kroz selo. Jedno sam siguran, kroz Vršku čuku Namac prošao nije. Nekako se taj kino-projektor našao kod nas u mestu, da li su ga zaboravili partizani koji su ga ukrali od Nemaca, da li su ga izgubili četnici koji su ga ispustili bežeći od partizana, ni to niko ne zna. Previše su tumarali svi oni po našem kraju, sakrivali se jedni od drugih i uzimali šta im je trebalo. E, pa, taj kino-projektor su zaboravili. Stajao je u štali kod mog gazde kravara koji nije imao pojma šta će s njim. Tako sam naučio da rukujem kino-projektorom. Nije mi bilo dosadno da ga proučavam, saznajem sve o njemu. Tu je bila i jedna jedina filmska traka. Uništena na početku, ali zamisli koju sam sreću imao kad je prvi film koji sam pustio na zidu kaubojeve štale bio, ni manje ni više, nego film Džo-na Forda. Gledao sam u Džudi Garland kao opčinjen. *Meet me in St. Lous!* Kakav film! Mislio sam daje to najlepša žena na svetu, a potajno sam bio zaljubljen u Toma Drakea. Tek posle par godina sam saznao šta je mjuzikl, mislio sam da u svim američkim filmovima pevaju i

igraju... Preko dana sam obrađivao zemlju, uveče sam jurio u štalu koju smo adaptirali u bioskopsku, jer od krava ostalo ništa nije. Pomrle od gladi one tri koje su ostale. Poslednju zdravu su još 1945. zaklali gladni partizani... Moj kauboj je postao težak alkoholičar, kockar i nesrećno zaljubljen. Ubio se već 1960. Počeo sam da puštam filmove iste godine, a nabavljao sam ih preko druga odžaćara iz obližnjeg grada. To mi je bio najsrećniji dan u životu. Već sledeće godine sam otišao za Ameriku.”

„Koliko godina imaš?”

„Nisam siguran. Oko 70 i nešto.”

„Ruža je mlada bila kad je rodila.”

„Svi smo bili mladi po godinama, ali stari u duši.”

Plave oči kažu da su osetljivije od tamnih. Moj deda ima osetljive oči kao ja. Stalno stavlja kapi u njih, sve vreme dok priča. Pijem čaj od cimeta, zna da ga volim, pa mi ga je pripremio. Sa medom, bez limuna. Zna više o meni od bilo koga u ovoj kući.

„Onda... Dogovorili smo se”, kaže mi deda i ustaje.

„Jesmo, dajem ti reč.”

„Nemoj da mi se ona ne pojavi. Znaš, svako od nas ima više verzija sebe. Živimo uglavnom kao divni likovi koje smo stvorili za druge... Samo pusti Taru da živi. Sledeći put kad tebe vidim, želim *tebe* da vidim. A to je već sutra.”

Namiguje mi.

Moj deda je šmeker. Nosi kašmirski, ljubičasti džemper, puši cigarilose i pije porto. Nema to veze sa Amerikom. Nema to veze sa novcem koji poseduješ. To je nešto što nosiš u sebi.

Ono što ja nosim u sebi, puštam.

Tara, izvoli! Ja se povlačim, uradila sam koliko sam mogla. Ti završi ovu našu priču. Samo ti možeš to.

Istina je mnogo veća nego što ćemo moći ikad daje shvatimo. Ja to ne mogu. Ja sam smatrala da je iskupljenje čin volje, nikad se nisam osećala prijatno sa ljudima koji su uporno nezadovoljni, ne shvatam kako neko ne može da vidi jednostavnu lepotu življenja.

Ti si ta koja misli da ljudi koji su uvek srećni imaju slab karakter, mrzela si probirljive u jelu i piću, neodlučne, hipohondre i snobove. Gnušaš se fine kuće, finih ljudi, finog posla, ali šta ljudi više mogu da požele?

Ti si cinik koji govori da dobar život ne pada s neba, koji uvek tvrdi sve suprotno od mene i stalno priziva utvare bez kojih ne bismo mogli da opstanemo, a koje možeš da dozoveš samo pravilnom igrom, kako je nazivaš, koja je u skladu sa već dobro utvrđenom formulom opstanka.

Ja bežim u poricanje i ulepšavanje, ti bi odmah otišla i kupila gram kokaina, imala seks na brzaka.

Zato ti završi ovu priču. Ti stojiš na zemlji. Ja sam odavno negde daleko, iznad oblaka. Ne postojim. Ja sam iluzija života. Ja sam ono kako bi trebalo da bude, kakvi bi trebalo da budemo.

Nemoguće je u ovom svetu, kažeš. Onda, eto ti. Budi sama.

„Imam pismo. To je jedino Borino pismo koje je Ruža sačuvala. Ukrala sam ga iz njenog tajnog pretinca još pre par godina. Nije smela ništa da me pita, sve vreme se pravi kao da ono nikad nije ni postojalo. I sve vreme je živela ne znajući ko zna za njega, ko ga je pročitao. Čini mi se da je godinama čekala da joj se neko obrati, da je neko nešto pita... Ponekad čak mislim da ga je i čuvala samo da bi bilo otkriveno.”

„Pročitaj mi ga, molim te.”

Najdraža Ružo,

Kroz prozor posmatram pustinju, uspavanu popodnevnom dosadom i sa setom se sećam našeg trojca. Počinjem pismo trojcem, jer ga ti nikada ne spominješ. Hvala ti na tome, ali koliko god mislila da mi to pričinjava olakšanje, iz mene godinama hoće da izlete reči, da urliknem: mi smo

trojac!

Vetar ovde nikako da počne makar da pirka, a deca u gomili ispred naše zgrade pokušavaju kamenicama da pogode nekog sirotog, izgladnelog psa koji danima tumara oko gradilišta. Ostavljam mu hranu, ali suviše je uplašen da bi prišao, pa u međuvremenu te ostatke raznesu ptice ili ta ista dečurlija.

Vidiš, nikako da počnem da ti pišem o onome što me muči. Dva dana te zovem i hoću da ti se izvinim zbog onoga što sam ti poslednji put rekao. Ne javljaš se.

Vrućina je velika, nikad se na nju neću navići, iako sam zimogrožljiv i oduvek si se gnušala mojih vunениh čarapa koje sam nosio čak i na more. Ja sam tvoja velika beba, sećaš li se kako si me zvala?

I znam da voliš da čitaš moja pisma. To je nešto u šta sam apsolutno siguran. Ljilja je volela moje priče i Tara je slušala samo mene otvorenih ustašaca. Niko ne priča priče bolje od mene. Moje devojkice su progovorile slušajući mene!

Moje devojkice... To ste sve tri, ti, Lili, Tara. Toliko vas volim i toliko mi nedostajete.

Osećam neku čudnu nelagodnost. Svaki dan mi je teži od drugog, a ko bi rekao da će jedan jak, zdrav vozač da se žali na umor u četrdeset i nekoj?

Trojac, Ružo! Nikad nemoj da ga zaboraviš. Ti si ga spojila, ti si ga održala. Zbog tebe su naše devojkice sretne, lepe, pametne.

Bila si tako vragolasta i one su na tebe takve! Upala si u naše živote kao uragan, željna novih utisaka. Zavirivala si svuda, tvoje oči su bile razigrane, nije bilo budžaka koji nam nisi otkrila. A koliko su nam zavideli! Žene su išle toliko daleko, da su govorile da je đavo ušao u tebe... A nas dvojica smo te obožavali... Gledali smo filmove svaki dan, valjali se po travi, kupali u reci. Naučili te da pecaš, vodili na igranke. Prvi ples je uvek bio moj, a poslednji njegov.

Ne smeš zaboraviti svoju žrtvu, Ružo. Koliko god te osuđivali, seti se, oni ne znaju istinu. Pitam se, da li treba da budemo toliko pokvareni da predamo tu istinu nekoj od naših devojčica? I, ako treba, kojoj? Plašim se, Ružo, da je Lili slaba... zato se ne ljuti što sam prošli put rekao da ne mogu više da živim u laži i da moramo da kažemo deci sve. Znam da je dogovor drugačiji, ali on je u Americi, daleko od svih, godinama se ne javlja, zaboravio je na trojac, na to dete, na sve nas.

Ipak si ti najjača i sa ovog odstojanja, i, Ružo, ovde čovek drugačije razmišlja, mislim da je Tara ta koja treba da zna istinu. Ako istina sama nije već došla do nje... Jer, ne znamo kakvo će njeno dete biti, hoće li ono sve to podneti, hoće li ikad imati svoje dece?

Ja sam spreman. Dao sam najbolje od sebe. Neuki vozač, koji priča najlepše bajke za laku noć, nekad si me tako zvala u šali. Ko će da ih priča našoj Tari sada? Pisala mi je da joj nedostajem, kaže dedice, samo nemoj da zaboraviš sve što si sanjao da mi ispričaš. Ona piše, ja se sećam.

Ništa bolje ne bi bilo da nisam imao tu nesreću. Ovako je, složili smo se, najbolje ispalo. Ali da ipak kažemo jednog dana Tari?

Ona je dedino unučće, iako moje krvi u njoj nema. Razumeće. I da joj kažemo da je trojac na kraju morao da se raspadne zbog prevelike ljubavi, razumeće. Ona je jaka, jača od Ljilje, jača od svih, videćeš. Kad napuni dovoljno godina pisaće o nama. Suviše je čarobno da ostane nenapisano.

Ruža, vragolasta lepojka. Vuk, najlepši momak u selu, homoseksualac. Boro, muškarčina, koji je ostao bez muškosti u sedamnaestoj godini zahvaljujući razjarenom biku. Svi oni filmovi nisu ništa naspram naše priče! I gledaj šta smo sve uspeali da uradimo! Ne stidi se ničega, jer ja se ne stidim. Stidim se što smo ovoliko čekali. Ružo, čekamo li još? I koliko ćemo čekati? Ti odlučuješ, ti si spojila trojac, ti si iznela sve na svojim plećima, ti si najzaslužnija. Ti odlučuješ.

Kako ti kažeš, tako će biti, ne brini. Nikad više neću ovo spomenuti.

Ružo moja, ja ne nalazim mira. Otaljavam sate radeći u ovoj dalekoj zemlji, čekajući najsrećniji čas kada ću vas sve ponovo videti.

Ljubi te tvoj Boro, najbolji drug do kraja života.

„Nedostajao mi je on. Možda i više od svih vas. Nemoj da se ljutiš što to kažem... Ali nemoj majci reći istinu. Nema potrebe. Boro je u pravu, ne bi je podnela.”

Kažem mu da ne brine, nikad nisam ni mislila da nekome ispričam. Ja sam ta koja je primila svu istinu i pročitala sva pisma. Ja je podnosim kako treba i neću je mešati sa njihovim pojedinačnim tragedijama.

„Deda, gde ćeš kad sutra odemo sa salaša? Nemoj opet da nestaneš, da budeš sam. Šta ćeš da radiš? Ruža te treba. Kao najboljeg druga.”

„Vodim je sa sobom, sve smo se dogovorili. I nisam sam. Šta ću da radim, pitaš? Da pijem, pušim i pričam o sebi onome ko to hoće da sluša, a kad imaš ovoliko para svi hoće da slušaju... Da uživam... Čao, mala, i ne vraćaj se!”

Dok sam silazila niz stepenice, ostavljajući dedu u sobi, primetila sam da vatrica tinja u kaminu. Naravno, Igor nije smeo da dopusti da ovakvo veče prođe bez vatre, pomislih. Još iz doba kad smo on i ja bili manje-više srećni, maženje ispred vatre bila nam je omiljena razonoda.

Nedostajaće mi ono što je bilo nekada, ono što sam imala.

Tata, mama i Ruža su otišli na spavanje. Pitam Igora gde je Višnja.

„Hoće da spava sa Ružom, otišle su zajedno da peru zube.”

Bacam još jednu cepanicu i gledam kako lete iskre.

„Nije dovoljno. Vatru treba pojačati”, reče moj muž.

Pošto ne vidim nigde sitna drva za potpalu, uzimam pisma koja sve vreme držim u džepu farmerki. I podvlačeći crtu, ostavljajući ih sve na miru, bacam ih u plamen.

Više ne postojim, Igore.

Vadim iz svoje torbe ukrasnu kesu i pružam je svom mužu. „Ovo sam

kupila Višnji... Ako još nije odustala od toga da bude *samo mama*. Poslednji put kad sam je videla obećala sam joj da ću joj doneti nešto što svaka devojčica mora da ima...”

„Nove bokserske rukavice?”

Smejem se, Igor je oduvek imao odličan smisao za humor.

„Kupila sam joj fotoaparatus. To je nešto što svaka *prava* majka uvek nosi sa sobom.”

„Potpuno si u pravu. Dođi da se slikamo zajedno, baba.”

Povlači me na pod pored sebe i svoju glavu prislanja uz moju. Diže ruku sa fotoaparatom uvis i škljoca.

„Evo jedne dobrodržeće babe i gotivnog dede”, kaže pokazujući našu sliku.

12.

„Ja u stvari ne volim Adu. Mogu dajte podnesem ovako, ujutru, kad nema gužve, ali ni sad ne bih bila tu da nisam došla sa tatom”, rekla sam Igoru kad smo seli u ležaljke onog dana kad smo se upoznali na Adi Ciganliji.

Naručio nam je neke bezalkoholne vitaminske koktele. Tada sam već znala da je on muškarac koji voli sebe više od svega, da vodi računa o zdravlju, o izgledu, o opštem mišljenju. Sigurno i ćerka liči na njega, ne bi se inače toliko borio za nju, pomislih zlobno, kao da neko drugi razmišlja umesto mene.

Spontano sam počela da mu čačkam uvo, u stvari onu usnu resicu. O, da, imam taj neprijatni običaj koji ne mogu da potisnem. Ispipavam ljudima usne resice u potrazi za savršenom.

“Je l' lepo?”, pita me.

„Šta?”

„Pa moje uvo.”

„Savršeno.”

„Imaš neobično ime... Je l' si ga dobila po planini ili reci?”

„Ne znam... Ne verujem da je moj tata mnogo razmišljao o tome... Samo mi ga je dao. Ali moraću ovih dana da razradim priču o poreklu svog imena. Neku mističnu, zanimljivu...”

Kad malo bolje razmislim, ne postoji nešto što se zove ljubav na prvi pogled. Mislim da sa nekim samo može da ti bude odmah strašno udobno.

„Izgledamo kao da smo godinu dana u braku. Nemamo šta da kažemo jedno drugom više, ali i dalje uživamo ćuteći.”

„Ti znaš kako je to...”, rekoh.

„A čime se ti baviš?”

„Trenutno hoću da napišem knjigu.”

„Stvarno? Jesi li već nešto napisala ili radiš na svom prvom remek-delu?”

„Na prvom. Tek sam na početku. Još istražujem.”

„Aha, tako znači... Temeljna si, sviđa mi se to.”

„Ne sviđa ti se, nego ti je smešno, misliš da se zezam.”

„Ahahahahaha, da, mislim! Ali ako hoćeš, možeš da radiš kod mene, uvek mi trebaju kreativni mladi ljudi u timu... Mislim, ti piši u slobodno vreme.”

„Misliš da možeš da podneseš da me gledaš po ceo dan?”

„Pa, zato ti i nudim posao. Da bih te gledao po ceo dan.”

„Je l' ja to dobijam posao zato što ti se sviđa moje dupe?”

„Između ostalog... deluješ kao neko ko ide kroz život lako. Ko može da uradi svašta... Imam nos za te stvari.”

„I nećeš da me muvaš?”

„Naravno da neću, to bi bilo potpuno neprofesionalno.”

„Onda dobro. Kad počinjem?”

Smuvali smo se na izlaznoj rampi. Ja nisam mogla da izdržim, pa sam ga poljubila dok smo čekali da kolona automobile krene. Odmah smo otišli kod njega, vodili ljubav neokupani, pa okupani. Naručili picu i palačinke. Gledali tri filma zaredom. Sva tri ratna, ne znam zbog čega, slučajnost valjda.

Kad sam primetila da neko fali, rekao mi je da mu je ćerka vikendima sa mamom, bar dok mu bivša žena ne otputuje u inostranstvo, dobija ponude od mnogih operskih kuća.

„Ej, pa znam ko ti je žena, pre neki dan kod frizera, dok sam frčkala kosu, baš sam čitala o vašem razvodu.”

„A tvoja kosa nije ovakva prirodno?”

„Nije, prirodno sam plava. Ove lokne i ova boja su samo eksperiment za nešto što spremam...”

„Da... više ne možeš ni da provališ da li su devojke brinete, crнке ili plave ni po čemu... Sve ste izdepilirane od glave do pete, ofarbane toliko dugo da ne znate ni same kakve ste prirodno... Zabavno, ali tužno u neku ruku...”

„Pa, eto, ja sam prirodna plavuša sa veštačkim sisama.”

„Da nisi takva kakva si, bila bi najpatetičnija osoba na svetu...”

„Mislim da te volim...”

„A ja mislim da lažeš.”

Rekao mi je još da mu se ćerka zove Višnjja. Ponovo sam bila u pravu, ona je njegov mali klon. Nadam se da neće imati nos na njega, opet neki mali cinik misli za mene.

U kupatilu sam pronašla sve moguće kreme, za podočnjake, za celo lice koje ima suhu kožu, losion za čišćenje lica, losion protiv peruti, vazelin, što me je iznenadilo, ali onda se setih da je dobar i za kosu i za grubu kožu. Počela sam da ga zamišljam kako ujutru vazelinom maže stopala, ruke i laktove, bilo mi je smešno. Tu je bio fen, čak tri četke za kosu. Isto toliko parfema. Najviše je bilo dezodoransa u stiku. Jedanaest komada.

„Izgleda da imaš problem sa dezodoransima...”

„Imam problem sa tobom, što zabadaš nos svuda...”

„Pa, rekla sam ti da sam temeljna. Uvek pogledaj kupatilo kod muškarca i znaćeš skoro sve o njemu.”

Bilo je već četiri ujutru, nismo još uvek mogli da spavamo. Pitala sam ga zašto su ćerku nazvali Višnjja.

„Nema nekog specijalnog razloga... Samo nam se svidelo ime.”

Pitala sam ga zašto su se tako brzo razveli.

„Ne znam tačno... Samo smo smetali jedno drugom.”

Pitala sam ga kad je rođen.

„Šta je ovo? Inkvizicija?”

„Samo reci. Da ti pokažem jednu svoju veštinu.” Reče mi.

„Ivo Andrić, Savana, znaš, ona porno glumica, Džon Lenon i, ako se ne varam, i njegov sin... kako se beše zove?”

„Šon. Šta sa njima?”

„Pa rođeni su istog dana kad i ti.”

„Prestani da lupetaš.”

„Ne lupetam, probaj sa Višnjim datumom.” Reče.

„Jao, divno... Merilin Monro, Džonatan Prajs i... evo... videla sam da je imaš u kolekciji...”, odlazim do police gde mu stoje diskovi, vadim jedan i puštam ga.

„Alanis Moriset?”, pita me. „Je l' moguće da pamtiš sve te datume, sve te ljude... imaš gadnu opsesiju... plašiš me, zapravo...”

„Da, ali nemam pojma s vožnjom. Deset puta sam padala vožnju, instruktor je rekao da odustanem ako želim da budem bezbedna i da drugi budu sigurni u saobraćaju... odustala nisam. Baš sam loša.”

Legli smo iscrpljeni negde oko sedam ujutru. Znae onu nelagodu kad prvi put kod nekog spavate, kad razmišljate da li vam je disanje glasno, da li ćete da hrčete, da li da ga zagrlite, da li će vas videti kako vam kreće bala kad zaspate? Toga nije bilo. Samo smo se uklopili kao dve pazl slagalice. Okrenula sam mu dupe, on me je zagrlio. Osetila sam njegov topao dah na vratu, ali nije me golicao, nervirao. Taj dah je bio neophodan u tom momentu. I nije hrkao. Spavao je kao beba.

* * *

Tišina ranog jutra na Zvezdari gde je Igor tada živeo sa Višnjom bila je očaravajuća. Ako zanemarim zvuk nekog starog automobila, autobusa i psa

koji je lajao, to je bila najveća tišina koju sam čula u Beogradu. A tih dana sam bila svuda. Na Vračaru sa tatom, jer mama se pre samo par meseci iselila i otišla kod Boboa. Bila sam u Novom Beogradu kod Ruže, a spavala sam ponekad i kod Moje Ane, plašeći se da mi ne promakne nova informacija o baba Stani, koju je Ana sasvim slučajno upoznala na Kalenić pijaci, izveštavajući o pijačnim cenama, a čiji sam život pretakala u svoju prvu knjigu.

Ustala sam iz kreveta i izašla na terasu. Minimarket ispred zgrade bio je zatvoren, sećam se, ali jedan pijanac, iako je prošlo subotnje podne, ležao je na klupi ispred, ispred se unedogled protezala šuma. Na člancima mi je bilo hladno, imala sam utisak daje ovo i najmirniji i najhladniji deo grada.

Igor je još uvek spavao, pa sam uzela svoje stvari, obukla se i izašla iz kuće. Napolju sam tek uključila mobilni telefon. Odmah su mi stigle tri poruke. Prva od Tigrice koja je glasila *odlučila sam. Cele noći ne spavam, a tebe nema. Idem na zatezanje stomaka u ponedeljak.*

Moja drugarica polako ali sigurno postaje zavisnik od plastičnih operacija a nije napunila ni trideset godina.

Druga je bila od Švabice: *samo nestaješ kad ne treba. Poludela sam potpuno, onaj švapski kreten je podneo razvod. Javi se, očajna sam.*

Moja drugarica se razvodi i to ne prvi put, a tek je napunila trideset godina.

Treća je bila od Moje Ane: *Bila sam u domu za nezbrinutu decu da radim intervju. Upoznala sam dve devojke koje za godinu dana nemaju kud. Na pitanje šta biste uradile sa prvim novcem koji zaradite, rekle su mi: otišle bismo u kupovinu. Da vidimo kako je to kad se obučeš onako kako TI hoćeš, a ne onako kako ti je dato. Otputovala sam u Novi Sad, kao Ema. Jebeš ovaj život! Kad uzmem kintu iz tog novog kazina ima da ih vodim u šoping! Ne računaj na spavanje kod mene sledeća dva dana. Kiss!*

Moja drugarica nije više stipsa, a bila je najveća na svetu svih ovih skoro trideset godina.

Brzim hodom stigoh do kraja ulice, postigavši novi lični rekord u prelasku deonice koja je puna lotalica. Na moju sreću, na raskrsnici ispred, stajao je taksu. Nisam otišla ni kod Tigrice, ni kod Švabice. Nisam otišla kod tate, ni kod babe. Otišla sam kod Boboa. I mame, naravno, mada, ona mi nije trebala. Nisam baš imala neko određeno pitanje za njega, samo sam htela da podelim sreću sa nekim. Nije dolazilo u obzir da pričam o ličnoj sreći jednoj devojci koja misli da će se sve promeniti ako zategne stomak, ženi koja se razvodi jer je prevarila muža, naročito ne čoveku koga je napustila žena. Ruža bi mi ionako rekla da se udam već jednom i da ne zajebe i ovog, a Moja Ana bi zgroženo prevrnula očima kad bih joj sad rekla sa kim sam provela več. Već mogu da je vidim kako izgovara *jebeš se sa čovekom koji flertuje sa političarima zbog posla, sa čovekom koji je jednoj ženi oteo dete a ovo mu je već drugi brak, sa čovekom koji je deset godina stariji od tebe?*

Na sreću, mama je bila u nabavci. Bobo nam je napravio čaj. Rekla sam mu da mislim da sam zaljubljena, i da se ne smeje jer ja to kažem.

„Da, još j uče si rekla daje ljubav za slabiće... Ali, neću da se smejem, ne brini. To su sjajne vesti!”

„Hajde da razgovaramo o bilo čemu, da ne mislim o tome kako mu nisam ostavila telefon, nikakav kontakt... samo sam zbrisala...”

„Namerno si to uradila. Kukavice. Lakše ti je da pobegneš nego da čuješ da li neko hoće da se viđa s tobom. Gde je nestala sva sigurnost, malena?”

„Nestala je čim sam ga upoznala. Kao budala sam mu odmah pokazala kako pamtim datume. Sigurno misli da sam luđak, a ja sam samo htela da budem interesantna. Jadna sam. Rekla sam mu da ga volim.”

„Ahahaha, pa to je divno. Znaš li koliko ljudi danas sme da kaže da nekog voli. Ako ti je to spontano izletelo, onda je iskreno. Ne sekiraj se, neće ti se smejeti zbog toga. Smejaće se što si pobegla. To ne liči na tebe.”

„Hajde da pričamo o nečemu drugom. Šta misliš o smrti? Kako bi voleo da umreš?”

„Tvoje bedno skretanje lepe teme na morbidnu je jadno, a ne to što si nekome rekla da ga voliš, pa makar ga znala samo jedan dan.”

„Jedno popodne.”

„Kad si mrtav, mrtav si. Ne razmišljam o načinu umiranja. Više razmišljam o onome što se dešava pre nego što nestanem.”

„Kako si znao da je mama ta? Da je voliš... Ja bih volela da umrem kao superheroj. Da neko dete, životinju, neko dobro, neiskvareno biće spasim i onda umrem. Ne zbog slave, nego da bar budem sigurna jednom u životu da sam uradila nešto sigurno dobro dok ne umrem. Nikad nisi siguran da li je dobro bilo šta da uradiš.”

„Nisam znao da je ona *ta*. Ni sad ne znam. Takve stvari nikad ne znaš. Ali znam da uživam dok je slušam, gledam, dodirujem. Kad prestane uživanje u nekome... kad prestane žar u njenim očima... Ma, ne slušaj me. Just go with the flow...”

Bobo i mama su se upoznali na Bukulji. Tata je do tamo vozio bicikl, a mama je išla autobusom, gde ga je čekala kasnije, u nekom planinskom domu. Popili bi kafu, prošetali bi se, a on bi se opet popeo na bicikl i vratio se. Mama se jednog dana nije vratila autobusom. Postalo joj je mučno da muža prati autobusima po Srbiji i da ga čeka po seoskim domaćinstvima, planinskim kućama ili motelima da bi samo u tišini popili piće i opet otišli svako na svoju stranu. Mislila je da ga je dovoljno pratila, da u stvari ona ne voli sve to i da vikende želi da provodi u pozorištu, restoranu ili nekom evropskom gradu.

Čekajući ga na vrhu Bukulje, primetila je da jedan stariji čovek izlazi iz kuće koja je izgledala kao kućica veštice iz bajke o Ivici i Marici. Nije bila čokoladna, naravno, ali imala je crveni krov i jeste bila boje čokolade, sva u drvetu, opasana zelenom ogradicom. Sve je izgledalo kao u bajci. Čak i čovek koji je stajao ispred nje. Imao je sedu bradu i dugu sedu kosu. U ruci je nosio neku knjigu, a kad se približio, videla je da je to Kapotijev *In Cold Blood*, na originalnom engleskom jeziku. Čitala je tu knjigu jednom, u

ruskom prevodu, i odmah se setila prve i poslednje rečenice iz knjige. Onda se setila da je tako upoznala i sadašnjeg muža, da mu je odmah izdeklamovala svoje umeće koje ga jeste opčinilo... Ali gde su oni sad, pomislila je.

Nije čekao ni tren, Bobo je prišao mojoj mami jer, kako je rekao, izgledala je jako iznenađeno kad ga je videla, i činilo se kao da treba da joj se javi, da je pozdravi.

Ona se suzdržavala da od nervoze ne kaže nešto unazad, ali posle dva sata priče i užasavajuće činjenice da je poslednji autobus, bar za danas, otišao za Beograd, ponudio joj je da prespava kod njega u brvnari. Ne želim da znam da li su se odmah smuvali, mada ta reč ne može da se koristi za rođenu majku, niti želim da znam intimne detalje u kojima učestvuju moji roditelji, ali ona nije došla ni posle tri dana kući. Lagala ga je da je razvedena, to mi je kasnije rekla, ali eto, moja majka je klasična preljubnica. Žena kojoj se smučio život pratioca iz autobusa, žena koja je ponovo našla nekog pored koga je živnula, počela da priča o književnosti i nekog ko je voleo da putuje. Samo, Bobo, što ona tada nije još shvatala, nije imao na umu, kad su putovanja u pitanju, evropske metropole. Ne, on ju je poveo prvo u Kazahstan. Kad je mislila da je gotovo sa tolikom količinom egzotike, otišli su u jedno indijsko selo, gde su spavali u kući od blata. Pravila se da uživa, da razume sve. Ali slike koje sam dobijala sa njihovih putovanja govornile su drugačije.

Moja mama jednostavno nije bila avanturista.

Dobijala sam njihove mejlove sa svakog putovanja, razglednice takođe, ali najviše sam se radovala slikama, jer sam sve ono što sam danima unazad zamišljala tada mogla i da vidim.

Sećam se najbolje njihovog puta na Tibet. Boboovo pismo je teklo ovako:

Malena moja,

Majku sam ti ostavio na železničkoj stanici a ja sam se zaputio putem

koji vodi kuda i železnička pruga. Mi, moderni nomadi, nemamo boce za kiseonik iako se uspinjemo najakovima do grada gde ćemo naći autobus ili kamion koji će nas odvesti gde treba.

Danas, posle toliko godina i posle bezbroj putovanja, video sam grad koji se slobodno može nazvati krajem sveta. Nalazi se usred pustinje i u njemu sam doživeo nešto što nikad nisam. Sva godišnja doba u jednom danu. U jutru je bilo leto, naravno, ipak je 21. jul, po podne je pljusnula jesenja kiša praćena grmljavinom i munjama koje su se stapale sa zemljom, a u noći je počela snežna oluja! Zapamti, grad se zove Golmud...

Odmah za njegovim pismom, stiže i mamino:

Patkice mamina,

Bobo je lud. To sam osećala i ranije, ali sad to tvrdim!

Negde smo u Tibetu. Odkoro postoji ovde pruga koju su godinama gradili. Nešto najmodernije što možeš da zamisliš. Od preko 1000 kilometara pruge čak 960 kilometara je na visini od 4000 metara! U vozu je sve luksuzno, čak i prozori imaju filtere za ultraljubičasto zračenje a u kupeima se količina kiseonika prilagođava zahtevima putnika! Ne bih izašla iz ovog voza da ne moram... I ja se onda pitam zašto bi neko rizikovao ledene olujne noći i tri dana grčenja po nekim groznim autobusima ako već postoji ovaj voz???

Zatim, vrlo brzo nakon maminog izveštaja, Bobo nastavlja:

Iz autobusa u svitanje puca najveličanstveniji pogled. Ogromne, divovske planine okovane večnim ledom, samo nepregledna belina. Na planinskim prevojima Tibetanci pobožno pevaju veličajući novi dan, spuštajući se na kolena, a zatim opruže celo telo...

Ipak, mama se ne da tako lako:

Prljavi su, čudni i primitivni! Tibetanci, za boga miloga, svoje mrtve ostavljaju na nekim posebnim mestima, isečene na komade, da ih pojedu

lešinari! I to nije sve: javni toaleti uopšte nemaju nikakve pregrade, svi sede jedni do drugih, piju, puše, pričaju i kenjaju!

Tako su izgledala njihova pisma sa putovanja na kojima sam im zavidela.

Posle par meseci, posle konačnog razvoda od mog oca, nadala se, putovanja će prestati, jer sve ostalo je funkcionisalo savršeno. I danas se pitam, kako Bobo nije video da ona to zapravo ne voli, a video je sve ostalo bolje od bilo koga drugog.

Onog najbližeg sebi najmanje razumeš.

Ipak, mama je uz Boboa prestala da pije.

„Bobo, pozdravi mi mamu. Idem sad. Moram da završim knjigu”, kažem mu dok ustajem i odlazim na Novi Beograd.

Tih dana sam, i pored svega, bila ispunjena radošću življenja. Kao da se neka druga osoba uselila u moje telo. Videla sam sebe nasmejanu. Izgledala sam, rekla mi je moja Ana, tada, kao da želim celom svetu da kažem: da, ja, ovde prisutna, cinik par ekselans, našla sam ljubav svog života. Ipak, odlučila sam da svima uskratim tu informaciju i danima sam samo ležala u krevetu na Novom Beogradu, slušajući otkucaje sopstvenog zaljubljenog srca.

Prestao je strah od toga da ga neću više nikad videti, a javila se sigurnost u ponovni susret, jer kad ti je neko suđen, taj će se kad-tad pojaviti, razmišljala sam tinejdžerski patetično. Pored besmislenog ležanja, bavila sam se i pisanjem, a onda, jednog jutra, odlučila sam da ustanem i najzad popijem kafu sa drugaricama.

Kad sam stigla u naš kafić, primetila sam da je Tigrica sva podbula.

„Šta ti je s kopcima?”, pitala sam je.

„Pusti... botoks je sranje... Pri tom, sklanjala sam one kapilare koje sam imala po obrazima.

„Koje kapilare? Nisam ni znala da imaš kapilare.”

„Eto, sad kad sam sva crvena od drenaže, naduvana od jebenog botoksa i kad me boli rana na stomaku, ti me zajebavaš! Naravno da sam imala kapilare!”

„Aaaa, kapilare!”, pravim se da se sećam. „Pa, da, sad se sećam, bili su odvratni...”, nemam pojma na šta misli, Tigrica je oduvek imala svršen ten. A sada... Ne mogu da je gledam. Kapci joj vise preko očiju, koža na licu joj je crvena kao da ju je neko šmirglao i sedi presamićeno, jer ne može još da se ispravi od operacije zatezanja stomaka. Dođe mi da je podignem i odnesem negde u pičku materinu da je pokrijem, ušuškam i šapnem da će biti sve u redu, da će naći ljubav svog života i bez pomoći plastičnih hirurga, ali umesto toga objavljujem: „Zaljubljena sam!”

Švabica u tom momentu počinje da plače, Tigrica nemo srče kafu, a Moja Ana prevrće očima koje govore *baš si izabrala momenat*.

I kad misliš da ne može biti gori momenat za njih a bolji za mene, baš on, Igor, sav mirisan, isfeniran, u predivnom brioni odelu, prilazi našem stolu i izgovara reči:

„Ja se izvinjavam, dame, ali sa ovom devojkom, ženom, šta li je, proveo sam najlepše popodne, večer i jutro u svom životu. Moram da vam je ukradem, jer sklona je bežanju.”

Hvata me za ruku i odvodi.

Pa zar to nije jebeno dobar početak ljubavne priče?

ŽIVOT

Sreća je reč za jednu vrstu osećanja. Osećanja su uglavnom nerazumljiva u trenutku u kome smo. Brzo ih zaboravljamo i skoro uvek izostavljamo. Pored toga, osećanja koja dobijamo od drugih su totalno sranje.

Okej, završavam ovu priču, ja, nova Tara.

Posle našeg okupljanja na salašu, svako je sa svojim parom otišao svojoj kući. Deda i baba već za koji dan kreću njegovim avionom za Čikago. Ruža ne samo da je došla u Beograd, seoska popišulja, kako su je nazivali, nego ide da vidi Čikago, pa ako joj se dopadne, ostaće sa svojim delom trojca tamo daleko, u zemlji koju je gledala još kao mali devojčurak na platnu u štali.

Mama i tata su se vratili u stan u ulici gde su pre milion godina bili srećni. Kažu, bolje je da žive zajedno, praviti društvo nekome u njihovim godinama pravi je užitak. Sa zida će ih gledati Drina, ponosno.

Igor, Višnja i ja smo došli našoj kući. Najgore pretnje su utihnule, zlikovci su pohapšeni i sledi uspešan obračun sa svima onima koji hoće da makar preko pisama nanesu zlo.

Nekadašnja Tara bi rekla da je sve to sviranje kurcu, borba sa vetrenjačama, gubljenje vremena. Ona bi rekla da će Ruža odlepiti u Americi, da će mama i tata da se zamrže živeći ponovo zajedno i da ćemo nas troje, naš trojac, biti samo fizički prisutni, jedno uz drugo, dok ne utrnemo od čudnog besmisla i bezosećaja u kome se nalazimo. Ali ova nova Tara to ne priznaje.

Došla sam sa salaša preplavljena sećanjem na Dunav.

Kod sela Kovilj uz Dunav, nalazi se ogromna močvara. To je neverovatan lavirint rečica, jezera, šumaraka, sprudova, trske. Čitav jedan

svet lokvanja, bara, ptica i žaba. Kad smo prvi put krenuli sa mamom u lov, Igor i ja smo se zaustavili baš u tom ritu.

„Ako si toliki avanturista, hajde da uđemo u čun i da veslamo!”, rekao mi je dok je parkirao svoj kabriolet uz put.

„Znaš da se ničega ne plašim!”, rekla sam hrabro, a on se na moje reči nasmeja i zagrli me najjače što je mogao.

„Znao sam da si opet ona stara! Hvala bogu da si završila tu knjigu, da si ponovo neustrašiva, jaka, smela žena kakvu volim!”

Ušli smo u drveni čun i manevrišući između drveća i tražeći prolaze, trudila sam se da zapamtim kuda prolazimo, da se ne bismo izgubili. Rit je ogroman, gustiš je svuda oko nas a rojevi komaraca i vilinih konjica su nas stalno pratili.

„Nećeš više nestajati, Tara?”

„Ne znam... Kad pišem, ja istražujem. Nikad ne znam kuda će me priča odvesti... Kao ovde u ovoj močvari. Mogu da se izgubim na par dana. Ali uvek se vratim, zar ne?”

Mislim da nije to hteo da čuje. Prestao je da vesla i rekao *skaci*.

Skočila sam, morala sam.

Kupanje u močvari bilo je prijatno sve dok nisam pomislila šta sve živi ispod mojih nogu. Zamišljam čudovište koje samo što me nije uhvatilo i odvuklo na dno, ali trpim. Igor me voli ovako hrabru.

„Igore, mislim da ovako, kao ova močvara, izgleda kraj sveta.”

„Ne, grešiš. Ovako izgleda početak sveta.” Tada smo se najviše voleli. Tamo, u toj močvari. Negde na početku sveta.

Od kad smo došli sa salaša osećam se kao tada u močvari. Srećno, zaljubljeno, kao da sam na početku. I nekako sigurno, iako Dalije nema. Kad je nema, ne doživljavam svoju porodicu više kao neprekinut lanac gubitaka, moja majka, moj otac, moj muž, moja Višnja, svi su samo *moji* i ja sam samo

njihova. Ne dele me.

„Mislim da mi je najgore bilo to što nisam znao sa kim ću provesti dan, mesec, život. Išla si do ekstrema, nisi mogla da sakriješ ništa. Nestajala si, vraćala se, previše često i previše brzo. Je l' možeš da budeš samo Tara?“, pitao me je te večeri na salašu, pored kamina.

„Vidiš da sam kao nova. Nema više sakrivanja, nema više prevare. Izbrisaćemo je, dovoljno je uradila. I dobrih stvari, samo nijednu dobru nije uspela da uradi za nas dvoje, znam.“

„Je l' sve to bila neka tvoja igra?“, pita me bojažljivo.

„Nikad nisam tako gledala na stvari, ali vrlo je moguće.“

„Kako da znam da se više nećeš igrati?“

„Kako ja da znam da ćeš zauvek biti samo moj?“

Neke stvari jednostavno ne možemo znati.

Posle dugo vremena, te noći smo vodili ljubav. Kao u kič romanima - na krznu ispred kamina. Nije to bio divlji, grubi seks koji govori - *e sad ću da te povredim* - koji budi životinje u nama, neke osobe za koje ne znamo da postoje. Ne, ne. Iako smo polomili jednu vinsku čašu i iako sam ja slučajno kriknula u nekom trenutku, to je bilo vođenje ljubavi. Mislila sam da sam zaboravila kako to izgleda. Sa ljutim Igorom, pa sa ljutim Klincem osećala sam samo grubost. Mislila sam da budim samo najgore u ljudima, da namerno žele da me povređuju.

Prvi put posle mnogo vremena me moj muž voli nežnu, nežno.

I kao u petparačkom romanu, ljubimo se posle svega. Grlimo se i ne želimo da se razdvojimo. Kič je potcenjen, ljubici nisu iluzija.

Sve to zapravo može da se doživi.

„Nikad se više neću podsmevati glupim američkim romantičnim filmovima koji se ovako završavaju“, reče Igor pokazujući na nas, na kamin, na drvene zidove.

„Ja bih jednostavan život, Igore.”

Gleda me nekako tužno.

„... .Prestani da živiš u knjigama i od svega da praviš romane... Videćeš kako je sve jednostavnije... Ne može preko noći, ali na dobrom smo putu.”

U stvari je lako. Samo ne razmišljaš o svom životu kao da je nešto posebno, kao o priči iz romana. Koliko ljudi na ovom svetu može da ispriča svoju priču u koju niko ne bi poverovao? Zar ne žive pored nas prijatelji, poznanici koji kriju tajnu koju ne dele ni sa kim jer možerdfcjpreokrene nekoliko života? Ko je od svih vas *običan*? Ne postoji jednostavno, Igore.

„Hoćeš stvarno da se vratiš sutra za Beograd biciklom sa tatom?”

„Hoću. Obećao sam mu. A i moram da prestanem da živim u strahu, jer biće sve gore. Ako neko hoće da me ubije, biću mu sutra najlakša meta.”

„Neće se tako nešto desiti. Od sutra počinje moj jednostavni život, videćeš. U njemu nema više smrti.”

* * *

Danas smo ponovo svi zajedno bili na krštenju Anine bezimene ćerke. Došla sam ne znajući koje ću ime čuti.

Moja Ana je bila nasmejana. Izgledala je srećno, ali da li je to sreća ili strah žene koja će do kraja života pokušavati da se izbavi iz života u koji je zapela. Trenutno je srećna jer ima prelepu ćerkicu koja maše ručicama i smeje se svetoj vodici koja je hladi.

Tu je Ana Tigrica. Sa trideset i kusur godina, još uvek u potrazi za osećanjem sreće. Dobija je na kašičicu dok je u mračnoj spavaćoj sobi sa svojim novim boj tojem, ili kad završi dobar posao pa je potapšu po leđima, daju platu koja je bezobrazno velika za ovo podneblje, a u stvari bi svi do jednog hteli samo da zagnjure glavu u te ogromne sise koje su ispred njih.

Ana Švabica je ostvarena žena. Poslovno neopterećena, predana majka, u procesu pomirenja sa „svojim švapskim diplomatom”, kako ga zove. Je li tu nazirem neku sreću? Verovatno. Ona će nositi njegovo prezime, školovati

svoje malo jevrejsko dete u najboljim školama i, da, sreća je kad gledaš kako ti sin raste u dobro obrazovanog, beskrupuloznog čoveka koji će sutra povređivati druge, kinjiti ih i mučiti da bi možda u jednom trenutku priuštio komadić te sreće nekad nekome ko je već toliko izmučen da samo osmeh može da mu promeni život.

Isti sveštenik koji je pre nešto više od mesec dana držao opelo nad Boboovim kovčegom, danas poliva svetu vodicu po bebećoj glavicici.

... daj mu da hoda po svim tvojim zapovestima...

Moja baka deluje danas srećno. Ima punđu, karmin boje trule višnje, nikad nije odustala od njega. Ali zašto je srećna? Da nije zbog mene? Lilice svoje? Da nije samo zbog toga što je uspela da sačuva zdrav seljački razum posle svega? Ona nema više verzija sebe, ona je takva kakva je od početka. I to je uspeh koji dovodi do sreće. Ozloglašena seoska radodajka koja je u stvari imala samo jedan seks u životu uspela je da udomi ćerku kod čoveka koji nema muda, koji je to dete i sve nas voleo više od svega. Uspela je da pobjegne iz sredine u kojoj je bila obeležena, da dode do grada koji je sanjala. I nije završila u mentalnoj ustanovi, ne, ona je mlada baka. Ima negde oko sedamdeset i neku i sve što radi je da meri pritisak jednom nedeljno.

... i sačuva ono što je Tebi ugodno...

Moji roditelji deluju srećno. Ali to je samo zato što zamišljaju kakvi bi bili kao baba i deda. Nisu načisto da li ću im to jednog dana priuštiti pa me merkaju iskosa. Sigurni su i da mogu ponovo zajedno biti srećni, makar samo kao prijatelji.

Možda i jesu ponosni na mene i možda imaju trenutke sreće. On sa svojim leševima i biciklima, ona sa činjenicom da će uvek imati nekog na koga može da se osloni. I ma šta uradila, da će imati nekog kome može da se vrati. Kako je to dobar osećaj!

Je l' Višnja srećna? Drži me za ruku, užasno me stiska. To radi kad je nervozna. Ona je kao ja. Nikad neće biti sigurna da li je, koliko je i šta je uopšte sreća. Kako, kad već sa pet godina ima najbolje prijatelje

telohranitelje, mamu koja joj šalje razglednice iz svetskih metropola, tatu koga slušaju ljudi koje sluša ovaj narod? Ne pristaje da živi za trenutak i postaje cinik.

...jer ako čovek ovo izvrši, od toga će živeti...

Cinik ne može biti srećan. Ali, šta je sreća? Samo reč za osećanje. Osećanja su nerazumljiva, rekoh. Brzo se zaboravljaju i skoro uvek izostavljaju. Pored toga, ta osećanja koja dobijamo od drugih mogu biti totalno sranje.

Igor me grli. Dogovorili smo se da najzad započnemo sa veštačkom oplodnjom. Ne dajem ja njemu još jednu šansu, daje je on meni. Jer, realno, koji bi muškarac izabrao jalovu ženu sa nestvarnim mentalnim poremećajem? Što me dovodi do pitanja da li on uopšte, da li svi mi, želimo da budemo srećni ih samo patimo ceo život da bismo jednog dana, jednom u životu, osetili nadahnuće te reči zvane sreća?

Samo jednom, dvaput, nekoliko puta u životu, ako osetimo tu čistu, bistru, jasnu, sreću, onda smo uspeli.

Obećala sam sama sebi da neću da završim ovu priču kao nekadašnja Tara, kao cinik, kao pesimista.

Gledam moju porodicu. Takva je - kakva je. Moja je i ja sam njihova. Možda ću se baviti pisanjem. Možda ću se baviti i marketingom. Možda ću svirati flautu. Možda ću postati velemajstor u kujanju. Možda odem u Mumbai. A možda i sama postanem jednog dana majka. Imam bezbroj mogućnosti.

Pokušaću da budem dobra mama detetu koje nije moje. Dobra žena čoveku koji nikad neće biti samo moj. Dobra drugarica ženama koje sam izabrala kao na lutriji. Dobra ćerka roditeljima koje i dalje ne razumem. Dobra unuka ovim starcima koji su se ponovo videli posle pedeset godina.

Neću više ljude gledati kao ljudstvo, ali neću ni ulepšavati stvarnost kao Dalija, nekad. Ili se povlačiti u izmišljeni svet kad prigusti. Tara će od sada biti nešto između. Možda kao sama, možda kao *ja* i uspem da sreću ne

doživljam samo kao reč. Možda taj cinik nestane. Jer, nije da mi niko ne treba. Mogu sama, ali uz sve njih.

„Hajde, deco, skupite se ispred, da vas slikam!”, viče moj deda. Našla sam i homoseksualca kakvog sam oduvek tražila. Sopstvenog dedu. Šteta što više neće biti Dalijinih žurki, deda bi se sigurno iskazao. Čini mi se da sam na njega povukla najviše od svih, iako ga poznajem tek jedan dan. I čini mi se da me je odmah provalio, iako me poznaje tek jedan tren.

Izlazimo iz crkve. Zamislite sliku. Svi mi na okupu, nasmejani i zagrljeni. Nekako mi se čini da se ovog trenutka niko ne pretvara. Da su svi odbacili svoje lažnjake.

Igor, iako ga gleda obezbeđenje, staje ispred svih, ne plaši se luđaka koji ga svuda prate, postaje najhrabriji muškarac.

Moja Ana ljubi svog muža, iako je pre samo par dana rekla svima kako ga mrzi. Postaje zaljubljena žena.

Tigrica i Švabica su jedna uz drugu i bliskije su nego što su ikad bile sa mnom, uprkos činjenici što sam ih samo ja i niko drugi, nekim bolesnim okolnostima, spojila. Postaju dobre prijateljice. Gle, tu je i Rada, sa sve narandžastom birkin tašnom koju je dobila od ćerke. Uz noge obmotane zavojima, jer je bole vene, i u borosanama, sa tašnom za koju ni ne zna da vredi preko pet hiljada evra, izgleda srećno. Ćerka ju je povelala na krštenje kao mamu, ne kao dadilju.

Tata je zagrlio Ružu. Mama je takođe zagrlila Ružu, a ne tatu, iako su je do danas ignorisali i retko je posećivali u njenom novobeogradskom stanu. Postaju brižna deca.

Deda vadi fotoaparata i pokazuje rukama da se skupimo.

Višnji se više ne znoje ruke, pušta moju i ide ka svom tati. Postaje nasmejano dete.

Ispred crkvene kapije prolazi moj stari poznanik u bundici.

Kad nas ugleda, viče iz sveg glasa:

„Kobilooo! Kravooo! Motkooo! Stipsooo! Vidite šta sam našao, bez vaše pomoći!”

Diže svoj novi kofer. Lep, sjajan, drečavoroze, sa nekom mačkicom nacrtanom na njemu.

Dok ga telohranitelji diskretno udaljavaju, čujem kako viče: *gledajte, ima i točkice!*

Moje Ane i ja se smejemo. Kažem im ja *sam kobila*, Tigrica kaže da je ona *krava*. Švabica objašnjava da ga je par puta srela i uvek bi joj rekao *da izvuče motku iz dupeta*, a Moja Ana mu nikad nije dala ni dinara, pa se celim krajem kad je vidi drao na nju *stipsoooo!*

Ne znam hoćemo li svi mi biti srećni, iako ne prestajemo da se smejemo. Nemam nikakvu predstavu o tome kako će se sve dalje odvijati. U svakom slučaju, lomeći se između Dalije i Tare samo sam iscrpela sebe.

Da li ovako izgleda jednostavan život koji želim? Ne znam.

Ovo neznanje koje osećam je postalo nekako čudno utešno.

Ima li razlike ako sam luda ili normalna? Ako sam dobra ili loša? Ako nađem tačan odgovor hoće li biti bolje?

Jedno znam. Dalija je ipak ponovo ovde. Nećemo se nje tako lako otarasiti. Kod mene je. Držim je u naručju. Najzad je dobila ime.

Kad deda kaže *Ptičica*, svi gledamo u kameru, nasmejani. Ne i Dalija.

Ona se u tom deliću sekunde okrenula ka meni i ja prema njoj. Poljubila sam je u bebeću glavicu. Miris koji ima...

Tako, mislim, miriše apsolutna, čista, neiskvarena, bela, divna, jasna sreća. Baš kao Dalija.

...upiši ga u knjigu života svoga...

NAPOMENA UREDNICE

Ovaj rukopis sam dobila mejlom, pre tačno mesec dana. Ne mogu da lažem i da kažem *posle prve rečenice sam znala da će ova knjiga biti veliki hit*, kako to neke moje kolege vole da izmišljaju. Ja rukopisima koje svakodnevno dobijam dajem šansu u najviše petnaest prvih rečenica. Ako i posle te petnaeste ne osetim ništa, sve batalim.

Za ovu spisateljicu, ili spisateljice, kako vam drago, čula sam od Boboa pre izvesnog vremena, kada smo kod njega u društvu vodili polemiku o današnjoj prozi koja je na tržištu. Zastupala sam stav da danas nijedan pisac, ne samo srpski nego bilo koji u regionu, nema ozbiljne šanse za širu recepciju ukoliko se ne pozabavi nekim intrigantnim temama ili tabuiziranim prostorima.

„Misliš da tema prodaje knjigu danas, isključivo tema?“, pitao me je Bobo dok mi je sipao novu čašu vina.

„Da, za razliku od nekih prošlih vremena, kada je bilo bitno *kako* se piše, danas je najhitnije *šta* se piše.”

„Draga moja, ja te onda moram upoznati sa našom trenutno najtiražnijom spisateljicom, naziva sebe Dalija. Znam da je ti nisi čitala, ali ona je pravi primer toga kako nisi u pravu. Njeni romani govore o običnim ljudima, koji vode obične, dosadne živote, složili bi se svi koji prate njen rad. Ipak, njeni romani pišu nju, doslovno, ne piše ona njih. Ja je poznajem lično. Ako piše o starcima, ona ostari dvadeset godina, ako piše o tinejdžerima, ona podetinji. Sve tegobe koje doživljavaju njeni likovi ona oseti na sebi. Brak joj se raspada jer njen muž više ne zna pored koga će da se probudi... Fascinantna osoba. Njena želja da se igra, da osvoji, da pobedi, bez granica je. Da je sama ta želja za moći sama sebi cilj, nazvao bih je poremećenom, zlom osobom. Ali ona želi moć da bi doprinela, da bi njena porodica funkcionisala, da od sebe učini još sposobniju osobu, ona tako ostvaruje mnoge kreativne stvari. U njenoj umetnosti vlada savršena organizacija, ona se savršeno

podređuje zahtevima scenarija, tako da cela predstava koju vodi ima i te kako puno smisla. Mislim da zbog toga piše jako dobro. Mislili mi da su to petparački romani ili ne, oni nose neku energiju koja te usisava i odvodi u vrtlog.

„Bobo, moraš me upoznati sa tom mladom damom!”

Nažalost, poginuo je u lovu nedugo potom, a ja sam Dalijine knjige pročitala vrlo brzo. Moć koju je imala nada mnom dok sam ih iščitavala bila je zaista fascinantna. Teme su prozaične, način pisanja krajnje jednostavan, neko bi sve to svrstao u petparačku književnost, jer je tako najlakše, ali energija koja je izlazila iz tih knjiga jeste bila ogromna.

Na moju nesreću, kao i na nesreću mnogih novinara, do Dalije se odjednom više nije moglo doći.

A onda je stigao ovaj rukopis. Pročitala sam ga, kao što rekoh, iste večeri. Ne zbog fenomenalnih prvih petnaest rečenica, već zbog činjenice da ovaj roman otkriva stvari koje sam htela i sama da saznam. Kontaktirala sam spisateljice sledećeg jutra, ne znajući koga ću upoznati i zakazala sastanak istog dana.

Glas sa druge strane je insistirao da se nađemo negde u gradu a ne u mojoj kancelariji, pa sam ponudu prihvatila.

Našle smo se po podne u blizini njenog stana. Restoran je bio otmen ali minijaturan, sa svega četiri stola za ručavanje. Intimna atmosfera mi je prijala kao i njoj, opustile smo se odmah, a ja sam odlučila da pređem na stvar:

„Ova knjiga će neosporno ugledati svetlost dana”, rekoh joj, „ali zašto u toliko malom tiražu? Ja sam mislila da predložim izdavaču da je štampa odmah u pet hiljada primeraka iako je debitantsko delo u neku ruku...”

Ispred mene, ta androgino lepa plavuša, sa koje čovek ne želi da skine pogled, ali se trudi da bude pristojan pa je u stvari više ne gleda nego gleda, reče mi ono što sam već i pročitala u mejlu:

„Ne, to je jedini uslov. Sama ću finansirati, ako treba, vaš trud, lekturu, prelom, dizajn korica, štampu, sve, znam kako to ide i koliko sve košta. Ne

želim da se štampa u više od dvesta primeraka, mislim da ću ići toliko daleko da ću insistirati, i platiti i tu uslugu budem li morala, da sedim u štampariji i gledam koliko primeraka izlazi...”

„Ali zašto, Tara, ako smem da pitam? Knjiga je odlična, predviđam joj veliki uspeh...”

„Ne želim da je svi čitaju, samo oni koji slučajno nalete na nju. Neće imati nikakvu reklamu, niko neće znati da ova knjiga uopšte postoji.”

„Zašto onda objavljivati nešto što ne želiš da ljudi čitaju? Možeš da pišeš dnevnik i sama uživaš u svom stvaralaštvu...”

„Ne mogu da podnesem svu tu istinu... Moram nekome da je kažem, ne mogu mami, ne mogu tati. Bobo nije više sa nama. On bi ovo razumeo. Na ovaj način sebe oslobađam, kao da sam u nekoj vrsti ispovedaonice. Sve sam rekla, a niko ne zna. Ti retki nepoznati ljudi koji je budu pročitali, doživće je kao običan roman... kao bilo koji drugi roman... o tamo nekim ljudima... Ova knjiga neće doći do *mojih*... *Moji* ne idu više u knjižare. Odustali su od kupovine pisane reči odavno. Tata čita samo stručnu literaturu, drugarice ne ulaze u knjižare, misle da biblioteke odavno ne postoje i da je sve na internetu, a mama je odavno odustala od kupovine knjiga jer je odskoro nasledila Boboovu kolekciju, to ste sigurno čuli... Samo dve knjige ću uzeti, napisati posvetu i poslati ih u Ameriku.”

Kucnule smo se, nazdravile budućoj saradnji i pošle svaka na svoju stranu. Dok je odlazila, okrenula sam se za njom na ulici. Ovo je, mislim, jedina prirodna plavuša koju poznajem. Ne biste pomislili da je domaća, da je Beograđanka. Izgleda kao one dobro, skupo, izoperisane lepotice sa programa kablovske televizije. To je ono što je fascinantno. Koliko god mislili da smo otvoreni i obrazovani, tu lepotu sa tom inteligencijom i energijom koja slama, ne možemo povezati.

„Volim da se pravim glupa ponekad, mnogo je lakše. Kao da svi to od tebe to očekuju. I dalje im dozvoljavam da misle da su u pravu, žao mi ih je...”, rekla mi je tog popodneva u restoranu, misleći na *ljudstvo*, ali tu reč više ne izgovara.

„Čime se sad baviš, Tara?“

„Svačim pomalo, ali čuvam energiju za dete.“

„Pokušavate još?“

„Baš sutra idemo na četvrtu veštačku oplodnju. Ne sekiram se, znam da nekad uspe tek iz ko zna kog puta.“

„Bićeš super mama.“

„Nadam se, iako nisam sigurna šta znači biti super mama...“, nasmeja se.

Dok sam je gledala kako odlazi te večeri, na ulici ispred restorana, učinilo mi se da prenaglašeno hoda, da se izvija kao manekenka na pisti. Ne, ne kreće se kao manekenka. Ona hoda kao *neko* ko je siguran da može apsolutno *sve*. Onda se prenuh. Pa ona zna da je gledam, iako se nije okrenula.

Taman kad sam postićeno htela da se okrenem, odem, da se sklonim od nje, ona je digla ruku i mahnula mi, ne okrećući se.

Čini mi se da do dana današnjeg nije prestala da se igra.

Tog popodneva, u restoranu, pružila mi je kasetu. „Nisam *to* videla od devedesetih godina prošlog veka“, rekoh posmatrajući audio kasetu u svojoj ruci.

„Ovde je snimljena Tanja. Ipak sam je *čula*. Na ovoj kaseti je priča o tome kako sam dobila ime. Nisam tu priču ispričala na vreme, nisam znala gde da je umetnem, pa je ti, kao urednica, stavi negde na kraju... I nemoj se truditi da mi je vratiš. Ne želim je.“

Dobro se namučih dok sam našla kasetofon, ali, evo, za kraj, još jedna priča za svih dve stotine vas, srećnika. Uživajte.

Danas je tačno dvadeset drugi januar hiljadu devetsto... Juče sam sahranila sina. Ovo što snimam namenjeno je jedinoj osobi kojoj mogu nešto da ispričam jer od danas više neću da govorim. Nemam dece, nemam

muža, rodbina mi je pomrla što u ratu, što u logorima, što od tuge i bolesti. Imam samo jednu drugaricu, ali i ona je bolesna. Gledam u tarot, gledam u šolju, vidim da neće još dugo. Ja nemam nikoga više kome mogu da se obratim. Ne zanimaju me neki novi ljudi. Ali, jedna osoba će porasti i slušati ovo. Nije se još rodila. Tarot mi kaže da je devojčica, tarot nikad ne greši. Hoće da joj daju neko cvetno ime, ali neće ga nositi. U šolji je cveće iza a vrh planine ispred. Zvaće se Tara. Kao planina.

Moja drugarica koja umire je imala muža pisca. Kad se u njega zaljubila, pitala me je, Tanja, zašto baš on? Ja ne čitam skoro ništa. Meni je to išlo na nerve, naročito dok smo išle u pozorište ili kupovinu kad volim da ćutim, jer kakav si to intelektualac ako ne čitaš, htela sam da joj kažem? On voli i da kuva, nastavljala je. I to me je nerviralo, jer znam daje pušila toliko misleći da duvan suzbija apetit. Rekla sam joj milion puta da prestane da puši, da tarot predviđa bolest, ali smejala se i pitala me i dalje zašto da prestane! Pa, kašlješ već užasno a nemaš ni trideset godina. Na kraju ćeš dobiti rak, možda ga već imaš! Rekla mi je, pa šta, svi ga imamo u sebi, samo neki su nesrećniji od drugih pa im izbije i proždire ih dok ne umru. Pusti tarot, Tanja, govorila je, ništa on ne zna. Mislila sam da se nikad neću zaljubiti, naročito ne u pisca koji kuva, a najmanje sam mogla da pomislim da ću s njim provoditi toliko vremena u prirodi. Jeste, moja drugarica je gradsko dete, žena koja se plaši prirode, buba, snega, vetra, životinjica. Ali, sa svojim piscem je uglavnom sedela na travi, počela je da uživa u hrani i smanjila je pušenje. Ljubav jeste čudna stvar...

Onda su se venčali, pa je moja drugarica zatrudnela. Potpuno su se preselili na neki vojvođanski salaš, samo sam jednom otišla da ih vidim tamo. Previše su bili zaokupljeni sobom, pa su svi posetioci odlazili misleći da im smetaju. Čini mi se da su tako izolovani bili čitavu večnost, jer kad su se vratili u Beograd ona je već imala stomak do zuba. Nikad toliki stomak nisam videla. Rekla mi je da ima vremena, da treba da se porodi tek početkom leta i da su došli samo po neke stvari jer ih Beograd podseća još uvek na vreme kad nisu bili zajedno i da idu dalje. Gde ćete, pitala sam je. Kaže - na Taru. Idu da vide srne, ptice i divokoze, kaže, dok krišom pali cigaru. - Ne pušim u prirodi, vidiš, čim dođem u grad ja imam želju za

cigarom, eto, zato idemo. A i moj pisac kaže da je tamo najlepša zora. Nigde se sunce ne probija tako uporno, jako i smelo kao kroz drveće na Tari. - Pomilovala sam joj stomak i rekla da tarot predviđa devojčicu. Tada sam je videla poslednji put trudnu. Već posle par dana dobila je jake i bolne kontrakcije, prevezli su je hitno u najbližu bolnicu. Porođaj je krenuo suviše rano. Ne znam koje su komplikacije usledile, bilo je to davno, ja nisam bila pored nje. Gubila je svest. Polivali su je vodom, budili, da izbaci dete iz sebe. Jaka je bila moja prijateljica. Sve sa tim pušačkim plućima uspela je da se napne dok su joj tri babice skakale po stomaku, pričala mi je. Izašla je devojčica. Jedva je disala, nije nikakav zvuk ispustila, a onda je neko viknuo: imamo još jedno, ljudi! Moja prijateljica je padala u nesvest i budila se dok je njen muž u čekaonici držao rukama glavu. Ali izašao je i dečak. Rekla sam joj posle, vidiš da tarot ne laže. Kako ne laže, pitala me je kad nije video mog dečaka? Za sve postoji objašnjenje u tarotu, ne znam koje je baš uvek, ali postoji. Elem, devojčica je bila živa samo par minuta. Ležala je na majčinim grudima nepomično, a moja drugarica nije htela da je pusti, iako joj je bilo čudno što se ne pomera i ne plače. Rekla mi je bila je veća od njega, topla, i imala je velike, krupne, tužne oči, kao da je znala da će videti mamu i ovaj svet samo na jedan tren. Toliko su davali i dečaku, ali izvukao se jadničak mali. Kad su se sve troje vratili za Beograd, za njima je došao i mali kovčeg. Sahrani smo prisustvovali samo gospodin pisac i ja. Moja drugarica nije imala snage, ostala je kod kuće sa svojim sinčićem, u strahu da mu se nešto ne desi dok nje nema. Nikad nije izgubila taj strah. Ali zbog tog straha mu nikad nije ni rekla da je imao sestru bliznakinju koja je imala tužne, plave oči. - Postaće opsednut smrću, neću da živi sa osećanjem da je neko morao da umre da bi on živeo - govorila je. Ali, gle, šta je život. Ha, ha, ha, pa život kao da se sprda sa svima nama. Život, to je jedno đubre koje nas na kraju uvek ismeje ili nasamari.

Njen sinčić, iako nije znao da je imao sestru, postao je opsednut smrću. Po ceo božji dan je sa mrtvacima! - E, Drina moja, ne možeš pobeći od života, da si mu rekla istinu, da je imao sestru koja je umrla na porođaju, možda se nikad ne bi bavio ovim čime se bavi - rekoh joj jednom. - Ćuti tu i gledaj tarot, šta fali doktorima! Uostalom, sad je kasno za istinu.

Moj voljeni pisac nije više sa nama, ti i ja nećemo o tome pričati. Nećemo. - Ali tarot ne laže. I dalje stoji devojčica sa tim imenom. Vidi, i u šolji se vidi. Vrh planine iznad žene koja nosi žensko dete. Pazi šta ti kažem, Tara nije napustila ovu porodicu...

Moja drugarica se nasmejala i zapalila novu cigaru. Odsko-ro je počela da koristi i muštikle...

Kome ovo pričam? Tebi, Tara. Tarot nikad nije slagao. Ima još vremena... Moj sin je umro, moja drugarica samo što nije, predviđamo joj još par godina najviše. Ali kako karte kažu, jednog dana ćemo se sresti. Eto tako. To bi bilo sve od mene. Ja stvarno više nemam šta da kažem ovom svetu. Ah, da, zamalo da zaboravim. Tetka ti je sahranjena na Novom groblju. Naći ćeš je na kraju groblja ispod omorika, kao onih sa planine koja nosi vaše ime. Na ploči piše samo - Naša voljena beba, Tara.

O AUTORKI

Maša Rebić je rođena 1975. godine u Beogradu. Tokom prethodne decenije postala je jedna od najpopularnijih spisateljica mlađe generacije. Njeni romani *Sponzoruše*, *Devojke iz kraja*, kao i zbirka priča *Ludorije, štikle i stvaran život* doživeli su brojna izdanja, mesecima su se nalazili na listama najprodavanijih knjiga u Srbiji i dokaz su da u Beogradu postoje autentični bestseler-pisci.

Živi i radi u Beogradu, udata je i majka je dvoje dece.